

Syddansk Universitet, Odense
Det Samfundsvidenskabelige Fakultet

Afleveringsdato:
2. januar 2020

Bandeparagraffens baggrund, benyttelse og betænkeligheder

The background, usage and doubts of the gang provision

En afhandling udarbejdet af:
Patrick Chris Nygaard Lorenzen
Jura (kandidat)

Vejleder:
Lotte Helms
Juridisk Institut

Antal anslag: 179.233

Tro og love erklæring

>>Det erklæres herved på tro og love, at undertegnede egenhændigt og selvstændigt har udformet denne rapport. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og rapporten eller væsentlige dele af den har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng<<

01/01/2020 Patrick C.N.Lorenzen

Dato / Underskrift

Patrick Chris Nygaard Lorenzen

Abstract

In the battle to prevent and combat criminal groups, the Danish parliament adopted a national action plan back in June 2009 (bill L 211 presented on 29.04.2009). Among other initiatives, the plan included § 81 a, section 1 in the Criminal Code, which since has been changed and extended twice. First in 2014 (bill L 122 presented on 15.01.2014), and latest in 2017 (bill L 190 presented on 26.04.2017). The applicable provision, provides up to double penalty, when certain criminal offences is committed on the basis of a conflict between gangs, or if the offence is qualified to provoke a conflict between gangs. Moreover, it's a requirement, that there has been used certain weapons or committed arson, while the conflict was pending.

Based on the abovementioned, this thesis examines the legal aspects of § 81 a, section 1, with the purpose of determining which circumstances the court bases their judgements on, and whether the provision causes any legal doubts. In order to make this assessment, an overall review of the provision is carried out, based on the legislative material of the provision and relevant literature. Followingly, relevant case law are analyzed, with focus on the factors that the court emphasizes in their assessment of the whether and when the provision applies. Thereafter, it is possible to discuss and evaluate whether the provision causes any legal doubts. This is all done by use of the legal method.

The review shows, that the provision in the legislation process has been subject to a lot of questions and debate. The consulting partners argued on basis of a classical legal understanding, meanwhile the legislator argued in a more recent legal opinion. Based on the analysis of case law, this thesis finds, that the courts adhere to the legislature's intention of when the provision is applicable. This thesis concludes also, that the courts often assess in accordance with the police, even though the police assessments are based on background material, which are strictly confidential and not available for the courts or the defense attorneys. Furthermore this thesis finds, that the terms included in the provision, are not very accurate described in the legislative material,

which leaves a lot of room for the legal status to be defined in and by the courts. Despite that, the provision and the legislative material of the provision doesn't contravene with the principle of legality. This thesis concludes furthermore, that the provision can't be described as an expression of signal legislation, due to the fact, that the bills included other initiatives.

Finally, the thesis discusses whether or not it seems necessary to extend the provision any further, or whether legislators intention could be reached in other ways. There seems to be both arguments for and against, but it appears reasonable to state, that there seems to be no need to extend § 81 a, section 1, since the last extension was two years ago, why it is not possible to draw any conclusion whether legislators intention is fully reached. This thesis concludes at last, that there are several other ways to reach legislators intention.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
1.1 Præsentation af emnet, dets aktualitet og relevans	1
1.2 Problemformulering	2
1.3 Afgrænsning	2
1.4 Afhandlingens indholdsmæssige struktur, metode og kilder	3
2. Retsgrundlag	6
2.1 Bandepakke 1. Indførelse af strfl. § 81 a, stk. 1 (2009)	6
2.1.1 Baggrunden for indførelsen	6
2.1.2 Dagældende betingelser	9
2.2 Bandepakke 2. Ændring af straffelovens § 81 a, stk. 1 (2014)	10
2.2.1 Baggrunden for ændringen	10
2.2.2 Ændrede betingelser	11
2.3 Bandepakke 3. Ændring af straffelovens § 81 a, stk. 1 (2017)	13
2.3.1 Baggrunden for ændringen	13
2.3.2 Begreber	14
2.3.3 Delikterne som angivet i strfl. § 81 a, stk. 1	14
2.3.4 >>Konflikt<<	15
2.3.5 >>Baggrund<< i en konflikt	16
2.3.6 >>Egnet til at fremkalde<< en konflikt	17
2.3.7 >>Grupper af personer<<	18
2.3.8 Tilknytningsvurderingen	22
2.3.9 Farlige våben og brandstiftelse	23
2.3.10 Politiets struktur	25
2.3.11 Ligestillingsprincippet	26
2.4 Betingelserne for anvendelse af strfl. § 81 a, stk. 1	30
2.5 Delkonklusion	30
3. Domsanalyse	31
3.1 Indledende bemærkninger	31
3.2 TfK2018.683	32
3.2.1 Københavns byrets dom af 12. december 2017	32
3.2.2 Østre Landsrets dom af 26. marts 2018	34
3.3 TfK2018.1053/2	36
3.3.1 Retten på Frederiksbergs dom af 5. april 2018	36
3.3.2 Østre Landsrets dom af 22. juni 2018	37
3.4 TfK2018.1225/1	38
3.4.1 Retten i Glostrups dom af 19. marts 2018	38
3.4.2 Østre Landsret dom af 23. august 2018	39
3.5 TfK2019.353	41
3.5.1 Retten på Frederiksbergs dom af 24. april 2018	41
3.5.2 Østre Landsrets dom af 13. december 2018	42
3.6 TfK2019.781	44
3.6.1 Retten i Esbjergs dom af 21. september 2018	44

3.6.2	Vestre Landsrets dom af 28. marts 2019	45
3.7	TfK2019.989.....	49
3.7.1	Retten i Helsingørs dom af 30. august 2018	49
3.7.2	Østre Landsrets dom af 9. maj 2019	51
3.8	Praksis afsagt forud for Bandepakke 3	52
3.9	Én højesteretsdom.....	54
4.	Vurdering og diskussion.....	55
4.1	Begrebsafklaring.....	55
4.1.1	Perspektivering til international ret.....	60
4.2	Strafudmålingsniveauet.....	60
4.3	Mulige retssikkerhedsmæssige problemstillinger.....	61
4.3.1	Forholdet til legalitetsprincippet	61
4.3.2	Argumentationen under lovgivningsprocessen	64
4.3.3	Domstolenes 'nye' rolle	66
4.3.4	Politiets baggrundmateriale.....	68
4.3.5	Perspektivering til civilretten	69
4.4	Retspolitiske overvejelser	71
4.4.1	Signallovgivning	71
4.4.2	Lovgivers intention.....	74
4.4.3	Sagesløse og tilfældige ofre	76
5.	Konklusion.....	77
6.	Litteraturliste.....	81
6.1	Litteratur	81
6.1.1	Herunder artikler, hjemmesider, opgørelser, m.v.	82
6.2	Domme.....	83
6.2.1	Refereret praksis.....	83
6.2.2	Ikke-refereret praksis.....	83
6.3	Love og bekendtgørelser.....	83
6.3.1	Nationale retsakter	83
6.3.2	Internationale retsakter	84
6.4	Lovforarbejder.....	84
6.4.1	Nationale lovforarbejder og betænkninger	84
6.4.2	Norske lovforarbejder.....	85

1. Indledning

1.1 Præsentation af emnet, dets aktualitet og relevans

I krisetider høres af og til argumentet, at omfanget og karakteren af de ulykker som truer et samfund, retfærdiggør en ændring af et samfunds system af borgerlige frihedsrettigheder, og at denne proces forstås ud fra devisen: *”at finde en balance mellem frihed og sikkerhed”*. Om sensommeren 2008 kan karakteriseret som værende en decideret krisetid, vil afhandlingen ikke forsøge at besvare. Afhandlingens fokus er derimod på, at rocker- og banderelaterede opgør havde hærget Københavns gader, hvorfor lovgiver var af opfattelsen, at samfundet måtte sige fra med ekstraordinært skrappe modforholdsregler. Fhv. justitsminister Brian Mikkelsen foreslog derfor en ny bestemmelse¹ i straffeloven (strfl.)², som hjemlede strafskærpelse for overtrædelser, der havde baggrund i et rocker- eller bandeopgør. Under høringsfasen blev lovforslaget imidlertid kritiseret af høringsparterne, hvor argumentationen tog afsæt i den klassiske retsforståelse. Høringsparterne anfægtede bestemmelsens vage og upræcise begreber. Uagtet kritikken vedtog Folketinget forslaget, og indførelsen af strfl. § 81 a, stk. 1 blev derfor en realitet, med virkning fra den 15. juni 2009³. Bestemmelsens anvendelsesområde viste sig dog for snæver, og lovgiver så sig på denne baggrund nødsaget til at udvide bestemmelsens indhold, først i 2014⁴, dernæst i 2017⁵. Udvidelserne af bestemmelsens anvendelsesområde skulle naturligvis bidrage til det altafgørende formål: at bekæmpe rocker- og bandekriminalitet!

Urolighederne mellem rocker- og bandegrupperne er imidlertid ikke blevet færre efter seneste lovændring, ligesom konflikterne i øvrigt ikke begrænser sig til udelukkende at versere i København. Strfl. § 81 a, stk. 1 anvendes derfor flittigt i landets retssale. Anvendelsen sker dog ikke uden hovedbrud og betænkeligheder, idet bestemmelsens retsgrundlag synes uklar og upræcis, og praktikere af bestemmelsen tyer derfor til

---

¹ L 211 som fremsat den 29. april 2009

² LBK nr. 976 af 17. september 2019: Bekendtgørelse af straffeloven

³ Ændringslov nr. 501 af 12. juni 2009, § 7, stk. 1

⁴ L 122 som fremsat den 15. januar 2014

⁵ L 190 som fremsat den 26. april 2017

tidligere afsagte præjudikater, for at få svar på deres eventuelle spørgsmål eller sågar for at få kastet lys over retsstillingen.

Set i lyset af, at strafferet og retfærdighed altid har været, og fortsat skal være tæt forbundne, kan det altså forekomme betænkeligt, at retsgrundlaget er uklart og at dele af politiets baggrundmateriale til brug for en straffesag hvori strfl. § 81 a, stk. 1 indgår, er undtaget fra forsvarerens adgang til aktindsigt. Da opstår spørgsmålet, om der består et rimeligt forhold mellem hensynet til fortrolighed og forswarets mulighed for at tilrettelægge et tilstrækkeligt forsvar?

På denne baggrund er det således interessant at undersøge, hvordan lovgiver har ønsket at domstolene skal fortolke strfl. § 81 a, hvordan dette er efterlevet i praksis, og om bestemmelsen i øvrigt giver anledning til betænkeligheder.

1.2 Problemformulering

Ovenstående betragtninger munder derfor ud i en problemformulering med følgende ordlyd:

Med udgangspunkt i straffelovens § 81 a, stk. 1 og dennes retsgrundlag, ønskes en analyse af hvilke omstændigheder retten lægger til grund for at straffelovens § 81 a, stk. 1 kan finde anvendelse. På denne baggrund ønskes der en vurdering og diskussion af, hvilke problemstillinger en anvendelse af straffelovens § 81 a, stk. 1 rejser.

1.3 Afgrænsning

Formålet med afhandlingen er at give en overskuelig sammenfatning af strfl. § 81 a, stk. 1, herunder analysere gældende retspraksis. Henset til problemformuleringen og det problemfelt, som afhandlingen i øvrigt tager sigte mod af behandle, samt afhandlingens tilladelige omfang i betragtning, har det været nødvendigt med en yderligere afgrænsning. Afhandlingen vil på denne baggrund udelukkende beskæftige sig med strfl. § 81 a, stk. 1, idet en anvendelse af stk. 2, forudsætter at betingelserne angivet i stk. 1, er opfyldt. Øvrige bestemmelser og forhold nært beslægtet og influeret af domsfældelse efter strfl. § 81 a, stk. 1 tages ej heller til behandling, og afhandlingen behandler derfor ikke, hvordan en rocker- eller bandetilknytning influerer forholdene

efter dom, herunder særligt med tanke på afsoningsvilkår, udgang og prøveløsladelse. En ellers relevant analyse og vurdering af reglerne om opholdsforbud, jf. strfl. § 79 a er af samme årsag udeladt. Afhandlingen vil i det følgende ej heller redegøre for retsplejelovens (rpl.)⁶ § 769, stk. 2, hvorefter det er muligt at varetægtsfængsle dømte personer med tilknytning til bandemiljøet. Begreberne 'tilvejebragt' og 'sag' i relief til rpl. § 729 a, stk. 3, tages ej heller til dybdegående behandling. Afhandlingen afgrænses til ikke at analysere og diskutere reglerne om udvisning, på trods af at domsfældelse efter strfl. § 81 a, stk. 1, nærmest de facto medfører udvisning, grundet de nye vinde fra politisk hold. En udførlig redegørelse af begreber som retssikkerhed og retfærdig rettergang er udeladt, ligesom fyldestgørende henvisninger og en diskussion af bl.a. Den Europæiske Menneskerettigheds Konventions (EMRK)⁷ art. 6, ikke inddrages i afhandlingens afsnit 4. Afsnit 4 afgrænses endvidere til ikke at indeholde en diskussion af retssikkerhed som ideologi og som juridisk grundnorm. Der foretages ikke en dybdegående vurdering af hvorvidt straffen reelt set forhøjes til det dobbelte, hvorfor dette alene vurderes i grove træk. Ligeledes behandles forskellen mellem signallovgivning og signalpolitik ikke. Det samme er gældende for så vidt angår den i afhandlingen påviste diskrepans mellem den sigtede/tiltalte og politiets vurdering af, hvornår den pågældende er tilknyttet en 'gruppe af personer'. Af hensyn til afhandlingens udfærdigelse er det valgt ikke at inddrage domspraksis, som er blevet tilgængelig efter den 15. december 2019. Da afhandlingens problemfelt er af strafferetlig karakter, er kriminologiske perspektiver, herunder socioøkonomiske og andre karakteristika for rocker- og bandemedlemmer, ikke genstand for behandling.

1.4 Afhandlingens indholdsmæssige struktur, metode og kilder

Da strfl. § 81 a, stk. 1 ikke er selvforklarende, opstår behovet for fortolkning og udfyldning⁸. Afhandlingen er derfor baseret med udgangspunkt i den traditionelle retsdogmatiske metode, hvorefter formålet er at beskrive og fortolke gældende ret (de

---

⁶ LBK nr. 938 af 10. september 2019: Bekendtgørelse af lov om rettens pleje

⁷ EMRK blev gjort til en del af dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992. Den gældende lovtekst ses ved BKG. nr. 423 af 20. maj 1996

⁸ Blume, Peter: *Retssystemet og juridisk metode*, s. 172

lege lata), hvilket indebærer en beskrivelse, systematisering og analyse af strfl. § 81 a, stk. 1. Til brug herfor vil retskilder blive inddraget, herunder domstolspraksis, lovforarbejder og lovens ord. Der vil således være tale om en subjektiv lovfortolkning, idet lovens ordlyd vil blive analyseret, ligesom lovforarbejderne vil blive inddraget.

Afhandlingens *afsnit 2* indeholder en beskrivelse af historisk og gældende ret. Afsnittet er tilvejebragt med afsæt i lovenes forarbejder, bemærkninger, høringssvar, kommenterede høringssvar og øvrige bilag, som udarbejdes i forbindelse med lovgivningsprocessen. For at forstå gældende ret har det endvidere været nødvendigt at beskrive begreberne anført i strfl. § 81 a, stk. 1. En sådan beskrivelse er tillige fremkommet med udgangspunkt i de dokumenter og bilag som udarbejdes i forbindelse med lovgivningsprocessen. Herudover redegøres der kort for politiets struktur, samt for ligestillingsprincippet og dennes fravigelser.

Afhandlingen indeholder herudover en domsanalyse i *afsnit 3*, hvilket også tjener til formålet om at fastlægge den gældende retstilstand. Da al retspraksis på området ikke kan gennemgås, er der udvalgt et antal domme til formålet. Ved udvælgelsen af relevant retspraksis, er der foretaget en søgning af al tryk praksis på Karnov Group (<https://pro.karnovgroup.dk>), hvorefter der i alt ses 18 domme tilgængelige, herunder 12 domme afsagt efter seneste lovændring. De analyserede domme er bl.a. valgt på baggrund af, hvor megen bevisførelse referatet indeholder. Af hensyn til ønsket om at fastlægge den gældende retstilstand, analyseres der praksis fra både Vestre og Østre Landsret. Af samme årsag, skal dommene naturligvis være et resultat heraf, og de relevante overtrædelser, som domstolene har taget til behandling, skal således være begået efter d. 1. juli 2017⁹. Det er almindeligt antaget, at domme afsagt af Højesteret har højere præjudikatsværdi end domme afsagt af landsretten, som har højere præjudikatsværdi end domme afsagt af byretten. Der er imidlertid ikke afsagt Højesteretsafgørelser efter seneste lovændring, hvilket potentielt kan udgøre en metodisk usikkerhed. For bedre at kunne belyse, hvilke konkrete omstændigheder

---

⁹ Ændringslov nr. 672 af 8. juni 2017, § 4

domstolene lægger vægt på, er der medtaget domme, hvor der har været forskel mellem by- og landsrettens afgørelser, idet landsretten da må siges at have en skærpet begrundelsespligt, hvorved retstilstanden da fastlægges. Enkelte domme er fravalgt på baggrund af, at bevisgrundlaget og omstændighederne har været sammenlignelige med de allerede analyserede, eller at referatet har været mangelfuldt. For en god ordens skyld skal det bemærkes, at samtlige af ovennævnte kriterier ikke er opfyldte i alle de analyserede domme. Yderligere skal det bemærkes, at der ved en tiltalts erkendelse af hhv. en tilknytning til en gruppe af personer, en konflikts beståen, eller at personer udgør en gruppe i strfl. § 81 a, stk. 1's forstand, kan forekomme en mindre retskildemæssig usikkerhed, idet det må formodes, at retten ikke har overvejet og vurderet dette indgående. En sådan usikkerhed ville være mindre, såfremt den tiltalte ved sin forsvarer havde protesteret imod førnævnte.

Afsnittet indeholder herudover en kort gennemgang af retspraksis afsagt forud for seneste lovændring, samt en kort bemærkning omkring Højesterets manglende stillingtagen til retstilstanden efter seneste lovændring.

Retsgrundlaget og domsanalysen sammenholdes dernæst i afhandlingens *afsnit 4*, hvorefter bl.a. strafudmålingsniveauet, eventuelle retssikkerhedsmæssige problemstillinger og domstolenes 'nye' rolle diskuteres og vurderes. Afsnittet indeholder tillige en diskussion og vurdering af retspolitisk karakter.

Konklusionen, som angivet i afhandlingens *afsnit 5*, er udarbejdet med afsæt i alle afhandlingens afsnit. Konklusionen er naturligvis også besvarelsen på afhandlingens problemformulering.

Afhandlingens anvendte kilder fremgår af *afsnit 6*, litteraturlisten. Afsnittet bærer et vidnesbyrd om, at den anvendte litteratur er udarbejdet af personer, som alle beskæftiger sig med strafferet eller straffeproses, dog med undtagelse af Lise Dyrby Nielsen. Førnævnte er cand. merc. jur., og på denne baggrund kan hendes bidrag til debatten tænkes uanvendelig til brug for en afhandling som nærværende. Hendes

artikel er imidlertid gennemarbejdet, indeholder relevante og fyldestgørende henvisninger til forskning og lignende, ligesom hendes artikel har fundet vej til en udgivelse i tidsskriftet *Juristen*. Lise Dyrby Nielsens artikel findes på denne baggrund at kunne anvendes i afhandlingen, og konflikter således ikke med almindelig juridisk og akademisk redelighed.

Det ville naturligvis have været ønskeligt, at afhandlingen indeholdte flere referencer til litteratur angående strfl. § 81 a, stk. 1. Det forholder sig imidlertid således, at bestemmelsen er svagt beskrevet i litteraturen, hvorfor sådanne referencer ikke er mulige.

2. Retsgrundlag

Under nærværende afsnit følger en redegørelse af bestemmelsens indhold, hvorfor begreberne som fremgår af strfl. § 81 a, stk. 1's ordlyd er beskrevet. Som angivet under afhandlingens pkt. 1.4, er det kommende afsnit udarbejdet med afsæt i de under lovgivningsprocessen fremkomne dokumenter og bilag. Begreberne danner grundlag for den efterfølgende domsanalyse, ligesom de i øvrigt er essentielle for den videre forståelse af vurderingen af de problemstillinger, som afhandlingen sigter mod at vurdere. Først følger dog en kort gennemgang af bestemmelsen i et retshistorisk perspektiv. Dette findes nødvendigt for at forstå baggrunden for indførelsen og de efterfølgende ændringer, for at give et indtryk af i hvilket omfang bestemmelsens anvendelsesområde er blevet udvidet samt for at introducere høringsparternes argumentationsteknik og kritik af bestemmelsen.

2.1 Bandepakke 1. Indførelse af strfl. § 81 a, stk. 1 (2009)

2.1.1 Baggrunden for indførelsen

Den såkaldte Bandepakke, med undertitlen '*styrket indsats mod bandekriminalitet*', blev fremsat den 29. april 2009¹⁰ og var begrundet i, at der siden sensommeren 2008, navnlig

---

¹⁰ L 211 som fremsat den 29. april 2009

i hovedstadsområdet, havde været en række voldelige episoder mellem grupper med tilknytning til rocker- og bandemiljøet. Begivenhederne havde samlet resulteret i, at mere end 20 personer var blevet såret og tre personer dræbt¹¹. Herudover havde politiet i forbindelse med visitationer og ransagninger konstateret, at personer med formodet tilknytning til rocker- og bandemiljøet var i besiddelse af både våben og skudsikre veste. Disse omstændigheder skabte efter lovgivers overbevisning frygt og utryghed i befolkningen og udgjorde en trussel mod det normale samfundsliv. Andre lovgivningsmæssige tiltag kunne imidlertid ikke bremse denne udvikling, og strfl. § 81 a, stk. 1 skulle derfor ses som en usædvanlig og skrap modforholdsregel¹². Bandepakken indeholdte dog også initiativer i politiloven, straffuldbyrdelsesloven og forvaltningsloven. Hovedpunktet for strfl. § 81 a, stk. 1 var, at der skulle indføres en særlig bestemmelse om fordobling af straffen for visse alvorlige forbrydelser, under forudsætningerne af at betingelserne, som angivet i afhandlingens pkt. 2.1.2, var opfyldte.

Da Folketinget ikke tidligere havde fremsat så markante og anderledes tiltag, vakte forslaget naturligvis debat i dagspressen¹³. Mere overraskende kritiserede høringsparterne også lovforslaget, og endda i særdeles skarpe vendinger. Den Danske Dommerforening anførte, at strfl. § 81 a var *”overflødig”* og anførte yderligere, at *”[...] det er en selvfølge, som ikke bør være genstand for lovgivning, at grove forbrydelser, som begås under sådanne omstændigheder, at uskyldige personer dræbes eller kommer i fare, skal straffes hårdt”*¹⁴. Dommerforeningen fandt det samtidig mere passende at indføre bestemmelsens betragtninger i en instruks til anklagemyndigheden. Advokatrådet fulgte efter i samme stil og anførte, *”[...] at der allerede i dag i straffelovens § 81, nr. 2-5, er mulighed for at udmåle skærpede straffe ud fra de samme kriterier, som bruges i lovforslaget, og det bør derfor overvejes, om der reelt er behov for*

---

¹¹ Ibid., pkt. 1.1

¹² Ibid.

¹³ Eksemplificeret ved Thomsen, Frei og Kira Rønn: *Straf, straf og atter straf*. Udgivet i Dagbladet Information den 14. marts 2009

¹⁴ Kommenteret høringsoversigt af 29. april 2009, Retsudvalget L 211 – bilag 1, pkt. 2.1

at indføre en yderligere hjemmel til strafskærpelse"¹⁵. Østre Landsret rettede deres tvivl på bestemmelsens reelle indhold og bemærkede "[...] at § 81 a's ordlyd indeholder flere vage begreber, og, at fortolkningsbidragene i bemærkningerne til bestemmelsen ikke giver fuld klarhed over dens rækkevidde. Det må forventes, at bestemmelsen i praksis vil give anledning til både fortolkningsmæssige og bevismæssige vanskeligheder"¹⁶. En vis skepsis og tvivl må således konstateres, og der skal yderligere henvises til Det Kriminalpræventive Råd, Retspolitisk forening, Danske Advokater samt Landsforeningen af Forsvarsadvokater, som også kritiserede lovforslaget¹⁷. Justitsministeriet svarede hertil, at "[...] der findes i dag ikke bestemmelser i straffeloven, der tilsigter, at straffen som udgangspunkt skal fordobles" for banderelaterede forbrydelser, og henviste yderligere til, at rocker- og bandesituationen på daværende tidspunkt, truede det almindelige samfundsliv¹⁸. Justitsministeriets formulering leder tankerne i retning af, om der mon kan være et politisk ønske om at signalere handlekraft. Dette behandles nærmere i afhandlingens pkt. 4.4.1.

Trods kritikken blev Bandepakken vedtaget af Folketinget den 29. maj 2009, med virkning fra den 15. juni 2019¹⁹, og strfl. § 81 a fik da følgende ordlyd:

"Den straf, der er foreskrevet i denne lovs §§ 119, 123 og 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, og § 252, stk. 1, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i et gensidigt opgør, som foregår mellem grupper af personer, og hvor der flere gange som led i opgøret enten er anvendt skydevåben eller anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begået brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180.

Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af denne lovs § 180, § 183, stk. 2, og § 237 skal det i almindelighed indgå som en særdeles skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i et gensidigt opgør som nævnt i stk. 1."

Da ordlyden er gengivet, skal det hertil bemærkes, at bestemmelsen ikke hjemler, at det er ulovligt at være tilknyttet eller medlem af en bande, men alene forhøjer

---

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Ændringslov nr. 501 af 12. juni 2009, § 7, stk. 1

strafferammerne for de i bestemmelsen angivne delikter, såfremt disse udføres som led i bandeopgør.

2.1.2 Dagældende betingelser

For at den oprindelige version af § 81 a, stk. 1 fandt anvendelse gjaldt det, at der skulle være begået en af de i bestemmelsen oplyste overtrædelser, og at denne skulle have baggrund i et 'opgør'. Dette opgør skulle foregå mellem to rivaliserende parter samt være af en betydelig intensitet, som gennem en vis periode skulle give sig til udslag i angreb²⁰. Enkeltstående angreb uden indbyrdes sammenhæng var således ikke tilstrækkeligt til at opfylde betingelsen om, at der skulle foreligge et opgør. Bestemmelsen tilskrev endvidere, at opgøret mellem de pågældende grupper af personer skulle være 'gensidigt', idet begge grupper skulle have angrebet hinanden. Dette gensidige opgør skulle foregå mellem '*grupper af personer*'. I de dagældende fortolkningsredskaber var der ikke defineret nogle håndgribelige betingelser, foruden at der skulle være mere end én person på hver side i konflikten. Bemærkningerne til lovforslaget bemærkede dog, at som grupper anses ikke kun formaliserede grupper, men altså også løse grupperinger, såfremt disse havde et "*fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer*"²¹. Det gensidige opgør mellem grupper af personer skulle tillige være verserende, hvilket udledes af ordlyden '*som foregår*'. Dette skulle vurderes ud fra de foreliggende oplysninger om omfanget og hyppigheden af gensidige angreb med baggrund i konflikten på det pågældende tidspunkt. Dette indebar den særlige situation, at angreb udført før eller efter, at en konflikt var påbegyndt eller ophørt, ikke var omfattet, også selvom et efterfølgende angreb var udført som hævn for angreb, som blev begået mens konflikten verserede. Det var også en betingelse, at der flere gange tidligere, som led i opgøret, enten havde været anvendt skydevåben, våben, eksplosivstoffer eller begået brandstiftelse. De omfattede våbentyper var våben omfattet af den dagældende strfl. § 192 a, stk. 1. Et enkelt angreb ville således ikke medføre, at bestemmelsen kunne finde anvendelse,

---

²⁰ L 211 som fremsat den 29. april 2009, pkt. 2.2.3

²¹ Ibid.

hvorfor der altså skulle foreligge to eller flere tilfælde. Endvidere gjaldt det, at den begåede lovovertrædelse skulle have 'baggrund' i opgøret. Dette indebar, at det skulle kunne lægges til grund, at den pågældende lovovertrædelse helt eller delvist var motiveret af at ville deltage i eller reagere på en konflikt, hvorfor det ikke havde betydning, om angrebet både var motiveret af at ville deltage i konflikten og af personlige motiver²². Dagældende bestemmelse hjemlede tillige, at der også kunne straffes for medvirken, jf. strfl. § 23, stk. 1, såfremt den pågældende havde forsæt til at forbrydelsen havde baggrund i opgøret, ligesom der kunne straffes for forsøg, jf. strfl. § 21.

2.2 Bandepakke 2. Ændring af straffelovens § 81 a, stk. 1 (2014)

2.2.1 Baggrunden for ændringen

Strfl. § 81 a, stk. 1's hidtidige anvendelsesområde viste sig imidlertid ikke bred nok, og da der særligt det første halvår af 2013 udspillede sig "*uacceptable tilstande*"²³, som gav sig til udtryk ved, at flere rocker- og bandegrupperinger bekrigede hinanden på ny, blev der ved Bandepakke 2 fremsat forslag om at udvide anvendelsesområdet af strfl. § 81 a, stk. 1. Lovgivers klare hovedformål, for så vidt angik strfl. § 81 a, stk. 1, var at en udvidelse skulle forhindre, at "*[...] konflikter, der fremover måtte opstå inden for rocker- og bandemiljøet, antager en form, som er til fare for det almindelige samfundsliv*"²⁴. Den foreslåede ændring gav indtrykket, at bestemmelse ville undergå et retningskift, idet bestemmelsen skulle modvirke en optrapning af opgør med hensyn til intensitet og de midler, der blev anvendt. Formålet med den oprindelige bestemmelse tog alene sigte på strafskærper for overtrædelser, som kunne bidrage til at holde en konflikt i live²⁵. Bestemmelsen skulle med det nye forslag finde anvendelse i en tidligere fase af en konflikt, samt mindske risikoen for at en afsluttet konflikt skulle blusse op på ny, og uafhængigt af, om konflikten på gerningstidspunktet måtte anses for verserende.

---

²² Ibid., pkt. 2.2.4

²³ L 112 som fremsat den 15. januar 2014, pkt. 1.1.1

²⁴ Ibid., pkt. 1.1.4

²⁵ Ibid., pkt. 2.2.1

Akkurat som Bandepakke 1 fik den foreslåede Bandepakke 2 en hård medfart. Retspolitisk Forening udtalte således i deres høringssvar, at lovforslaget *”bør gentænkes”* og at *”Foreningen betvivler det nyttige i idømmelse af væsentligt længere fængselsstraffe”*²⁶. Både Østre Landsret og Den Danske Dommerforening henviste til deres tidlige høringssvar afgivet ved L 211²⁷. Advokatrådet, Danske Advokater og Landsforeningen af Forsvarsadvokater anførte i forening, at strfl. § 81 a fortsat giver anledning til *”betydelig fortolkningstvivl”*, og *”[...] da bestemmelsen lægger op til en fordobling af den ellers forskyldte straf, findes dette betænkeligt”*²⁸. Politiforbundet, Rigsadvokaten og Rigspolitiet var omvendt positivt stemt over for de nye initiativer i Bandepakke 2²⁹. Justitsministeriet anførte heroverfor, at det var deres vurdering *”[...] at straffelovens § 81 a fortsat har sin berettigelse”*, og at der var et behov for at *”[...] udvide bestemmelsen, så den kan finde anvendelse dels i en tidligere fase af en konflikt, dels uafhængig af, om konflikten på gerningstidspunktet (fortsat) må anses for at være verserende”*³⁰. Justitsministeriet bemærkede yderligere, at bestemmelsen også havde et præventivt sigte, på trods af Retspolitisk Forenings skepsis, idet at straftrusselen *”[...] i højere grad kan bidrage til at mindske risikoen for yderligere optrapning af en verserende konflikt”*³¹. Kritikken fik imidlertid ikke lovgiver til at ryste på hånden, og Folketinget vedtog således lovforslaget den 4. juni 2014, som trådte i kraft den 1. juli 2014³². For bestemmelsens ændrede og udvidede ordlyd henvises til ændringslov nr. 733 af 25. juni 2014, § 1, pkt. 10.

2.2.2 Ændrede betingelser

Da lovgiver ønskede at lempe betingelserne og dermed udvide anvendelsesområdet for § 81 a, stk. 1, ændrede indholdet og ordlyden sig naturligvis herefter. I bemærkningerne til lovforslaget var det angivet, at beskyttelseshensynet var *”det almindelige*

---

²⁶ Kommenteret høringsoversigt af 22. januar 2014, Retsudvalget L 122 – bilag 1, pkt. 2.1

²⁷ Ibid., pkt. 2.2.1

²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid., pkt. 2.1

³⁰ Ibid., pkt. 2.2.1

³¹ Ibid.

³² Ændringslov nr. 733 af 25. juni 2014, jf. § 6

*samfundsliv*³³, og en trussel herimod var ifølge lovgiver således allerede til stede, hvis en af grupperne én gang tidligere havde vist sig villig til som led i uoverensstemmelsen at anvende skydevåben, våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller brandstiftelse omfattet af strfl. § 180. Ændringen betød derfor, at det ikke længere var en betingelse for anvendelsen af § 81 a, stk. 1, at lovovertrædelsen havde baggrund i et *'gensidigt opgør'*, *'som foregår'*, og som led i hvilket der *'flere gange'* er anvendt skydevåben, våben, eksplosivstoffer eller begået bandstiftelse. Det var efter ændringen tilstrækkeligt, at overtrædelsen havde baggrund i en *'konflikt'*, som led i hvilken der én eller flere gange var anvendt skydevåben mv. Ændringen gav sig derfor til udtryk ved, at begrebet *'konflikt'* blev indsat i stedet for *'opgør'*, hvorfor anvendelse af strfl. § 81 a, stk. 1 ikke var afhængig af, at en konflikt skulle have en betydelig intensitet igennem en vis periode. Med den nye ændring var det således et krav, at der blot én gang tidligere som led i konflikten var anvendt skydevåben mv., og kravet om at konflikten skulle have givet sig til udslag fra begge grupper, herved *'gensidigt'*, bortfaldt. Kravet om at konflikten skulle være verserende blev også fjernet, og det var således uden betydning for anvendelsen af bestemmelsen, om en forbrydelse nævnt i § 81 a, stk. 1, blev begået kort tid efter episoden, hvori der var anvendt skydevåben mv., eller eventuelt flere år senere – så længe forbrydelsen havde baggrund i en konflikt, hvor der tidligere var anvendt skydevåben mv., fandt bestemmelsen altså anvendelse. Det var derfor muligt at anvende bestemmelsen i situationer, hvor én gruppe forfølger en anden, ligesom den kunne anvendes, når én person fra den forfulgte gruppe begår en overtrædelse omfattet af § 81 a, stk. 1 med baggrund i konflikten, selv om denne gruppe hidtil ikke er gået til modangreb³⁴. Lovgiver indlemmede ligeledes flere delikter i bestemmelsens, heriblandt kan nævnes strfl. §§ 244 og 288³⁵.

---

³³ L 122 som fremsat den 15. januar 2014, pkt. 1.1.4

³⁴ L 122 som fremsat den 15. januar 2014, pkt. 2.2.2.4

³⁵ For en fyldestgørende angivelse af indlemmede delikter henvises til Karnovs funktion *'Time Travel'*

2.3 Bandepakke 3. Ændring af straffelovens § 81 a, stk. 1 (2017)

2.3.1 Baggrunden for ændringen

Udvidelsen af strfl. § 81 a, stk. 1's anvendelsesområde i 2014 kunne imidlertid hverken begrænse eller stoppe konflikterne og dens følger. Rigspolitiets opgørelse konstaterede således, at der i 2016 var otte voldelige konflikter i rocker- og bandemiljøet, samt 54 skudepisoder i det offentlige rum, som også blev vurderet at relatere sig til rocker- og bandemiljøet, hvilket var mere end en tredobling i forhold til 2015³⁶. Lovgiver anførte på denne baggrund, at det havde store konsekvenser for trygheden, og der skulle med Bandepakke 3 "*sættes hårdt mod hårdt*"³⁷ for at sikre borgernes tryghed og sikkerhed, ligesom rocker- og bandemedlemmerne skulle holdes i fængslerne "*så længe som muligt*"³⁸. Den foreslåede ordning tilsigtede derfor en udvidelse af anvendelsesområdet, hvorfor strfl. § 81 a, stk. 1 nu også skulle finde anvendelse, når en af de i bestemmelsen oplistede overtrædelser er egnet til at fremkalde en konflikt. Yderligere skulle bestemmelsen også omfatte forhold efter strfl. § 192 a, om overtrædelse af våbenlovgivningen under særlige skærpende omstændigheder. Forslaget ville således bevirke, at såfremt en lovovertrædelse var egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der anvendes skydevåben mv., ville anklagemyndigheden ikke som tidligere skulle føre bevis for, at gerningen havde baggrund i en konflikt. Dette betød med andre ord, at strafforhøjelsesreglen rent kronologisk ville blive fremrykket.

Lovforslaget blev nok en gang kritiseret i høringssvarene, dog ikke i det ellers vanlige omfang. Landsforeningen af Forsvarsadvokater indskærpede, at de fandt det "*overordentlig betænkelig*" af indføre strfl. § 192 a, idet man henviste til, at strfl. § 192 a i forvejen havde været genstand for flere skærpelser³⁹. Vestre Landsret anførte, at udvidelsen vil give anledning til yderligere spørgsmål om "*[...] afgrænsning af den personkreds, der er omfattet af bestemmelsen*"⁴⁰. I forlængelse af Vestre Landsrets bemærkninger, noterede Justitsministeriet, at begrebet '*grupper af personer*' skulle

---

³⁶ L 190 som fremsat den 26. april 2017, pkt. 1.2

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

³⁹ Kommenteret høringsoversigt af 3. maj 2017, Retsudvalget L 190 – bilag 1, pkt. 1.2.3

⁴⁰ Ibid.

forstås i overensstemmelse med gældende ret⁴¹. Bandepakke 3, herunder en ændring af strfl. § 81 a, stk. 1 blev atter en realitet, idet Folketinget den 1. juni 2017 vedtog forslaget, og ændringen trådte derfor i kraft den 1. juli 2017⁴². Bestemmelsen fik da følgende og nugældende ordlyd:

”Den straf, der er foreskrevet i denne lovs §§ 119, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288 kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180.

Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af denne lovs § 180, § 183, stk. 2, og § 237 skal det i almindelighed indgå som en særdeles skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt som nævnt i stk. 1”

2.3.2 Begreber

I det følgende redegøres der for begreberne, som fremgår af ordlyden af strfl. § 81 a, stk. 1. En sådan redegørelse danner grundlag for dernæst at konstatere, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at bestemmelsen *kan* finde anvendelse. I den forbindelse skal det bemærkes, at bestemmelsen er fakultativ, henset til ordlyden af bestemmelsen.

2.3.3 Delikterne som angivet i strfl. § 81 a, stk. 1

Bestemmelsens ordlyd fremgår af afhandlingens pkt. 2.3.1, hvorefter samtlige delikter altså ses opridset. Det skal kort bemærkes, de fleste af disse er adfærdsdelikter, hvorfor en overtrædelse er fuldbyrdet, når handlingen som beskrevet i bestemmelsen, er udført. Delikterne har ligeledes det til fælles, at de alle kan tænkes anvendelige i konfliktsituationer, og særligt når rocker- og bandegrupper er i konflikt. Det er værd at bemærke, at bestemmelsen også omfatter strfl. § 119, om vold mod tjenestemand i funktion, idet denne overtrædelse ikke begås mod medlemmer af en rivaliserende gruppe. Lovgiver har bemærket, at en overtrædelse af strfl. § 119 vil være omfattet af strfl. § 81 a, stk. 1, eksempelvis ved at der udøves vold eller trussel herom mod en

---

⁴¹ Ibid.

⁴² Ændringslov nr. 672 af 8. juni 2017, § 4

betjent, som foretager en anholdelse umiddelbart efter en forbrydelse, der opfylder betingelserne i strfl. § 81 a, stk. 1⁴³. Det skal også nævnes, at bestemmelsen ikke omfatter angreb på tilfældige ofre, medmindre gerningsmanden havde bestemte formodninger. Dette diskuteres nærmere i afhandlingens pkt. 4.4.3.

For at det objektive og subjektive gerningsindhold er opfyldt, skal den pågældende have handlet i strid med en strafbelagt lovregel, som angivet i strfl. § 81 a, stk. 1, samt have haft forsæt hertil. Det følger af strfl. § 19, at udgangspunktet for tilregnelser inden for straffeloven er forsæt, medmindre andet udtrykkeligt er hjemlet.

Bestemmelserne i strfl. specielle del beskriver et gerningsindhold, hvortil der knytter sig en normalstrafferamme, som altså bliver anvendt i de sædvanlige tilfælde ved overtrædelsen af deliktet. Strfl. § 81 a er imidlertid en delt sidestrafte ramme, da den hjemler strafforhøjelse, jf. stk. 1, og strafs-kærpeelse, jf. stk. 2, dog med begrænsningen i strfl. § 33, stk. 2. Selve overtrædelsen af en af de angivne delikter behandles selvstændigt ved domstolene, oftest gengivet i refererede afgørelser under afsnittet *''skyldsspørgsmålet''*, og er således det første domstolene behandler, inden de går til vurderingen af, om strfl. § 81 a, stk. 1 finder anvendelse. Yderligere skal det bemærkes, at strfl. § 81 a, stk. 1 også omfatter forsøg og medvirken, jf. strfl. §§ 21 og 23.

2.3.4 >>Konflikt<<

Begrebet *'konflikt'* ses anvendt helt tilbage til den spæde start ved indførelsen i 2009, hvor begrebet dog alene var angivet i bemærkningerne til lovforslaget. Begrebet indgik først i bestemmelsens ordlyd ved den efterfølgende ændring i 2014. Indledningsvist skal det bemærkes, at lovgivers klare intention har været, at begrebet konflikt skal forstås bredt⁴⁴. Det er således uden betydning for konfliktvurderingen, hvad der er årsagen til konflikten, og hvad den reelt set drejer sig om, hvorfor enhver uoverensstemmelse eller uenighed mellem to eller flere grupper vil kunne udgøre en konflikt i § 81 a, stk. 1's forstand⁴⁵. Lovgiver har angivet enkelte pejlemærker om, hvad en konflikt kan omhandle, herunder eksempelvis *''[...] kontrollen over et kriminelt marked, et ideologisk*

---

⁴³ L 112 som fremsat den 15. januar 2014: *'Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser'*, nr. 11

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid., pkt. 2.2.2.1

*modsætningsforhold eller tidligere hændelser, som af en af grupperne anses for ærekrænkende*⁴⁶. Der er med andre ord ingen grænser for, hvad der kan være baggrunden for en konflikt i § 81 a, stk. 1's forstand, og en personlig uoverensstemmelse, som efterfølgende udvikler sig til en konflikt mellem grupper af personer, kan således også danne baggrund for en konflikt. Det er tillige uden betydning, hvorvidt konflikten relaterer sig til en eller flere uoverensstemmelser grupperne imellem, hvorfor retten ej heller skal fastslå, hvilke af flere mulige underliggende forhold, der har motiveret gerningsmanden⁴⁷. Lovgiver har på denne baggrund gjort det muligt, idet baggrunden for konflikten er underordnet, at det alene er tilstrækkeligt, at det kan lægges til grund, at gerningsmanden helt eller delvist er motiveret af at ville deltage i eller reagere på konflikten⁴⁸. Hvorvidt der verserer en konflikt mellem grupper af personer, beror naturligvis på en konkret vurdering af alle de omkringliggende omstændigheder, og den endelige og retlige vurdering heraf, tilkommer naturligvis domstolene. Baggrunden for domstolenes konfliktvurdering er imidlertid et udslag af politiets arbejde. På denne baggrund har Rigspolitiet udarbejdet en vejledning, hvorefter nogle specifikke betingelser skal være opfyldt, førend der i politi-regi er tale om en egentlig konflikt. Disse betingelser er imidlertid fortrolige. Ligeså er dele politiets baggrundmateriale til brug for en sådan konfliktvurdering, og der henvises i den forbindelse til afhandlingens pkt. 2.3.11, for baggrunden herfor.

2.3.5 >>Baggrund<< i en konflikt

For at strfl. § 81 a, stk. 1 kan finde anvendelse gælder det endvidere, at lovovertrædelsen har '*baggrund*' i en konflikt. Lovgiver har hertil angivet, at det skal kunne lægges til grund, at den tiltalte har begået lovovertrædelsen, helt eller delvist motiveret af, at ville deltage i eller reagere på en eksisterende konflikt mellem '*grupper af personer*'⁴⁹. Der stilles, som ovenfor beskrevet, ikke yderligere krav til konfliktens indhold, og det er derfor alene en betingelse, at konflikten er baggrunden for den

---

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Ibid., pkt. 2.2.1

⁴⁹ L 190 som fremsat den 26. april 2017: '*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser*', nr. 11

aktuelle lovovertrædelse. Det er uden betydning, om der tillige er andre motiver for angrebet, herunder f.eks. personlige uoverensstemmelse, hævn for tidligere krænkelser eller lignende⁵⁰. Domstolene skal derfor alene vurdere, hvorvidt den tiltalte har haft det fornødne forsæt til at ville deltage i eller reagere på en konflikt. Der kan på denne baggrund imidlertid opstå en problemstilling, hvorefter en person, som er en del af en igangværende konflikt, får en udenforstående til at overtræde en af de angivne delikter i § 81 a, stk. 1. Den udenforstående vil herved være omfattet af strfl. § 81 a, stk. 1, såfremt han har haft forsæt til, at overtrædelsen havde baggrund i konflikten. Det vil også være tilstrækkeligt, hvis den udenforstående alene havde forsæt til, at overtrædelsen skulle kunne fremkalde en konflikt mellem to grupper. Der er med andre ord intet krav til, at gerningsmanden har en særlig tilknytning til én af de grupper, som er i konflikt, og en eventuel bagmand vil kunne straffes for medvirken, jf. strfl. § 23. Yderligere skal det bemærkes, at i situationer hvor en gerningsmand tror, at offeret har en tilknytning til en rivaliserende gruppe, men reelt set ingen tilknytning har hertil, og derfor angriber denne, vil det være et forsøg på at skabe en konflikt, såfremt de øvrige betingelser er opfyldt, og anklagemyndigheden kan på denne baggrund også rejse tiltale efter strfl. § 81 a, stk. 1, jf. § 19.

2.3.6 >>Egnet til at fremkalde<< en konflikt

Ved vurderingen af, om en lovovertrædelse er *'egnet til at fremkalde'* en konflikt, vil det tillægges betydning, om en eller begge af grupperne i almindelighed er kendt for at besidde skydevåben, våben eller lignende, herunder om de har et kendt reaktionsmønster ved konflikter med andre grupper, hvori det bl.a. indgår, at der anvendes skydevåben⁵¹. Det vil tillige kunne tillægges betydning, om gerningspersonen eller personer fra en af grupperne er eller har været i besiddelse af ulovlige skydevåben mv., eller f.eks. skudsikre veste, hvilket altså tyder på, at de pågældende er beredte på en konflikt, eller om muligt regner med at kunne møde modstandere, som er besiddelse af våben. Det vil yderligere kunne indgå, hvordan den aktuelle situation er imellem de

---

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ L 190 som fremsat den 26. april 2017, pkt. 2.2.3

to grupper, herunder om der på pågældende tidspunkt foreligger en anspændt stemning imellem grupperne, en uenighed om kriminelle markeder, eller en aggressiv adfærd i øvrigt, og om overtrædelsen i den sammenhæng kan være egnet til at fremkalde en konflikt. Lovgiver har dog angivet, at nogle lovovertrædelser ud fra en generel betragtning må anses som værende mere egnede til at fremkalde en konflikt end andre. Bemærkningerne til lovforslaget angiver at eksempelvis drab, drabsforsøg, grov vold eller frihedsberøvelse, som udgangspunkt vil skulle anses for egnet til at fremkalde en konflikt, når de begås af en person fra en rocker- eller bandegruppe mod en person fra en rivaliserende gruppe, medmindre der foreligger særlige forhold, der taler for et andet resultat⁵². Ved netop denne vurdering vil der også skulle indgå oplysninger om de konkrete grupper, herunder om deres medlemmer og kendte reaktionsmønstre. Omvendt vil en række af lovovertrædelserne i § 81 a, stk. 1 på tilsvarende vis ikke være egnede til at fremkalde en konflikt. Bemærkningerne angiver hertil eksplicit forbrydelser mod personer i offentlig tjeneste eller ulovlig våbenbesiddelse⁵³. Det vil ligeledes skulle indgå i vurderingen, om den pågældende lovovertrædelse på tidspunktet for pådømmelsen heraf rent faktisk har fremkaldt en konflikt⁵⁴. Omvendt betyder fraværet af en konflikt dog ikke, at overtrædelsen dermed er uegnet til at fremkalde en konflikt, idet det afgørende vil være de oplysninger, der foreligger om grupperne og deres medlemmer, den konkrete forbrydelse, og om sammenhængen mellem disse oplysninger gør, at lovovertrædelsen efter en konkret vurdering må anses for egnet til at fremkalde en konflikt mellem de pågældende grupper⁵⁵.

2.3.7 >>Grupper af personer<<

Som tidligere beskrevet skal konflikten bestå af '*grupper af personer*', hvilket betyder, at der skal være mere end én person på hver side af konflikten⁵⁶. Lovgiver har hertil angivet, at en gruppe af personer tager sigte på grupper, som både kan anses som

---

⁵² Ibid.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid., pkt. 2.2.1

værende formaliserede grupper, men også mere løse grupperinger, også betegnet ikke-formaliserede, indgår. Formaliserede grupper har som karakteristika, at disse har synlig uniformering, herunder rygmærker eller tatoveringer, og at disse har en fast struktur, en hierarkisk rollefordeling, et fast tilholdssted og navn⁵⁷. Ved løse grupperinger forstås, at grupperne opererer med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer, herunder særligt med SMS- og telefonkæder i forbindelse med alarmering eller klargøring til kriminelle handlinger⁵⁸. Den telefoniske kontakt, herunder særligt SMS- og opkaldsregistre, indforstået kodesprog og telefonkontakter, mellem medlemmer af et netværk, kan være tilstrækkeligt for at personer kan have et sådant tilhørsforhold til en gruppe, at disse er omfattet af gruppebegrebet. Det skal samlet bemærkes, at det ikke fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, hvilke specifikke betingelser der skal være opfyldt, for at en gruppe er omfattet af betegnelsen, men at det alene gælder, at der skal være mere end én person på hver side i konflikten.

Det fremgår imidlertid af bemærkningerne til strfl. § 39, stk. 3⁵⁹, at '*gruppe af personer*' skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i § 81 a. Det skal dog medgives, at strfl. § 39, stk. 3 angår prøveløsladelse, hvorfor det tidsmæssigt er efter dom. Politiets og kriminalforsorgens vurdering kommer således ikke nødvendigvis for retten, hvorfor kriterierne og betingelserne, som i det følgende angives, skal iagttages med en vis skepsis, idet det altså ikke med sikkerhed kan siges, at det er de samme kriterier, som anvendes i de dokumentationsrapporter, som fremlægges i retten. Det er dog vurderet, at de kan tjene som et fortolkningsinstrument, til hvordan politiet fortolker gruppebetegnelsen, hvorfor de altså i det følgende kort gengives. Den pågældende gruppe af personer skal herefter stå bag omfattende, herunder organiseret eller systematisk, og alvorlig kriminalitet. Kriminaliteten kan dog være af en sådan grovhed og i et sådant omfang eller antal, at den samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig. Det kræves yderligere, at andelen af personer, som er dømt i sammenhæng med antallet og grovheden af de kriminelle forhold gør, at den

---

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ L 122 som fremsat den 15. januar 2014: '*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser*', nr. 3

samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig, og denne vurdering må baseres på fældende strafferetlige afgørelser⁶⁰.

Henset til de få fortolkningsbidrag, må det formodes, at lovgiver bevidst har undladt at anføre yderligere om betingelsen for begrebet, uagtet det kan være vanskeligt at formulere en sådan definition. Omvendt kan de manglende betingelser også ses som værende et ønske fra lovgivers side om ikke at indsnævre personkredsen eller for at overlade dette skøn til domstolene. Da der ikke længere stilles krav til konfliktens intensitet, bevirker dette, at langt mindre organiserede grupper vil kunne blive anset som en gruppe i § 81 a, stk. 1's forstand.

Med afsæt i at lovgiver har udstukket nogle få fortolkningsbidrag til nærværende begreb, er det nærliggende at søge inspiration i udenlandsk ret, når en gruppe af personer skal fortolkes og defineres. I den forbindelse kan der eksempelvis søges inspiration i Det Europæiske Råds fælles aktion mod organiseret kriminalitet, som i art. 1 har angivet deres definition på en '*kriminell organisation*', som:

*"En struktureret sammenslutning af en vis varighed bestående af mere end to personer, der handler i forening med henblik på at begå strafbare handlinger, som kan straffes med en frihedsstraf eller en sikkerhedsforanstaltning af en maksimal varighed på mindst fire år eller en strengere straf, for direkte eller indirekte at opnå en økonomisk eller anden materiel fordel."*⁶¹

Yderligere kan der perspektiveres til FN's konvention mod grænseoverskridende organiseret kriminalitet, som definerer grupper, der begår organiseret kriminalitet, jf. art. 2, litra a, som:

*"En struktureret gruppe bestående af tre eller flere personer, som har bestået i et vist tidsrum, og som handler i forening med det formål at begå en eller flere af de i denne konvention omhandlede alvorlige forbrydelser eller kriminelle handlinger, med henblik på direkte eller indirekte at opnå en økonomisk eller anden materiel fordel."*⁶²

På baggrund af Det Europæiske Råds og FN's definitioner bør det stå klart, at de begge definerer organiseret kriminalitet klart og præcist, idet de udstikker nogle konkrete

---

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Det Europæiske Råds rammeafgørelse 2008/841/RIA af 24. Oktober 2008

⁶² FN-konvention af 15. November 2000

retningslinjer for, hvordan gruppebetegnelsen skal forstås. Der bliver i den forbindelse lagt vægt på strukturen, antallet af medlemmer/tilknyttede, varigheden af gruppens eksistens, at personerne inden for gruppen handler i forening, og at de begår lovovertrædelser med henblik på vinding. Hvad angår ikke løsegrupperinger er både Det Europæiske Råd og FN tavse herom⁶³. Imidlertid har en europæisk-amerikansk forskergruppe, *The Eurogang Research Programme*, defineret gadebander som: "Any durable street orientated youth group whose involvement in illegal activity is part of their group identity"⁶⁴. En gadebande er ifølge forskergruppens definition, en gruppe af personer, der har eksisteret over tid, nærmere bestemt tre måneder, som opholder sig meget uden for hjemmet og går rundt i eksempelvis gaderne, i storcentre, parker, hvor de ældste ikke er over 25 år, og at de begår kriminalitet til fordel for gruppen⁶⁵. Perspektiveres til retstilstanden i Norge, skal det anføres, at der i norsk straffelov § 79 litra c, er indført en sidestrafferamme, der hjemler strafforhøjelse med indtil det dobbelte, dog maksimalt seks år, når kriminaliteten er begået som led i organiseret gruppekriminalitet⁶⁶. I dennes andet led, er det angivet, hvad der forstås ved en 'organiseret kriminell gruppe', hvorefter det gælder, at gruppen skal forstås mellem et samarbejde af tre eller flere personer, som har til formål at begå en lovovertrædelse, som kan straffes med fængsel i mindst tre år. I bemærkningerne til § 79 litra c er det anført, at ved vurderingen af, om der foreligger en organiseret gruppe, tillægges det betydning, om gruppen har en hierarkisk struktur, internationale forgreninger, et fast tilholdssted, og om medlemmernes mødes jævnligt, ligesom tidsperspektivet er af betydning, idet en ældre gruppe lettere anses som værende en gruppe i lovens forstand⁶⁷.

Rettes opmærksomheden tilbage til strfl. § 81 a, stk. 1's formål om at skærpe fængselsstraffe til personer, der indgår i organiseret kriminalitet, kan der med rette

---

⁶³ Nielsen, Lise D.: *Straffelovens § 81 a og begrebet >>grupper af personer<<*, s. 64

⁶⁴ Decker H. Scott, *European Street gangs and Troublesome youth groups*, 2005, s. 148, som refereret i ibid.

⁶⁵ Nielsen, Lise D.: *Straffelovens § 81 a og begrebet >>grupper af personer<<*, s. 64

⁶⁶ Lov om straff (straffeloven): LOV-2019-06-21-50, § 79

⁶⁷ jf. Ot.prp. 62 (2002-2003), s. 96

argumenteres for, at gruppebegrebet kan fortolkes i overensstemmelse med de ovenfor nævnte formuleringer, både hvad angår formaliserede og løse grupperinger.

Samlet kan det således konkluderes, at strfl. § 81 a, stk. 1 tager sigte på både rocker- og bandegrupperinger, som typisk giver sig til udslag i hhv. formaliserede og løse grupperinger. I bemærkningerne til lovforslaget er der ikke angivet nogle bestemte grupper, men det må antages, at kendte grupper, som politiet og offentligheden i al almindelighed har kendskab til, må falde ind under bestemmelsen⁶⁸. Det bør yderligere antages, særligt med tanke på baggrunden for lovens indførelse samt de efterfølgende ændringer, at domstolene vil stille krav til medlemstal, tilholdssted, organisationsform og reaktionsmønster. Domstolenes vurdering af om en gruppe udgør en gruppe i strfl. § 81 a, stk. 1's forstand, hviler således også på politiets efterforskning og monitorering. I tråd med afhandlingens tidligere angivelser om politiets vurderinger, skal det hertil også bemærkes, at politiets betingelser for, hvornår de vurderer, at en gruppe kan karakteriseres som værende en sådan, også er fortrolige. Dette gælder også for dele af politiets baggrundmateriale til brug for denne vurdering. Der henvises i den forbindelse også til afhandlingens pkt. 2.3.11.

2.3.8 Tilknytningsvurderingen

En gruppe af personer består naturligvis af individer. Når anklagemyndigheden overvejer tiltalerejsning efter strfl. § 81 a, stk. 1, udarbejder politiet en dokumentationsrapport, som efterfølgende indgår i bevismaterialet som forelægges for retten. Rapporten angiver, hvorvidt det er politiets vurdering, at den pågældende er tilknyttet/medlem af en gruppe af personer, samt på hvilken baggrund dette er vurderet. Den pågældende kan i bekræftende tilfælde være enten *medlem* eller *tilknyttet* en sådan gruppe. Disse betegnelser/gradueringer anvendes tillige af domstolene. Som medlem er man en fast del af gruppen, og man er derfor *inden for* i klubben. Som tilknyttet arbejder man for den pågældende gruppe, og indgår derfor ikke

---

⁶⁸ Nielsen, Lise D.: *Straffelovens § 81 a og begrebet >>grupper af personer<<*, s. 66.

på *medlemslisten* i gruppen. Arbejdet, som tilknyttet, kan blandt andet bestå i at holde vagt eller køre med narkotika.

Politiets tilknytningsvurdering hviler også på Rigspolitiets angivelser herom, og er ligeledes i underlagt streng fortrolighed. Dette gælder ligeledes for baggrundmaterialet til brug for politiets vurdering herom, hvorfor der henvises til afhandlingens pkt. 2.3.11, for baggrunden for denne fortrolighed. Domstolenes tilknytningsvurdering må i en bred udstrækning anses at hvile på baggrund af politiets efterforskningsarbejde, og det har foruden strafudmålingen, en betydelig effekt på det videre afsoningsforløb. Det bør derfor antages, at politiets tilgang til en sådan vurdering må og skal være konservativ, idet enhver tvivl må komme den sigtede til gode. Politiet bør derfor være opmærksomme på, at den pågældende potentielt kan have legitime årsager til at have omgang med andre tilknyttede/medlemmer af en sådan gruppe. På denne baggrund bør politiet være særdeles varsomme og konservative med deres vægtning og vurdering af oplysninger.

2.3.9 Farlige våben og brandstiftelse

Som tidligere anført er det tillige en betingelse, for at bestemmelsen kan finde anvendelse, at der mindst én gang i løbet af konfliktens beståen er anvendt skydevåben, våben, eksplosivstoffer eller begået brandstiftelse. I afhandlingens pkt. 2.2.2 er det anført, at der ikke længere hersker et krav om gensidighed, hvorfor betingelsen allerede nu kan finde anvendelse ved første anvendelse af skydevåben mv., hvilket kan udledes af ordlyden *'egnet til at fremkalde'* en konflikt. Det fremgår af bestemmelsens ordlyd, at skydevåbenet, våbenet eller eksplosivstofferne skal være af *'særdeles farlig karakter'* og derfor *'egnet til at forvolde betydelig skade'*. Ved tvivlstilfælde vil det naturligvis være op til domstolene at vurdere, hvorvidt våbenet er farligt nok, og af samme årsag må man formode, at der ikke er sat en decideret grænse eller målestok herfor, idet domstolene skal have mulighed for at udøve dette skøn. Lovgiver har formentlig også gjort sig overvejelser om, at det vil være betænkeligt at angive samtlige omfattede våben mv., idet man da ikke tager forbehold for en eventuel udvikling af nye våbentyper. Det må dog konstateres, at våbentyperne som i hvert fald er omfattet, svarer til de våbentyper,

der er omfattet af strfl. § 192 a, stk. 1⁶⁹. Dette indebærer, at enkeltskuds-, halvautomatiske-, repeter- og fuldautomatiske skydevåben, ligesom pistoler, revolvere og geværer som minimum er omfattet af de *'skydevåbenstyper'*, som medfører at betingelsen er opfyldt⁷⁰. Det skal i forlængelse heraf bemærkes, at selv ikke klargjorte skydevåben vil falde ind under § 192 a, stk. 1, nr. 1, såfremt våbenet hurtigt kan samlet til et funktionsdygtigt skydevåben⁷¹. Det betyder således, at ulovlig besiddelse af skydevåben som udgangspunkt er omfattet af strfl. § 192 a, stk. 1, nr. 1, og derfor de facto strfl. § 81 a, stk. 1, medmindre der er tale om skydevåben, som det alene er forbudt at besidde for personer under 18 år, jf. våbenlovens § 1, stk. 2, litra a, jf. §2, stk. 1, 2. pkt.

Under henvisning til strfl. § 192 a, stk. 1, nr. 2 vil *'andre våben eller eksplosivstoffer'* typisk være genstande, som har karakter af egentligt krigsmateriel, og som ikke lovligt kan besiddes af andre end militæret, herunder hjemmeværnet. Udgangspunktet i forbindelse med domstolenes vurdering af, om et givent våben eller eksplosivstof er omfattet af bestemmelsen, må være at domstolene lægger vægt på våbenets farlighed. På trods af at knive i al almindelighed ikke er ligeså farlige som skydevåben, har den hyppige brug af førnævnte dog medført, at spring- og faldknive også anses at opfylde betingelsen, ligesom panserværnsraketter, håndgranater, bomber, miner og eksplosivstoffer ligeså er omfattet⁷². Eksplosivstoffer kan således være omfattet, hvis der er tale om stoffer i en sådan mængde og af en sådan farlighed, at de vil kunne bruges til at forvolde betydelig skade.

Det skal yderligere angives, at såfremt strfl. § 192 a, stk. 1 bliver indskrænket/udvidet eller på anden måde ændret til at omfatte andre våbentyper eller lignede, bør den naturlige følge være, at strfl. § 81 a, stk. 1 følger denne udvikling.

---

⁶⁹ L 211 som fremsat den 29. april 2009, pkt. 2.2.3

⁷⁰ L 190 som fremsat den 26. april 2017, pkt. 2.2.3

⁷¹ Under henvisning til afhandlingens pkt. 3.3 (TfK2018.1053/2), hvor landsretten fandt, at en gas- og signalpistol som kan omdannes til at håndtere almindelige pistolpatroner, også anses at falde ind under *skydevåben*.

⁷² L 190 som fremsat den 26. april 2017, pkt. 2.2.3

Afslutningsvist bør det nævnes, at brandstiftelse i medfør af strfl. § 180 tillige medfører, at strfl. § 81 a, stk. 1 vil være anvendelig. I relief hertil skal det dog bemærkes, at der ikke er nogen bemærkninger eller fortolkningsbidrag i forarbejderne, hvad angår, hvordan brandstiftelse skal forstås i forhold til strfl. § 81 a, stk. 1, hvorfor denne fortolkes efter ordlyden.

2.3.10 Politiets struktur

Efter redegørelsen af begreberne som fremgår af ordlyden af strfl. § 81 a, stk. 1, er det relevant at redegøre for politiets overordne struktur, som derfor gengives i generelle og grove træk. Dette findes særligt nødvendigt for at klæde læseren på til afhandlingens afsnit 3, samt for at afrydde eventuelle misforståelser eller uklarheder, som måtte opstå i forbindelse med afhandlingens øvrige afsnit.

Når anklagemyndigheden i anklageskriftet anfører, at et forhold skal henføres under strfl. § 81 a, stk. 1, er dette et udslag af politiets vurdering og arbejde i øvrigt. Både anklagemyndigheden og politiet er således henhørende under justitsministerens ansvarsområde. Rigspolitiet er politiets øverste myndighed, og sætter således rammerne og retningen for politiet. Anklagemyndigheden består derimod af Rigsadvokaten, tre statsadvokaturer (herunder to regionale statsadvokater), med tilhørende politikredse, og er underlagt Justitsministeren.

Der er i alle Danmarks politikredse en efterretnings- og analyseenhed (EAE), hvis arbejde går ud på at overvåge og følge med i rocker- og bandemiljøet. Enhederne samarbejder naturligvis på tværs af politikredsene, idet rocker- og bandegrupper som bekendt ikke isolerer sig i en kreds, akkurat som grupperinger kan være i konflikt, selvom de ikke nødvendigvis har til huse i samme politikreds. EAE følger derfor området ved at indsamle informationer fra politiets åbne systemer, f.eks. sagsbehandlingssystemet POLSAS, og fra politiets lukkede system, Politiets Efterretnings Database (PED). Oplysninger fra PED må ikke udleveres, og det er alene personer som specifikt arbejder med systemet, som har adgang til det. EAE refererer deres oplysninger til det Nationale Efterforskningscenter (NEC), som er en afdeling ved Rigspolitiet, og er en

landsdækkende enhed, der overvåger rocker- og bandemiljøet i hele Danmark og sikrer, at det er de samme kriterier, der anvendes i alle politikredse. Når anklagemyndigheden overvejer tiltalerejsning efter strfl. § 81 a, stk. 1 er det således EAE og NEC, der i samarbejde vurderer, hvorvidt en konflikt er verserende eller afsluttet, om den tiltalte er tilknyttet/medlem af en rocker- eller bandegruppe, samt om en gruppe falder ind under betegnelsen i strfl. § 81 a, stk. 1. Kriterierne som ligger til grund for denne vurdering kan imidlertid være fortrolige, såfremt der er tale om oplysninger fra eksempelvis PED, og politiets ansatte kan derfor ved vidneforklaring ikke forklare nærmere herom.

Hvorvidt det er anklagemyndighedens påstand at strfl. § 81 a, stk. 1 kan finde anvendelse, beror således hovedsageligt på et politifagligt skøn, som altså dækker over, om der verserer en konflikt, om en sigtet er tilknyttet/medlem af en gruppe, samt om en gruppe udgør en sådan i § 81 a, stk. 1's forstand⁷³.

2.3.11 Ligestillingsprincippet

Af hensyn til besvarelsen af opgavens problemformulering samt for generelle forståelse af fortroligheden omkring visse rapporter udfærdiget af politiet, findes det relevant, at redegøre for *ligestillingsprincippet*.

Ligestillingsprincippet bygger på synspunktet, at der under alle stadier i efterforskningsprocessen bør tilstræbes ligestilling mellem forsvaret, politi og anklagemyndighed. Denne ligestilling mellem forsvarer og anklager er ligeledes at finde i EMRK art. 6 henhørende under begrebet '*fair trial*', hvilket indebærer, at parterne skal være ligestillede under processen, hvilket kommer til udtryk i princippet om '*equality of arms*'⁷⁴.

---

⁷³ Endeligt svar på spørgsmål nr. 6 af 9. april 2014, Retsudvalget L 112

⁷⁴ Paulsen, Jakob Lund: *Straffeprocessen*, s. 302

Ved lov nr. 232 af 8. juni 1978, som dog byggede på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 622/1971, om *efterforskning i straffesager*, blev der gennemført betydelige *forbedringer* af forsvarerens retsstilling i relation til adgangen til aktindsigt, og på denne baggrund blev ligestillingsprincippet en realitet i dansk ret. Ligestillingsprincippet blev imidlertid begrænset ved den såkaldte *rockerlov*, lov nr. 436 af 10. juni 2003. Reglerne blev ved lov nr. 215 af 31. marts 2014 samlet i rpl. kap. 66.

Spørgsmålet om aktindsigt i afsluttede straffesager behandles ikke, og den for denne afhandlings relevante bestemmelse er at finde i rpl. § 729 a, stk. 3.

Retsstillingen før den 10. juni 2003 var da den, at forsvareren modtog al materiale fra politiet, herunder også materiale til brug for politiets vurderinger, efter "*det materiale, politiet har tilvejebragt*" jf. dagældende bestemmelse i rpl. § 745, stk. 1. Fravigelser hertil skulle anvendes med betydelig tilbageholdenhed, og så længe det ikke kunne udelukkes, at materialet var af betydning for forsvaret, tilgik dette forsvareren. Med indførelsen af lov nr. 436 af 10. juni 2013 blev retsstillingen, at forsvareren kun har "*adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår*", jf. § 729 a, stk. 3. Den afgørende forskel består således i, at det blev et krav, at der er tale om materiale, som vedrører den konkrete straffesag. Bedømt efter ordlyden, er materialet som er undtaget forsvareren, generelt efterforskningsmateriale og andet materiale, tilvejebragt af politiet, men uden at det er sket til brug for den konkrete sag. Det samme gælder for materiale, som vedrører en konkret sag, når der dog ikke er tale om den straffesag, sigtelsen eller tiltalen angår. Materiale som anklagemyndigheden har til hensigt at fremlægge under domsforhandlingen, er naturligvis omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt, uanset om materialet er tilvejebragt til brug for den konkrete sag⁷⁵. På denne baggrund kan der udstikkes to kriterier, hvorefter der kan ske udlevering til forsvareren, nemlig at materialet skal være tilvejebragt af den efterforskende politikreds, og det skal være tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen eller tiltalen angår. Uden at gå ind i en

---

⁷⁵ L 218 som fremsat den 23. april 2003, pkt. 3.3.1

nærmere analyse af begreberne *'tilvebragt'* og *'sag'*, skal det kort bemærkes, at disse begreber kan give anledning til væsentlige fortolkningsproblemer. Politiet angiver i praksis, at denne fravigelse af ligestillingsprincippet er af hensyn til ikke at *"kompromittere kilders identitet, igangværende efterforskninger eller efterretningsindsamlingen i øvrigt"*⁷⁶, herudover må hensynet til ikke at udsætte enkeltpersoner for fare også indgå.

Det materiale som forsvareren herefter ikke har adgang til aktindsigt i, er: 1) internt materiale, 2) materiale, som ikke omfattes af sagsbegrebet, og som kan udelukkes at have betydning for forsvaret, 3) oplysning om identitet på en meddeler og 4) oplysning om, fra hvilken politimyndighed bestemte oplysninger stammer, hvis afgørende hensyn til hemmeligholdelse, gør sig gældende⁷⁷. Dette får den følge, at materiale indsamlet i anden sammenhæng, og som derfor opbevares hos eksempelvis en anden politikreds, herunder også NEC, er uden for bestemmelsens område, og er derfor ikke omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt. Selv i tilfælde af, at materialet er tilvebragt af den efterforskende politikreds, vil materialet falde uden for forsvarerens adgang til aktindsigt, hvis materialet ikke kan anses for at være tilvebragt til brug for den sag, som sigtelsen eller tiltalen angår, selv om det faktisk måtte være af betydning for forsvaret. Det må ligeledes være utvivlsomt, at det ikke kan være afgørende, i hvilken kreds eller enhed materialet er indsamlet eller opbevaret, hvis det kan få betydning for den konkrete straffesag. Foruden førnævnte, bør andet materiale, som ikke er *'uden betydning'* for straffesagen, jf. objektivitetsprincippet i rpl. § 96 også være omfattet af forsvarerens adgang til aktindsigt. En ellers relevant diskussion af begrebet *'uden betydning'* er udeladt⁷⁸. Ved tvister om grænserne for forsvarerens adgang til aktindsigt, kan dette dog indbringes for retten til afgørelse efter rpl. § 746, stk. 2.

---

⁷⁶ Bl.a. anført i TfK2019.353

⁷⁷ Rørddam, Thomas: *Forsvareren*, s. 161-162

⁷⁸ For en fyldestgørende analyse af begrebet henvises til ibid. kap. 6, pkt. 3.1.2

Det skal kort bemærkes, at prof. Eva Smith, umiddelbart efter forslaget til rockerloven blev fremsat, rettede en skarp kritik af forslaget⁷⁹. Hun gjorde opmærksom på, at det er et: *"[...] helt basalt krav i en retsstat, at den dømte kender hele det grundlag, han er dømt på"*. Under henvisning til det ovenstående, må det dog formodes, at prof. Smith misforstod forudsætningen bag begrænsningen af forsvarerens adgang til aktindsigt, idet reglerne netop indebærer, at den sigtede får indsigt i de oplysninger, som er relevante for sagen, og de oplysninger som anklagemyndigheden fremlægger under hovedforhandlingen⁸⁰. Med den efterfølgende tilføjelse af strfl. § 81 a, stk. 1, synes Smiths bemærkning dog alligevel relevant.

For at underbygge ovennævnte vurdering af gældende retstilstand, skal der henvises til TfK2019.1053/2, hvor landsretten ikke tog en forsvarers anmodning om, at anklagemyndigheden skulle udlevere det fulde underliggende materiale, der lå til grund for udarbejdelsen af dokumentationsrapporten vedrørende T's tilknytning til LTF, til følge. Landsretten bemærkede således, at der ikke var grundlag for at antage, at kendskab til det underliggende rapportmateriale, der ikke var indhentet til brug for sagen, ville være af betydning for sagen.

En dybdegående redegørelse af rpl. § 729 c er udeladt, men det skal dog bemærkes, at forsvarerens aktindsigt er yderligere begrænset herved, idet retten efter politiets anmodning kan bestemme at begrænse forsvarerens aktindsigt, såfremt *'det er påkrævet'* af hensyn til eksempelvis beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder. Idet en begrænsning af aktindsigten skal være *'påkrævet'*, indebærer dette, at hensynet skal være af meget væsentlig betydning, herunder med henvisning til Den Europæiske Menneskerettigheds Domstol (EMD), som i sin praksis anvender kriteriet *'strictly necessary'*, hvorfor proportionalitetsprincippet tilsiger, at et forsvarerpålæg efter § 729 a, stk. 4, skal foretrækkes fremfor en afskæring, naturligvis såfremt pålægget anses for tilstrækkeligt til at varetage den pågældendes hensyn.

---

⁷⁹ Smith, Eva: *Der var engang en retsstat*. Udgivet i Politiken den 7. maj 2003

⁸⁰ Dyrn, Gert: *Retsikkerhed – Begreb og indhold i forandring*, s. 161

2.4 Betingelserne for anvendelse af strfl. § 81 a, stk. 1

Med afsæt i det ovenstående kan det således konkluderes, at for at bestemmelsen kan finde anvendelse, kræves det at gerningsmanden opfylder det objektive og subjektive gerningsindhold for så vidt angår en af de i bestemmelsen angivne lovovertrædelser. Den aktuelle lovovertrædelse skal da have baggrund i eller være egnet til at fremkalde en konflikt, som foregår mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben, våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakterer er egnet til at forvolde betydelig skade eller begås brandstiftelse.

2.5 Delkonklusion

Sammenholdes afhandlingens pkt. 2.1, 2.2 og pkt. 2.3 kan det påvises, at strfl. § 81 a, stk. 1 har undergået en betydelig ændring i anvendelsesområdet. Baggrunden for indførelsen såvel ændringerne har hovedsageligt været at sikre tryghed for samfundet og sagesløse borgere, ligesom lovgiver har ønsket at slå hårdt ned på personer, der aktivt vælger en tilværelse i rocker- og bandemiljøet. De omfattede delikter, som angivet i strfl. § 81 a, stk. 1, er hovedsageligt adfærdsdelikter, og det gælder i øvrigt for anvendelsen af bestemmelsen, at den tiltalte opfylder de objektive og subjektive gerningsmomenter, jf. pkt. 2.3.3. Afhandlingen påviser i pkt. 2.3.4 og pkt. 2.3.5, at konfliktbegrebet skal forstås bredt, og det alene skal kunne lægges til grund, at gerningsmanden helt eller delvist var motiveret af at ville deltage i eller reagere på en konflikt. Lovgiver har angivet nogle konkrete retningslinjer for, hvilke omstændigheder der skal tillægges vægt, ved om en lovovertrædelse er egnet til at fremkalde en konflikt, ligesom nogle overtrædelser er meget egnet til at fremkalde en konflikt end andre, jf. pkt. 2.3.6. Afhandlingens pkt. 2.3.7 påviser, at bestemmelsen i sin nuværende form antyder, at gruppedefinitionen ikke er uden fortolkningsproblemer. Men at det dog kan konstateres, at det ud fra en almindelig betragtning ikke bør være umuligt at påvise et handlemønster mellem de pågældende personer. Afhandlingens pkt. 2.3.8 påviser, at tilknytningsvurderingen i et stort omfang hviler på politiets monitorering og efterforskning. Det kræves yderligere, for at strfl. § 81 a, stk. 1 kan finde anvendelse, at der er anvendt farlige våben eller begået brandstiftelse, mens konflikten har været

verserende, jf. pkt. 2.3.9. Det bør ligeledes ikke være vanskeligt at konstatere, hvorvidt der har været anvendt våben i konflikten. Det bør samlet konkluderes, at lovgiver har udstukket nogle forholdsvis uklare og upræcise fortolkningsbidrag til praktikerne af bestemmelsen, dog synes nogle begreber mere uafklarede end andre, heriblandt eksempelvis gruppebegrebet samt hvornår en person er tilknyttet en sådan. Politiet arbejder ud fra retningslinjer udarbejdet af Rigspolitiet, som imidlertid er fortrolige. Dele af baggrundsmaterialet til brug for politiets vurdering forelægges på denne baggrund hverken for forsvarerne eller domstolene, hvilket udgør en fravigelse af ligestillingsprincippet, jf. pkt. 2.3.11.

Strfl. § 81 a, stk. 1 er på baggrund af de fremkomne dokumenter og bilag i forbindelse med lovgivningsprocessen forsøgt klarlagt, hvorfor der på denne baggrund kan analyseres retspraksis med henblik på at diskutere og vurdere eventuelle problemstillinger, som en anvendelse af bestemmelsen muligvis rejser.

3. Domsanalyse

3.1 Indledende bemærkninger

I dette afsnit følger en analyse af hvilke momenter og øvrige omstændigheder, domstolene tillægger vægt ved vurderingen af anvendelsen af strfl. § 81 a, stk. 1. Analysen skal således tjene til at fastlægge den gældende retstilstand. Der findes efterhånden et større antal domme vedrørende strfl. § 81 a, stk. 1, hvilket dels skal ses i sammenhæng med afhandlingens afsnit 2.1.1, 2.2.1, og 2.3.1 om udvidelsen af anvendelsesområdet. Dels at der er forløbet mere end to år siden seneste lovændring, hvorfor en sag har kunnet nå at blive behandlet i to instanser, og dermed refereret i Karnov. Da afhandlings problemformulering omhandler vurderingen af strfl. § 81 a, stk. 1, skal læseren af afhandlingen være opmærksom på, at forhold om udvisning, opholdsforbud, konfiskation og lignende ikke behandles i det følgende. Domstolens stillingtagen til § 81 a, stk. 1 forudsætter, at den tiltalte er skyldig i grundforbrydelsen, hvorfor skyldsspørgsmålet behandles så kortfattet, som opgavens omfang tillader. Af samme årsag er tiltalen kun gengivet i det væsentligste, hvorfor anklageskriftets øvrige

forhold som ikke omhandler strfl. § 81 a, stk. 1 ej er medtaget. Yderligere skal det angives, at det ikke er alle omstændigheder ved rettens vurdering, som analyseres lige nøje. Nogle domme er derfor analyseret mere dybdegående med fokus på tilknytningsvurderingen, mens andre har sit fokus på eksempelvis konfliktvurderingen.

I det følgende forkortes den tiltalte 'T'. Ved flere tiltalte bliver disse nummereret. Forurettede forkortes 'F', mens politividnerne og andre vil blive refereret, som det er tilfældet i referatet.

3.2 Tfk2018.683

3.2.1 Københavns byrets dom af 12. december 2017

T var for byretten tiltalt for i alt ti forhold, herunder overtrædelse af strfl § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. våbenloven § 1, stk. 1, nr. 1 og 2, jf. § 2, stk. 1, jf. § 10, stk. 1, jf. strfl. § 81 a, stk. 1, ved den 31. juli 2017 ud for Mjølnerparken i København N, at have været i besiddelse af en skarpladt pistol. T nægtede sig skyldig, men erkendte dog de faktiske omstændigheder. Efter bevisførelsen fandt byretten T skyldig i grundforbrydelsen.

T benægtede imidlertid, at han var medlem eller på anden vis tilknyttet en bandegruppering. Under bevisførelsen blev dokumentationsrapport af 14. august 2017, udarbejdet af vidnet, politiassistent P3, dokumenteret. Rapporten slog fast, at T ifølge politiet var tilknyttet bandegrupperingen "- - -", men at denne tilknytning dog var begrænset og i *randen* af bandegrupperingen. P3 forklarede for byretten, at han ikke må oplyse de konkrete kriterier, der har været anvendt for vurderingen af T's bandetilknytning, men at:

"[...] vurderingen foretages blandt andet på baggrund af, hvor ofte en person er antruffet af politiet med medlemmer. Tiltalte er f.eks. blevet set sammen med bandemedlemmer tidligere, blandt andet i 2013 og 2014. Han har ikke set tiltalte i - - - tøj, men har set ham i området tilknyttet - - - grupperingen i Mjølnerparken."

P3 forklarede i øvrigt at gruppen - - -, ikke anvendte logoer eller tøj. Vidnet politiassistent P4 forklarede for byretten, at der indenfor banden var forskellige lag af personer, som udfører forskelligt arbejde. Retten tillagde ovenstående en betydelig vægt, ligesom det

blev tillagt vægt, at T tidligere var dømt for overtrædelse af knivloven, og at han erkendte, at han i december 2016, var i besiddelse af et pistolmagasin. På denne baggrund fandt retten:

”Efter en samlet vurdering af disse oplysninger, sammenholdt med oplysningerne vedrørende nærværende forhold og P3's troværdige forklaring og tidligere kendskab til tiltalte fra miljøet omkring Mjølnerparken, finder retten det bevist, at tiltalte er tilknyttet bandegrupperingen - - -.”

Det kan konstateres, at byretten lagde vægt på T's færden med andre bandemedlemmer på trods af, at disse efter T's udsagn var hans barndomsvenner, og at han tidligere havde erkendt at have været i besiddelse af bl.a. et pistolmagasin. Det må anses for velbegrundet, at en sådan besiddelse kan indikere et tilhørsforhold til et kriminelt miljø. Det skal i øvrigt for en god ordens skyld bemærkes, at den omstændighed, at dokumentationsrapporten er udfærdiget efter gerningstidspunktet, ikke skal give anledning til bemærkninger, idet politiet netop udfærdiger en sådan rapport når anklagemyndigheden overvejer tiltalerejsning efter strfl. § 81 a, stk. 1.

Det var endvidere politiets vurdering, at der på gerningstidspunktet verserede en konflikt mellem de to bandegrupperinger. Denne påstand blev dokumenteret ved rapport vedrørende konfliktsituation, udarbejdet den 28. juli 2017 og uddybet for byretten af politiassistent P4. Det fremgik heraf, at politiet igennem en årrække havde konstateret, at der i området omkring Mjølnerparken havde været en massiv tilstedeværelse af bandemedlemmer fra grupperingen, og at de benyttede området som tilholdssted. Der blev yderligere dokumenteret rapport vedrørende konflikt mellem - - - og - - - udarbejdet af P3 den 1. august 2017, hvoraf det fremgik, at på baggrund af politiets monitoring, er det deres vurdering at:

”[...] der aktuelt er en verserende voldelig konflikt mellem på denne side - - - og på den anden side - - -. Konflikten startede primo juli måned 2017”

Retten fandt i overensstemmelse med politiets vurdering:

”[...] at der i perioden omkring gerningstidspunktet den 31. juli 2017 verserede en konflikt mellem - - - og »- -«, hvor der har været en række episoder, herunder skyderier, der må tillægges denne konflikt.”

Det skal i den forbindelse nævnes, at betingelsen om anvendelse af skydevåben synes opfyldt, idet politiet tidligere havde registreret skyderier mellem de to grupper. Rettens

afgørelse var således alene begrundet ud fra oplysninger tilvejebragt af politiet. På trods af at forsvarerne ikke er afskåret fra selv at efterforske sagen, er det naturligt, at retten almindeligvis lægger oplysninger til grund fra politiet, når en sådan vurdering foretages.

Retten fandt, med afsæt i ovenstående, det for bevist at T var i besiddelse af pistolen og ammunitionen som led i sin tilknytning til - - - , hvorfor forholdet blev henført under strfl. § 81 a, stk. 1. T blev samlet anset med fængsel i 3 år og 11 måneder.

3.2.2 Østre Landsrets dom af 26. marts 2018

T ankede byrettens dom med påstand om frifindelse i forhold 1 og i øvrigt formildelse. Anklagemyndighedens påstand var stadfæstelse. Landsretten tiltrådte af de grunde, der var anført i dommen ved byretten, at T var skyldig efter anklageskriftet i en overtrædelse af strfl. § 192 a.

For landsretten forklarede vidnet, politiassistent P5, ansat ved EAE, at han ikke havde deltaget i udarbejdelsen af dokumentationsrapporten, men at der i sagen ikke var nogen åbne oplysninger. Der var derimod oplysninger fra kilder eller aflytninger eller andre følsomme oplysninger, som ikke må offentliggøres. Det blev forklaret, at sådanne fortrolige oplysninger bliver valideret i et såkaldt "4 x 4 system", hvor kildens troværdighed og oplysningens sandhedsværdi vurderes og valideres. Alle oplysninger indgår således i denne vurdering, men hvis der alene foreligger usikre oplysninger, kan det ikke danne grundlag for en registrering. P5 forklarede yderligere, at T blev registreret som medlem af - - - den 2. august 2017, idet alle kriterier for registrering var opfyldt. Det skal bemærkes, at selve registreringen er sket efter gerningstidspunktet. Det fremgår dog yderligere af P5's forklaring, at T tilbage i 2014 blev truffet i Esbjerg og i den forbindelse registreret med bandetilknytning. Det må dog anses for usandsynligt, at en registrering alene sker på baggrund af én 3-4 år gammel hændelse. Banderegistreringen skulle imidlertid ses i overensstemmelse med P5's forklaring, hvorefter registreringen skyldtes oplysninger, som ikke må offentliggøres. P5 kritiserede herudover P3's anvendelse af udtrykket "randperson", idet udtrykket ikke var et begreb angivet af NEC.

P4 forklarede supplerende for landsretten, at han ad flere omgange havde snakket og talt med T, ligesom han derfor havde truffet T ad flere omgange, hvor T havde stået og talt med personer, som var medlem af - - -.

Angående konfliktvurderingen forklarede P3 for landsretten, at Mjølnerparken var tilholdssted for - - -, og at der var et knivstikkeri den 12. juli 2017 og igen den 14. juli 2017. Der havde i tiden op til knivstikkene været en anspændt stemning. Betingelsen om forudgående anvendelse af våben var på denne baggrund også opfyldt.

På denne baggrund udtalte landsretten, at der under henvisning til grundene som anført af byretten, og at disse i øvrigt efter landsretten:

"[...] nu er yderligere bestyrket ved den af vidnet P5 afgivne forklaring samt P4's supplerende forklaring for landsretten."

Landsretten stadfæstede således byrettens resultat.

Det kan yderligere konstateres, at bandegrupperingen - - - opfylder kravene for at være udgøre en gruppe i strfl. § 81 a, stk. 1's forstand, idet politiets vurdering ikke gav anledning til bemærkninger fra forsvareren. Det fremgik da også af dokumentationsrapport af 14. august 2017, som blev fremlagt for både by- og landsret, at gruppen - - - efter politiets opfattelse, opererede i den nordvestlige del af Nørrebro, og at de betragtede området omkring Mjølnerparken som deres eget territorium. P5 forklarede for landsretten, at gruppen - - - i begyndelsen af august 2017 blev registreret som en selvstændig bande, samt at han havde set nogle medlemmer af - - - med sweatshirts, kasketter og smykker med navnet - - -, men at han dog ikke vidste, om samtlige medlemmer havde tøj med logo. Ud fra denne oplysning skal det bemærkes, at netop førnævnte må være årsagen til, at T blev registreret som medlem af - - - efter gerningstidspunktet.

3.3 Tfk2018.1053/2

3.3.1 Retten på Frederiksbergs dom af 5. april 2018

T var ved nærværende sag tiltalt for overtrædelse af strfl. § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. våbenlovens § 10, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1, og nr. 3, jf. strfl. § 81 a, stk. 1, ved den 12. september 2017, at have været i besiddelse af en pistol isat magasin og skarpe patroner. T nægtede sig skyldig og ønskede endvidere ikke at afgive forklaring. Retten fandt dog, med afsæt i vidneforklaringerne afgivet af politiassistenterne P1 og P2, indholdet af Kriminalteknisk Erklæring af 5. marts 2018 samt våbenrapport af 26. september 2017, ensidigt T skyldig i overtrædelsen.

Ved vurdering af om strfl. § 81 a, stk. 1 skulle finde anvendelse, blev vidneforklaringen afgivet af politiassistent P4 tillagt en ikke ubetydelig vægt. P4 forklarede således for byretten, at T blev optaget på politiets liste over medlemmer af grupperinger i august 2017, og at det var hans vurdering, at T den 12. september 2017 var medlem af LTF BPG-afdelingen (I det følgende benævnt: LTF), og at han havde status som *'prospect'*. Førnævnte blev støttet af ransagningsrapport af 13. september 2017, hvor politiet på T's bopæl fandt en T-shirt påskrevet *'prospect'*. I den forbindelse forklarede P4, at en sådan T-shirt alene gives til medlemmer af LTF, som har status af *'prospect'*. Herefter og efter de øvrige oplysninger i dokumentationsrapporten af 7. marts 2018 fandt retten, at T på gerningstidspunktet havde tilknytning til LTF.

Retten lagde ved konfliktvurderingen også vægt på P4's forklaring. Han forklarede, at det var hans vurdering, at der på gerningstidspunktet verserede en konflikt mellem Brothas og LTF. Det fremgik da også af *'Dokumentationsrapport – konflikt'* af 9. marts 2018, at der i perioden fra 12. juli 2017 til begyndelsen af marts 2018 havde været adskillige angreb mellem LTF og Brothas med anvendelse af skydevåben. På denne baggrund lagde retten altså til grund, at T:

"[...] besad pistolen og de 7 patroner den 12. september 2017, fordi han eventuelt ville deltage i eller reagere på den konflikt, som verserede mellem LTF Loyal To Familia BGP og Brothas."

Byretten anså på denne baggrund T med fængsel i 5 år.

Det skal yderligere bemærkes, at det også fremgik af P4's vidneforklaring, at enhver rimelig tvivl omkring tilhørsforhold til en gruppe skal komme den tiltalte til gode. På denne baggrund kan det konstateres, at strafferetsplejens hovedprincip om *in dubio pro reo*, også gælder og finder anvendelse ved politiets vurdering. Det angives ikke specifikt hvilke omstændigheder og kriterier politiet anvender ved deres tilknytningsvurdering. P4 angiver dog, at på trods af at en trøje, som den omtalte, alene bliver givet ud til medlemmer som har status af '*prospect*', kan man:

"[...] ikke blive oprettet i politiets system som medlem af LTF, blot fordi man går med en T-shirt fra LTF."

Det må dog generelt antages, at en besiddelse af sådanne trøjer (altså trøjer med logo, navn, mv.) tillægges en betydelig vægt ved tilknytningsvurderingen. P4 forklarede også, at LTF formentlig vil reagere voldeligt overfor udefrakommende såfremt disse bærer LTF-trøjer, og det kan derfor slutes, at det alene vil være personer tilknyttet en rocker- eller bandegruppe, som bærer trøjer med gruppens logo, navn mv. Ved nærværende sag var omstændighederne dog således, at der ikke var påskrevet '*LTF*' på trøjen, men retten fandt på trods heraf, at trøjen havde en relation til LTF som gruppe, med afsæt i P4's forklaring.

3.3.2 Østre Landsrets dom af 22. juni 2018

Byrettens dom blev anket af T med endelig påstand om frifindelse i det ikke erkende omfang, subsidiært formildelse. Anklagemyndigheden nedlagde derimod påstand om stadfæstelse. T erkendte således overtrædelsen, men nægtede, at forholdet kunne henføres under strfl. § 81 a, stk. 1.

T valgte at afgive forklaringen for landsretten, og han forklarede bl.a., at han havde deltaget i nogle fester afholdt af LTF. P4 afgav også forklaring for landsretten. Han forklarede i relief til T's forklaring, at man ikke kan være med til LTF's arrangementer, hvis man bare er en ven, men at der kan godt være venner af LTF med til en fest. Retten fandt imidlertid, at T's forklaring i det hele skulle tilsidesættes, da denne fandtes "*utroværdig*". Landsretten fandt således af de grunde, der var anført af byretten, at:

"[...] tiltalte besad pistolen motiveret af et ønske om at deltage i eller reagere på den eksisterende konflikt mellem LTF Loyal to Familia BGP og Brothas."

På denne baggrund fandt landsretten også straffen på fængsel i 5 år passende.

Det kan foruden antagelserne angivet under byrettens resultat konkluderes, at en tilstedeværelse ved arrangementer afholdt af en rocker- eller bandegruppe, utvivlsomt vil få betydning for både politiets og rettens tilknytningsvurdering. Som angivet i afhandlingens pkt. 2.3.9, skal det tillige konkluderes, at en gas- og signalpistol som kan omdannes til at håndtere almindelige pistolpatroner, naturligvis ikke er til hinder for at anvende strfl. § 81 a, stk. 1. Endvidere ses det, at LTF opfylder gruppebegrebet.

3.4 Tfk2018.1225/1

3.4.1 Retten i Glostrups dom af 19. marts 2018

Anklagemyndigheden havde for byretten rejst tiltale mod T1 og T2 for bl.a. overtrædelse af strfl. § 245, jf. § 247, stk. 1, jf. § 81 a, stk. 1, ved den 30. oktober 2017 i Søborg, at have tildelt F adskillige spark og slag i hovedet og på kroppen, herunder med flasker samt stik i hovedbunden med en knust flaske.

Byretten vurderede af begge de tiltalte var skyldige i grundforbrydelsen.

Dernæst fandt retten, at T1 og T2 var hhv. medlem og tilknyttet af Satudarah, samt at F var medlem af Bandidos.

Ved tilknytningsvurderingen lagde byretten da vægt på T1 og T2's forklaringer, idet T1 havde forklaret, at han var medlem, mens T2 havde forklaret, at han tidligere hang ud med gruppen Værebros Hårde Kerne (VHK), men da denne blev omdannet til Satudarah, var han ikke en del af denne. F havde ligeledes forklaret, at han var medlem af Bandidos.

Byretten fandt dog, at uanset de tiltaltes tilknytning til en rockergruppe, at:

"[...] det efter bevisførelsen herom overvejende betænkeligt at lægge til grund, at overfaldet på forurettede havde baggrund i eller var egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, der var banderelateret"

Afhandlingens pkt. 2.3.6 angiver dog, at strfl. § 81 a, stk. 1 kan finde anvendelse, såfremt overtrædelsen kan fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, og at grov vold

som udgangspunkt vil anses for at være egnet til at fremkalde en sådan konflikt. Byretten valgte imidlertid at fravige forarbejdernes udgangspunkt. De nærmere omstændigheder herfor er ganske overraskende ikke gengivet i referatet, og det bør derfor antages, at retten har vurderet, at der var tale om en personlig konflikt mellem de tiltalte og F, hvorfor der på denne baggrund forelå særlige forhold, som har begrundet, at overtrædelsen hverken havde baggrund i eller var egnet til at fremkalde en konflikt.

Forholdet blev på denne baggrund ikke henført under strfl. § 81 a, stk. 1, hvorfor straffen blev udmålt til fængsel i 1 år.

3.4.2 Østre Landsret dom af 23. august 2018

Anklagemyndigheden valgte dog at anke byrettens dom med påstand om domfældelse i overensstemmelse med byrettens bevisresultat, dog således at det omtalte forhold henføres under strfl. § 81 a, stk. 1. T1 påstod heroverfor frifindelse, subsidiært formildelse. T2 påstod formildelse, herunder at forholdet ikke henføres under strfl. § 81 a, stk. 1.

Landsretten fandt det akkurat som byretten for bevist, at både T1 og T2 deltog i lovovertrædelsen. Landsretten fandt herudover, at det var:

"[...] ubestridt, at T1 er medlem af Satudarah, og efter bevisførelsen, herunder dokumentationsrapport af 13. marts 2018 fra Københavns Vestegns Politi, lægger landsretten til grund, at T2 havde tilknytning til Satudarah."

Det var således ubestridt, at T1 var medlem af Satudarah. Landsretten lagde ved vurderingen af T2's bandetilknytning vægt på dokumentationsrapport af 13. marts 2018 udfærdiget af Københavns Vestegns Politi, hvoraf det fremgik, at politiet på baggrund af deres oplysninger vurderede, at T2 var tilknyttet Satudarah. Oplysningerne som blev lagt til grund for politiets vurdering, relaterede sig til tre hændelser, som tidsmæssigt var både før og efter 30. oktober 2017. Der var dog alene én konkret hændelse, som var registreret i politiets registre før førnævnte dato, hvilket var fra den 6. september 2017, hvor politiet foretog en kontrolaktion i forbindelse med sommerfest hos Satudarah, hvor

T2 blev antruffet. Politiets registreringer af T2, hvad angik hændelser efter den 30. oktober 2017, omhandlede en ransagning af et køretøj, den 10. november 2017, hvor T2 blev truffet med tre andre medlemmer af Satudarah, og en ransagning hos T2, den 5. december 2017, hvor der blev fundet en sportstaske indeholdende tre medlemsveste til Satudarah. I øvrigt fremgik det af politiets oplysninger, at T2 i en periode på omkring to år havde haft folkeregisteradresse på en adresse, hvor Satudarah i samme periode havde haft klubhus.

Det kan således udledes, at landsretten lagde særlig vægt på T2's omgangskreds, adresse samt besiddelse af tøj med gruppens karakteristika, oplysninger, som alle var tilvejebragt af politiet. Det kan for læseren forekomme utvivlsomt, at T2 havde en tilknytning til Satudarah. Angivelserne som politiet og anklagemyndigheden anførte, skulle dog sammenholdes med T2's forklaring for landsretten, som bl.a. var, at:

"Da VHK skiftede karakter, valgte han ikke at være med længere. Han kender flere barndomsvenner, som er medlemmer af Satudarah."

Uagtet T2's forklaring, må landsrettens tilknytningsvurderingen vurderes at være objektiv korrekt. Det fremgår ikke af referatet, hvorvidt landsretten har taget stilling til, hvordan det faktum, at man har barndomsvenner, som er medlemmer af rocker- eller bandegrupper, indgår i vurderingen af, om politiets oplysninger skal tilsidesættes eller tages med et forbehold.

Landsretten foretog herefter en konfliktvurdering, hvor de lagde vægt på, at der ifølge notat af 13. november 2017 udarbejdet af EAE ved Københavns Vestegns Politi, på gerningstidspunktet var en verserende konflikt mellem de to grupper, som efter politiets opfattelse begyndte den 27. oktober 2017. Notatet angiver, at politiet, på under en måned efter konfliktens start, havde registreret ni hændelser, som politiet vurderede at have været hændelser relateret til konflikten, heriblandt nærværende sag. Af andre hændelser kan nævnes, at der den 29. oktober 2017 blev afgivet to skud mod en privat bopæl, hvor adressen skulle tilhøre en person med tilknytning til Bandidos, samt at der i tiden efter sagens hændelse skulle have været bragt flere biler til standsning, hvori der i køretøjerne lå diverse slagvåben, knive og skudsikre veste, ligesom politiet havde

observeret en person, tilknyttet Satudarah, være i færd med at udøve vagtvirksomhed iført skudsikker vest. Betingelsen om forudgående anvendelse af våben var således opfyldt. Landsretten angav yderligere i deres præmisser, at vidnet politiassistent PA1 for landsretten havde *vedstået* og *uddybet* konfliktnotatets indhold. Da PA1, efter landsrettens udsagn havde *uddybet* notatets indhold, skal det i den forbindelse bemærkes, at han bl.a. forklarede, at et voldelig overfald på gerningstidspunktet kunne eskalere konflikten mellem Satudarah og Bandidos. Landsretten fandt i medfør af det ovenstående, at:

"[...] de tiltalte ved voldsudøvelsen i hvert fald har haft forsæt til at fremkalde en konflikt i straffelovens § 81 a, stk. 1's forstand."

Landsrettens resultat må med afsæt i afhandlingens pkt. 2.3.6 vurderes at være i overensstemmelse med lovgivers angivelser. Byrettens dom blev derfor ændret, således at de tiltalte nu begge blev anset med fængsel i 2 år, hvorfor der altså skete en fordobling af straffen.

Det skal yderligere bemærkes, at det for by- og landsretten var ubestridt af alle sagens involverede parter, at både Bandidos og Satudarah udgjorde en *gruppe* i strfl. § 81 a, stk. 1's forstand.

3.5 Tfk2019.353

3.5.1 Retten på Frederiksbergs dom af 24. april 2018

T var ved Retten på Frederiksberg tiltalt for overtrædelse af strfl. § 192 a, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 81 a, stk. 1, til dels jf. § 21, ved bygning 10 beliggende ved Vestre Længdevej på Bispebjerg Hospital i København, at have været i besiddelse af en pistol i tiden op til den 3. november 2017 samt at have forsøgt at besidde pistolen frem til den 4. november 2017, hvor T og den uidentificerede medgerningsmand indfandt sig ved bygning 10 for at afhente pistolen, hvilket mislykkedes, da pistolen den 3. november, var blevet byttet ud med en attrappistol af politiet.

T nægtede sig skyldig og nedlagte påstand om frifindelse, subsidiært om rettens mildeste dom. Retten fandt det på trods heraf for bevist, at T havde kendskab til, at der var gemt en pistol, hvorfor han alene blev fundet skyldig i forsøg på ulovlig våbenbesiddelse.

Da retten fandt T skyldig i en del af den rejste tiltale, blev der foretaget en vurdering af, om overtrædelsen skulle henføres under strfl. § 81 a, stk. 1. Retten fandt efter denne vurdering, at:

”[...] der på gerningstidspunktet således verserede en bandekonflikt mellem Brothas og LTF Loyal To Familia BGP, oplysningerne om tiltaltes tilknytning til Brothas og oplysningerne om fundet af pistolen, der var gemt på et offentligt tilgængeligt sted, som Brothas betegnede som sit område, finder retten det bevist, at tiltalte forsøgte at sætte sig i besiddelse af pistolen med henblik på at deltage i eller reagere på den verserende konflikt, jf. straffelovens § 81 a, stk. 1.”

At retten vurderede, at T var tilknyttet Brothas på gerningstidspunktet, var hovedsageligt med afsæt i, at Københavns Politi vurderede sådan. Politiasistent P2, forklarede således for byretten, at T siden 2014 flere gange og under særlige forhold blev antruffet sammen med medlemmer af Brothas. I den forbindelse blev dokumentationsrapport af 6. april 2018 også fremlagt, hvoraf det fremgik, at *”T har tilknytning til gruppen kaldet Brothas”*. Politiets vurdering hvilede på valideret materiale, som var indsamlet og analyseret som led i den systematiske, politimæssige monitoring af kriminelle grupper og netværk. Yderligere for så vidt angik tilknytningsvurderingen, lagde byretten vægt på, at stedet hvor pistolen befandt sig, blev af politiet betegnet som værende Brothas’ territorium, ligesom der tidligere var fundet våben gemt samme sted.

Ved konfliktvurderingen lagde retten vægt på, at P2 havde vedstået og uddybet, at det var Københavns Politis vurdering, jf. dokumentationsrapport af 6. april 2018, at der på gerningstidspunktet var en igangværende bandekonflikt mellem Brothas og LTF, hvorunder der blev anvendt skydevåben.

Da T var blevet fundet skyldig i dele af tiltalen, samt at han forsøgte at sætte sig i besiddelse af pistolen med henblik på at deltage i eller reagere på den verserende konflikt, blev straffen udmålt til fængsel i 4 år og 6 måneder.

3.5.2 Østre Landsrets dom af 13. december 2018

Byrettens dom blev imidlertid anket af T med påstand om frifindelse for henførsel af forholdet under strfl. § 81 a, stk. 1, samt formildelse. For landsretten bestred T ikke, at

der den 4. november 2017 verserede en konflikt mellem Brothas og LTF, men han gjorde gældende, at han ikke var relateret til Brothas, og at forsøget på ulovlig våbenbesiddelse ikke havde baggrund i konflikten. T forklarede tillige, at han både havde venner, som var medlemmer af Brothas, men at han også havde venner uden for bande-regi.

Vidnet, politikommissær P1, forklarede for landsretten, at politiet ikke har oplysninger om, at T er antruffet iført tøj med Brothas-logo. Han forklarede desangående, at Brothas-medlemmer ses både at have logo-tøj, men ses også ikke at bære det. P2 forklarede supplerende for landsretten, at T flere gange tidligere var antruffet med medlemmer af Brothas, og at der foretages en politifaglig vurdering af de samlede oplysninger i relation til, om en person har en tilknytning til en gruppering. P2 forklarede desangående, , at:

"[...] personens historik indgår i vurderingen, men politiet har ikke oplysninger om skolekammerater og barndomsvenner.."

At der ved politiets vurdering ikke bliver lagt vægt på, at en tiltalt er venner eller barndomsvenner med personer tilknyttet rocker- eller bandemiljøet, må generelt anses som værende forståeligt. Dette vurderes ud fra antagelsen, at det ikke er politiets opgave at føre notat om, hvem der er venner med hvem, og det må derfor være op til at retten at vurdere, hvordan denne omstændighed skal indgå i tilknytningsvurderingen – i nærværende sammenhæng blev det således ikke tillagt nogen større bevismæssig vægt. P2 nævnte tillige, at der foruden den omstændighed, at en person er truffet med medlemmer af en bandegruppering, eksempelvis kan være kildeinformationer og oplysninger fra efterforskninger, som kan ligge til grund for politiets vurdering af, om en person er tilknyttet en bandegruppering. Han oplyste, at der var sådanne andre oplysninger i relation til vurderingen vedrørende T.

Landsretten fandt på baggrund af ovenstående, og særligt med afsæt i dokumentationsrapporten af 6. april 2018 og P2's forklaring om grundlaget for politiets vurdering, at tiltalte havde tilknytning til Brothas.

Herefter tiltrådte landsretten det af de grunde, der er anført af byretten, at T's forsøg på at sætte sig i besiddelse af pistolen havde baggrund i den verserende konflikt mellem Brothas og LTF, hvor der som led i konflikten blev anvendt skydevåben, hvorfor

forholdet skulle henføres under strfl. § 81 a, stk. 1. Strafudmålingen blev således også stadfæstet.

Det skal afslutningsvist noteres, at der ud fra nærværende dom ikke eksplicit tages stilling til, hvorvidt det faktum, at overtrædelsen bliver begået på et af politiet skønnet tilholdsområde/sted for grupperingen, indgår som en indikation for en tilknytning til grupperingen – generelt må omstændigheden dog have en vis betydning. Yderligere skal det bemærkes, at den omstændighed at T ikke bestred, at der verserede en konflikt mellem Brothas og LTF, på sin vis indikerer et tilhørsforhold til en af grupperne, idet han således er bekendt med aktivitetsniveauet i én af grupperne.

3.6 Tfk2019.781

3.6.1 Retten i Esbjergs dom af 21. september 2018

De tiltalte T1, T2, T3 og T4 var alle tiltalt i sagens forhold 1. Tiltalen gik da på en overtrædelse af strfl. § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, jf. § 2, stk. 1, jf. § 10, stk. 1, jf. strfl. § 81 a, stk. 1, ved den 18. oktober 2017, at have været i besiddelse af skydevåben på et offentligt tilgængeligt sted under særligt skærpende omstændigheder. Byretten fandt alene T1 skyldig i besiddelse af skydevåben på et offentligt tilgængeligt sted samt at have forsæt til dette under særligt skærpende omstændigheder. De resterende blev også fundet skyldige, dog med den begrænsning, at besiddelsen ikke havde været på et offentlig tilgængeligt sted (dissens for så vidt angik T2).

Ad byrettens begrundelse og afgørelse for så vidt angår strfl. § 81 a, stk. 1, fandt retten efter en samlet vurdering, at der ikke var:

"[...] ført det i en straffesag nødvendige bevis for, at de tiltalte er medlemmer eller tilknyttet grupperingen S-gruppen."

Byretten var af den overbevisning, at idet de tiltalte alle kom fra "...", og at de alle derfor kendte hinanden, idet de altså alle kom fra samme kvarter, og derfor var venner. Det skal herudover bemærkes, at det af byrettens præmisser fremgår, at:

”De fremlagte dokumentationsrapporter vedrørende rocker- eller bandetilknytningsforhold kan ikke tillægges nogen større bevismæssig betydning, da den reelle årsag til, at politiet har vurderet, at de tiltalte alle er medlemmer af S-gruppen, i det væsentligste er begrundet i forhold, som vidnet, specialkonsulent B, ikke må udtale sig om.”

Det bør formodes, at der implicit i rettens begrundelse var en vis kritik og skepsis rettet mod politiets fortrolighed angående konflikt- og tilknytningsvurderingen. Vidnet, specialkonsulent B ved EAE i Syd- og Sønderjyllands Politi, forklarede for byretten, at et af kriterierne for politiets konstatering af om en person er bandemedlem, er om den pågældende er mistænkt for at udføre en kriminel adfærd med andre i gruppen. Han forklarede yderligere, at der ikke i nogen af de for sagen relevante dokumentationsrapporter - ud over forhold 1 - er beskrevet hændelser, hvor de tiltalte er mistænkt for kriminelle aktiviteter sammen med andre for gruppen. Retten begrundede således med afsæt i vidneforklaringen, at forhold 1 ikke i sig selv kan føre til, at de tiltalte ville få status som bandemedlem. Det fremgik af sagen, at både T1 og T2 havde en S-tatovering på deres hånd. Byretten var dog af den opfattelse, at de tiltaltes forklaring herom ikke kunne tilsidesættes, ligesom omstændighederne, at der ej forelå oplysninger om, hvor mange der havde en sådan tatovering og under hvilke omstændigheder de pågældende havde fået den, ikke kunne føre til en bandetilknytning. I den forbindelse bør det nævnes, at retten fandt T2's forklaring vedrørende selve overtrædelsen utroværdig. Da byretten fandt, at forholdet ikke kunne henføres under § 81 a, stk. 1, blev der ikke foretaget en vurdering af, om der bestod en aktuelt verserende konflikt på gerningstidspunktet mellem S- og K-gruppen.

De tiltalte blev på denne baggrund anset med fængsel i hhv. 2 år og 6 måneder, 3 år, 2 år og 3 måneder og 2 år og 3 måneder.

3.6.2 Vestre Landsrets dom af 28. marts 2019

For landsretten nedlagde anklagemyndigheden påstand om domfældelse i overensstemmelse med byrettens bevisresultatet i forhold 1, dog således at forholdet henføres under strfl. § 81 a, stk. 1, samt skærpelse. T1 påstod stadfæstelse, mens T2, T3 og T4 påstod frifindelse i forhold 1, subsidiært formildelse.

Landsretten stadfæstede byrettens dom for så vidt angik bevisresultatet i forhold 1, og anså det derfor også for bevist, at T3, T2, og T4 i forening med T1 medvirkede til besiddelsen af pistolen med tilhørende ammunition i kælderen.

Landsretten skulle derfor også foretage en vurdering af, om overtrædelsen skulle henføres under strfl. § 81 a, stk. 1. Landsretten foretog, noget atypisk, først en konfliktvurdering, og de lagde ved denne vurdering vægt på oplysningerne fra NEC i notat af 16 november 2017 samt oplysningerne i konfliktnotat af 4. december 2017 fra EAE, og fandt:

"[...] at det er ubetænkeligt at lægge til grund, at konflikten mellem grupperne også var til stede den 18. oktober 2017, hvor de tiltalte var i besiddelse af pistolen med tilhørende ammunition."

Landsrettens konfliktvurdering hvilede således på notater fra politiet. I notatet af 4. december 2017 udarbejdet af EAE, var det beskrevet, at der i efteråret 2017 var en voldelig konflikt mellem S- og K-gruppen, og at der bl.a. den 14. september 2017 var et slagsmål samt et skyderi grupperne imellem. Notatet blev for landsretten uddybet af vidnet, politiassistent L. At landsretten lagde vægt på førømtalte hændelse, som tidsmæssigt var begået cirka én måned før nærværende sags gerningstidspunkt, kan for læseren forekomme urimeligt. Ikke desto mindre bør det bemærkes, at politiet løbende vurderer hvorvidt en konflikt er verserende eller ej, og politiet må således have vurderet, at nærværende sag havde baggrund i førømtalte skudepisode. Betingelsen om forudgående anvendelse af farlige våben var således opfyldt.

Ved tilknytningsvurderingen lagde landsretten til grund, hvilket i øvrigt var i overensstemmelse med politiets vurdering, jf. politirapport af 28. september 2018, at fire af de navne, som var angivet i en oversigt af navne udfærdiget af et fængslet medlem af S-gruppen, var identiske med de tiltalte, og at det således var en oversigt over personer, som indgik i S-gruppen. Det skal dog bemærkes, at oversigten ikke var udfærdiget af en af de tiltalte. Landsretten angav i deres præmisser, hvilket i øvrigt var i modstrid med byrettens vurdering, at det var politiets vurdering, at tatoveringen, som T1 og T2 havde på anholdelsestidspunktet, var en S-tatovering. Ved en ransagning hos

T1 den 20. oktober 2017 fandt politiet bl.a. 86 skarpe patroner, som efterfølgende blev konstateret at være af samme kaliber, som pistolen der også blev fundet ved ransangingen af den del af kælderens, hvor de tiltalte havde opholdt sig. Dette fund blev sammenholdt med, at T1 i grundlovsforhøret den 20. oktober 2017 forklarede, at han var af den overbevisning, at nogen ville dræbe ham, og at han derfor var nødt til at beskytte sig selv. I øvrigt må en sådan forklaring endvidere siges at *hjælpe* anklagemyndigheden med at føre bevis for, at der verserede en konflikt. Samlet fandt landsretten på førnævnte baggrund, at de tiltalte:

”På den anførte baggrund og efter oplysningerne om beskrevne hændelser i dokumentationsrapporterne for hver af de tiltalte er det bevist, at T1 og T2 på gerningstidspunktet var medlemmer af S-gruppen, og at T3 og T4 i hvert fald var tilknyttet denne gruppe.”

De omhandlende dokumentationsrapporter var altså under bevisførelsen blevet dokumenteret, og det fremgik altså heraf, at det var politiets vurdering, at de tiltalte alle var medlemmer af S-Gruppen. I den forbindelse skal det nævnes, at det fremgik af rapporterne, at de tiltalte var blevet oprettet som medlemmer af S-gruppen den 6. juli 2016 for T1, den 18. januar 2016 for T2 og den 26. oktober 2017 for T3 og T4. At T3 og T4 blev oprettet som medlemmer af S-gruppen omkring en uge efter gerningstidspunktet, bør for forsvarerne have vakt opsigt. Forklaringen kan dog skyldes, at politiets informationer kommer med en vis forsinkelse, idet EAE, som forestår denne vurdering, er en efterretningsenhed, hvorfor de ikke fungerer på gadeplan, og de kan på denne baggrund ikke reagere straks. Dette får den konsekvens, at politiets tilknytningsvurdering er derefter.

Landsretten fandt herudover, at kælderens, hvor de tiltalte og den omhandlende pistol med ammunition befandt sig, fungerede som et opholdssted for personer, der var medlemmer/tilknyttet af S-gruppen. Vurderingen skete med afsæt i, at der ved ransangingen af kælderrummet blev fundet en række effekter, herunder bl.a. økser og walkie-talkies, og at der i kælderrummet var tekst malet på væggene med reference til S-gruppen.

Efter en samlet bedømmelse af oplysningerne om de voldelige sammenstød mellem grupperne i perioden op til den 18. oktober 2017 og indholdet af videooptagelse er det

ifølge landsretten ubetænkeligt at lægge til grund, at de tiltalte ved besiddelsen af pistolen med tilhørende ammunition var:

"[...] motiveret af at ville deltage i eller reagere på konflikten mellem S-Gruppen og K-Gruppen."

Forholdet blev derfor henført under strfl. § 81 a, stk. 1, og straffen blev derfor fastsat til hhv. fængsel i 5 år, 5 år og 9 måneder, mens T3 og T 4 blev anset med fængsel i 4 år og 6 måneder.

Det kan samlet udledes, at et af politiets kriterier for konstateringen af, om en person er tilknyttet en bande- eller rockergruppe er, om den pågældende er *mistænkt* for at udføre en kriminel adfærd med andre i gruppen, at de befandt sig ved et opholdssted for S-gruppen, at T1 og T2 havde S-gruppe-tatoveringer, samt at de tiltaltes navne fremgik af en liste over medlemmer af S-gruppen. At byretten ikke tillagde politiets rapporter nogen større bevismæssig vægt, idet de var underlagt streng fortrolighed, kan på ingen måde have præcedens for fremtidige sager. Det må i øvrigt bemærkes, at den omstændighed, at de tiltalte kom fra samme område, ikke var en omstændighed, som landsretten tillagde nævneværdig vægt. Det kan yderligere angives, at S- og K-gruppen opfyldte betingelserne for at udgøre en gruppe af personer i strfl. § 81 a, stk. 1's forstand, idet domsreferatet er tavst herom.

Det skal afslutningsvist bemærkes, at der er blevet forfatteren bekendt, at der under ankesagen figurerede nye dokumentationsrapporter, som man må formode er blevet til efter en fornyet gennemgang af sagen. Det kan dog ikke udelukkes, at det er sket efter en anmodning fra Rigspolitiet, hvilket potentielt kan være bekymrende, alt efter baggrunden for en sådan anmodning. Det må og skal dog understreges, at udarbejdelsen af rapporten ikke må have sammenhæng med, at de tiltalte ved byretten blev frifundet for overtrædelse af strfl. § 81 a, stk. 1!

3.7 Tfk2019.989

3.7.1 Retten i Helsingørs dom af 30. august 2018

T var ved Retten i Helsingør bl.a. tiltalt for to overtrædelser af strfl. § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, 2 og 3, jf. § 2, stk. 1, jf. § 10, stk. 1, jf. strfl. § 81 a, stk. 1, ved den 2. november 2017, ved indgangen til Helsingør Bycenter (forhold 3), samt ved den 10. januar 2018 i en lejlighed beliggende i Helsingør (forhold 4), at have været i besiddelse af en halvautomatisk pistol isat magasin med tilhørende skarp ammunition.

T erkendte sig alene skyldig i sagens forhold 4, dog således at forholdet ikke henføres under strfl. § 81 a, stk. 1.

3.7.1.1 Sagens forhold 3

T nægtede sig således skyldig i forhold 3, men der var imidlertid videoovervågning på gerningsstedet, hvor tre personer ses. Selvom afhandlingens fokus ikke relaterer sig til selve skyldsspørgsmålet, så skal det bemærkes, at retten ved førnævnte lagde vægt på T's position som *"SGT. AT ARMS"* i Bandidos, samt at to øvrige personer, som også fremgik af videoovervågningen, var genkendt som værende medlemmer af Bandidos. Det indgik yderligere, at der på gerningstidspunktet pågik en væbnet konflikt mellem Bandidos og Satudarah, hvorfor T på denne baggrund fandtes skyldig i besiddelse af en pistol, og at han herunder havde rettet denne pistol mod F1 og F2. Der var dog én nævning som ikke fandt, at der var ført et til domsfældelse tilstrækkeligt bevis for, at T var gerningsmanden. Retten fandt imidlertid ikke grundlag for at fastslå, at pistolen var isat magasin med tilhørende skarp ammunition.

Det var i øvrigt ubestridt, at T var medlem af Bandidos og at han på gerningstidspunktet bestred funktionen som SGT. AT ARMS. Retten fandt ligeledes, at der på gerningstidspunktet verserende en konflikt mellem Bandidos og Satudarah, og at konflikten omfattede en række episoder med både skyderier og brandstiftelse, som måtte tillægges denne konflikt. Byretten lagde angående konfliktvurderingen vægt på NEC's notat *"Konfliktvurdering (til brug for behandlingen af sager om afskæring af prøveløsladelse eller udgang)"* af 31. oktober 2017, EAE's *"Konfliktnotat vedrørende*

konflikt mellem rockergrupperne Bandidos MC og Satudarah MC” dateret til den 1. december 2017, samt vidnet, politiassistent P4’s, forklaring om konflikten. På denne baggrund blev det således lagt til grund, at T var i besiddelse af pistolen som led i sit medlemskab af Bandidos MC og med baggrund i konflikten med Satudarah MC, hvorfor forholdet altså blev henført under strfl. § 81 a, stk. 1.

3.7.1.2 Sagens forhold 4

Retten fandt, at T’s tilståelse, for så vidt angik selve overtrædelsen, blev støttet af de oplysninger, som der i øvrigt forelå, hvorfor retten fandt det for bevist, at T var skyldig i sagens forhold 4.

T nægtede sig således skyldig i, at overtrædelsen skulle henføres under strfl. § 81 a, stk. 1. Til brug for denne vurdering blev notaterne, som nævnt i det foregående afsnit, også dokumenteret. I notat af 1. december 2017 var der anført en række sammenstød mellem de to omhandlende rockergrupper i dagene fra den 27. oktober 2017 til den 3. november 2017. Herudover blev det eksempelvis også anført, at politiet den 3. november 2017 lukkede Bandidos’ klubhuse og at de to rockergrupper fra den 11. november 2017 angiveligt forhandlede om en våbenhvile. Den 15. december 2017 valgte politiet ikke at forlænge lukningen af Bandidos’ og Satudarah’s klubhuse i Nordsjælland. Det fremgår videre, at det den 19. december 2017 var NEC’s vurdering, at der fortsat verserede *”en voldelig konflikt”* mellem Bandidos og Satudarah. Vidnet, politiassistent P4, som havde udarbejdet konfliktnotatet, har forklaret, at notatet opregner alle registrerede hændelser, som de to rockerklubber i perioden har været involveret i. Ifølge P4’s forklaring, vurderede NEC, at det først var omkring den 24. januar 2018, at der ikke længere verserede en konflikt imellem grupperne. På baggrund af det ovenstående lagde retten til grund, at den seneste registrerede voldelige episode fandt sted den 3. november 2017, og at anklagemyndigheden i øvrigt ikke havde fremlagt nogen beskrivelse eller skriftlig vurdering af forholdene i begyndelsen af 2018, og:

”På denne baggrund finder retten, at der ikke er ført noget fornødent bevis for, at der den 10. januar 2018 fortsat forelå en væbnet mv. konflikt mellem Bandidos og Satudarah.”

Retten godtog således ikke NEC's tilkendegivelse om, at der på gerningstidspunktet verserede en konflikt, når denne ikke var dokumenteret i konkrete registrerede hændelser. Det bør dog være formodningen, at anklageren må have stillet spørgsmål til vidnet i relief hertil, og på denne baggrund kan det konstateres, at der ikke har været voldelige forhold begået efter den 3. november 2017, hvorfor der skete frifindelse for overtrædelse af § 81 a, stk. 1.

T blev foruden nærværende forhold fundet skyldig i en række andre forhold, og han blev samlet anset T blev anset med fængsel i 6 år.

3.7.2 Østre Landsrets dom af 9. maj 2019

Sagen blev anket af anklagemyndigheden, med påstand om domfældelse i overensstemmelse med den for byretten rejste tiltale samt skærkelse. T nedlagde påstand om frifindelse i det ikke erkendte omfang, idet han erkendte sig skyldig i forhold 4, dog således at forhold 4 ikke skulle henføres strfl. § 81 a, stk. 1. Endvidere påstod T formildelse af straffen. T vedstod sin forklaring for byretten, idet han ikke ønskede at afgive supplerende forklaring for landsretten.

3.7.2.1 Sagens forhold 3

Landsretten fandt det udenfor enhver rimelig tvivl godtgjort, at den pistol som T benyttede, var en kaliber .45 mrk. colt model 1911, og at denne var isat skarp ammunition. I bevisbedømmelsen indgik det tillige, at der verserede en konflikt mellem Bandidos og Satudarah, hvorunder der blandt andet blev anvendt skydevåben. Landsretten tiltrådte derfor af de grunde, der var anført af byrettens flertal, at T var i besiddelse af den nævnte pistol som led i sit medlemskab af Bandidos og med baggrund i konflikten med Satudarah. På denne baggrund blev forhold 3 henført under strfl. § 81 a, stk. 1.

3.7.2.2 Sagens forhold 4

Rettens flertal, to dommere og syv nævninge (ud af i alt tre dommere og ni nævninge) udtalte, at der på gerningstidspunktet verserende en konflikt mellem de to grupper, hvilken efter politiets opfattelse begyndte den 27. oktober 2017, jf. EAE's konfliktnotat af 1. december 2017. Retten tillagde det tillige vægt, at vidnet P4 havde vedstået notatets indhold samt uddybet dette. Retten fandt det på denne baggrund bevist, samt under hensynstagen til overtrædelsens karakter og bevisførelsen i øvrigt, at der den 10. januar 2018 var en konflikt mellem de to grupper, og at det var med baggrund heri, at T var i besiddelse af pistol og ammunition. Mindretallet fandt det derimod af de grunde, som byretten havde anført samt henset til P4's forklaring for landsretten, for overvejende betænkeligt at anse det for godtgjort med den til domfældelse i en straffesag fornødne sikkerhed, at der den 10. januar 2018 fortsat var en konflikt mellem grupperne, og stemte af disse årsager for frifindelse for strfl. § 81 a, stk. 1.

I medfør af retsplejelovens § 931, stk. 2, fandtes T herefter skyldig i dette forhold i overensstemmelse med anklageskriftet, hvorfor der på denne baggrund skete en strafforhøjelse, og T blev derfor anset med fængsel i 9 år.

Det skal bemærkes, at der for landsretten blev dokumenteret samme rapporter som for byretten. P4's forklaring er ikke gengivet i referatet, men denne blev dog vedstået og uddybet for landsretten. Med byrettens afgørelse in mente må resultatet for landsretten være et vidnesbyrd om, at P4 under sin forklaring for landsretten angav konkrete og præcise hændelser til støtte for NEC's opfattelse, eller alternativt angav, at der var sådanne fortrolige oplysninger, som var lagt til grund for NEC's vurdering.

3.8 Praksis afsagt forud for Bandepakke 3

Som angivet i afhandlingens pkt. 1.4 og 3.1, er der efterhånden en del tilgængelig praksis på området, hvorfor dommene, som analyseret ovenfor, er et udpluk heraf. Af øvrig praksis skal der henvises til TfK2011.700, hvor Vestre Landsret afviste at anvende den dagældende strfl. § 81 a, stk. 1, idet voldsudøvelsen ikke havde baggrund i en *konflikt* i bandemiljøet. Det er i sagens natur uvist, om gældende retstilstand ville have ført til et andet resultat. Gældende retstilstand hjemler imidlertid, at en voldshandling alene skal

være egnet til at fremkalde en konflikt, hvorfor det har formodningen med sig, at overtrædelsen ville være omfattet af strfl. § 81 a, stk. 1 i sin gældende form. Under henvisning til afhandlingens pkt. 2.1.1, og at ordlyden efter dagældende retsstilling tilsagde 'opgør', skal det bemærkes at Vestre Landsret anvendte begrebet 'konflikt'.

Yderligere kan nævnes TfK2011.742/3, hvor straffen blev fastsat med fængsel i 12 år, på trods af at Højesteret angav, at T ville være blevet straffet med fængsel på livstid eller i hvert fald fængsel i 16 år, hvis der ikke havde foreligget formildende omstændigheder. De formildende omstændigheder relaterede sig til T's angivelse af sig selv og den øvrige tilståelse, samt at T havde meddelt oplysninger til politiet, som var afgørende for opklaringen af andre strafbare handlinger, jf. strfl. § 82, nr. 9 og 10. I den forbindelse henviste Højesteret til bemærkningerne i L 211 som fremsat den 29. april 2009, hvorefter det er anført, at fastsættelsen af straffen vil bero på domstolenes konkrete vurdering, og at straffelovens almindelige regler om straffens fastsættelse fortsat finder anvendelse, jf. strfl. § 81-83.

Ved dommen refereret i TfK2011.904 blev det angivet, at der på gerningstidspunktet verserede en konflikt mellem Hells Angels samt dennes støttegruppe AK81 på den ene side, og WDC på den anden side. Det kan således bemærkes, at støttegrupper altså også er omfattet af personkredsen. Vidnet Kriminalassistent L forklarede i samme sag, at WDC ikke havde noget fast tilhørssted, og at "*registrering af dem sker dels på grund af deres ensartede beklædning og dels i det miljø, hvor de antræffes af politiet*", hvorfor retstilstanden synes at være i overensstemmelse med gældende. Yderligere skal det angives, at der også blev lagt vægt på, at T havde sendt en SMS rundt, hvilket skulle opfattes som et signal om at mødes, hvorfor T på denne baggrund blev dømt for medvirken efter strfl. § 23, stk. 1.

I TfK2011.997 ses et eksempel på, at T blev dømt efter strfl. § 81 a, stk. 1, selvom de forurettede ikke havde tilknytning til rockermiljøet, da det blev lagt til grund, at T begik overtrædelserne med forsæt til at deltage i den verserende konflikt, idet T troede, at de

forurettede var rockerrelaterede. Det samme var i øvrigt også tilfældet ved Retten i Glostrups dom af 13. oktober 2013, som nævnt i kendelsen refereret i Tfk2014.152/1. I kendelsen er det yderligere angivet, at Retten i Glostrup ved deres konfliktvurdering henviste til, at en leder af LTF i en artikel i Politiken den 25. februar 2013 var citeret for at sige, at LTF var i konflikt med VHK⁸¹. Udtalelser til medier kan således også få indvirkning på politiets, og dermed rettens konfliktvurdering. Af kendelsen fremgår det også, at en dommers tidligere stillingtagen til eksistensen af en bandekonflikt ikke medfører inhabilitet i en ny sag vedrørende samme konflikt med andre involverede og andet gerningsindhold.

3.9 Én højesteretsdom

Det skal kort bemærkes, at Højesteret alene én gang har haft lejlighed til at tage stilling til bestemmelsen, som refereret i Tfk2011.742/3, hvilket i øvrigt var før seneste ændringslovs ikrafttræden. Det må i den forbindelse bemærkes, at det er svært at forestille sig, at de tiltaltes advokater ikke har anmodet om procesbevillingsnævnets tilladelse til i medfør af rpl. § 932, stk. 1, at indbringe landsretternes ankedomme for Højesteret. Særligt må det forventes, at forsvarsadvokaterne, i tilfælde hvor der har været uenighed mellem by- og landsret⁸², har indgivet en sådan anmodning, eller hvor advokaten i øvrigt har vurderet, at sagen er af principiell karakter, eller at der er særlige grunde, der taler for, at der meddeles 3. instansbevilling. Yderligere skal det anføres, at med de nye vinde, der blæser fra politisk hold og med Højesterets praksis dateret tilbage til år 2011, må det være af overordentlig stor betydning for den fremadrettede praksis i by- og landsret, at Højesteret i nær fremtid får mulighed for at udstikke rammerne for, hvorledes retstilstanden skal være. Derfor er det da også glædeligt, at procesbevillingsnævnet den 26. september 2019 meddelte et bandemedlem tilladelse til anke til Højesteret⁸³.

---

⁸¹ Hvilsom, Frank: *Toppfigur i ny bandegruppering: Vi er et broderskab*. Udgivet i Politiken den 25. februar 2013

⁸² Bet. 1222/1991, s. 64

⁸³ Procesbevillingsnævnet: *10 års fængsel for våbenbesiddelse under bandekonflikt*. Udgivet på Danmarks Domstoles hjemmeside den 9. oktober 2019

I det foregående er retsgrundlaget og relevant praksis for strfl. § 81 a, stk. 1 blevet belyst. På denne baggrund er der således grundlag for at diskutere og vurdere, hvilke omstændigheder retten tillægger betydning, for at bestemmelsen kan finde anvendelse, ligesom der er grundlag for behandle eventuelle betænkeligheder ved en sådan anvendelse.

4. Vurdering og diskussion

Det følger af afhandlingens afsnit 2, at lovgiver har udstukket nogle få fortolkningsbidrag til bestemmelsens mange begreber. Enkelte begreber synes mere uafklarede end andre. Afhandlingens afsnit 3 påviser hvilke begreber som i praksis volder problemer. I det følgende sammenholdes derfor afhandlingens afsnit 2 og 3, hvorefter begreberne vurderes og diskuteres. Dernæst følger en kort vurdering af strafudmålingsniveauet, for dernæst at diskutere de mulige retssikkerhedsmæssige problemstillinger strfl. § 81 a, stk. 1 rejser. Afslutningsvist følger en vurdering og diskussion af retspolitisk karakter.

4.1 Begrebsafklaring

Det kan på baggrund af afhandlingens afsnit 2 om retsgrundlaget konstateres, at de teoretiske problemstillinger hovedsageligt relaterer sig til begreberne 'konflikt' og 'gruppe af personer', ligesom 'tilknytningsvurderingen også kunne tænkes at volde problemer i praksis. Afsnit 3 påviser imidlertid, at de teoretiske problemstillinger ikke nødvendigvis giver anledning til spørgsmålstejn i praksis.

På baggrund af afhandlingens pkt. 2.3.7 bør det være ubestridt, at lovgiver ganske uklart har defineret, hvordan begrebet 'grupper af personer' skal forstås. Vi ved dog, at der skal være mere end én på hver side af konflikten, og at denne dækker over både formaliserede og ikke-formaliserede grupper. I den forbindelse har lovgiver angivet nogle fortolkningsbidrag til, hvordan førnævnte typer af grupper kan identificeres. Det må være uomtvisteligt, at domstolene følger lovgivers krav om, at der skal være flere end én person, førend gruppebegrebet kan komme på tale. Sammenholdes

afhandlingens pkt. 2.3.7 med afhandlingens afsnit 3, kan det generelt ikke antages, at der er en tidsfaktor for hvornår flere personer betragtes som værende en gruppe. Der er således intet af det analyserede retspraksis, som understøtter den modsatte antagelse. Det betyder, at flere personer potentielt kan blive en gruppe i løbet af en kort proces, såfremt der sker nogle voldelige hændelser, ligesom det kan være en længerevarende proces.

I den forbindelse skal det bemærkes, at det generelt må antages at være sværere for politiet at monitorere i bandemiljøet, da rockerne modsætningsvist er mere synlige, hvilket eksempelvis giver sig til udtryk i beklædningsgenstande, veste og lignende. Ligeledes monitorerer EAE ikke på gadeplan, hvorfor information kan komme med en vis forsinkelse. Disse omstændigheder må dog på ingen måde medføre, at politiet opererer med og accepterer en større fejlmargen, for så vidt angår ikke-formaliserede grupper.

Med afsæt i det analyserede praksis vurderes det imidlertid, at gruppebegrebet ikke giver anledning til væsentlige problemstillinger. Der kan således ikke spores nogle juridiske eller praktiske tvister mellem anklagemyndigheden og forsvarerne. Det er altså en sjældenhed at gruppebegrebet overhovedet diskuteres i retten, og de tiltalte og deres forsvarere synes på denne baggrund at acceptere politiets vurderinger for så vidt angår gruppebegrebet. I den forbindelse bør det bemærkes, at kendte grupper er omfattet af betegnelsen, jf. eksempelvis TfK2018.1225/1 (afhandlingens pkt. 3.4). Det må endvidere være uanfægteligt, at retten ved vurderingen også inddrager gruppens historiske og lokale tilholdssted, samt om gruppen i øvrigt af politiet vurderes at være involveret i utryghedsskabende og voldelig adfærd. Det bør endvidere være tilstrækkeligt, at omverdenen opfatter gruppen som en gruppering, og de implicerede skal således ikke nødvendigvis opfatte dem selv som værende en gruppering. Det må være forudsat, at gruppen skal have et fælles geografisk område, som enten kan give sig til udslag i et klubhus, et boligkvarter, en kælder eller lignende. Det analyserede praksis påviser ligeledes, at det er tilstrækkeligt, at grupperingen opfatter et område som deres tilholdssted, men det må dog også være tilstrækkeligt, at politiet opfatter, at gruppens

opfattelse er, at et givent område er gruppens tilholdssted. Det kan endvidere udledes af domsanalysen, at det ikke er et krav, men at det dog indgår i vurderingen, at den pågældende gruppe bruger et fælles navn, et tegn eller lignende.

De pågældende personer som er enten sigtet eller tiltalt for strfl. § 81 a, stk. 1, kan i bekræftende fald være enten tilknyttet eller medlem af en gruppe af personer. Det må med afsæt i det analyserede retspraksis være ubestridt, at den pågældende som mistænkes for at være medlem eller tilknyttet en gruppe af personer, ikke nødvendigvis skal være tidligere dømt for kriminelle forhold, idet politiets vurdering også tager sigte på personer, som er mistænkt for kriminalitet, jf. TfK2019.781 (afhandlingens pkt. 3.6). De pågældende skal derfor have en fælles kriminel adfærd, som *kan* være dokumenteret i form af en dom, men det kan være tilstrækkeligt, at de pågældende alene er mistænkt. Det skal hertil bemærkes, at der skal være tale om *begrundet mistanke*, idet et simpelt mistankegrundlag ikke er nok, hvilket bør skyldes de vidtrækkende konsekvenser, en tilknytning til en gruppe af personer kan have. Der må yderligere - naturligt nok - være en vis tyngde i kriminaliteten, som den pågældende kan være mistænkt for, som kan lægges til grund for politiets vurdering af et tilhørsforhold til en gruppe. Såfremt en person alene er mistænkt for eksempelvis overtrædelser af strfl. kap. 22, bør disse ikke være tilstrækkelige til at kunne statuere et tilhørsforhold til en gruppe, mens derimod eksempelvis vold, drab eller lignende delikter som også er angivet i strfl. § 81 a, stk. 1 eller stk. 2, bør have den fornødne tyngde. Retten kan således lægge vægt på grupperingen og dens tilknyttedes adfærdsmønster og de forpligtelser, der kan være forbundet med at være medlem af gruppen. Disse oplysninger dokumenteres af politiet i dokumentationsrapporten, som dernæst vedstås og/eller uddybes af rette vedkommende. Det skal yderligere indgå, at politiet ved deres tilknytningsvurdering også anvender strafferetsplejens hovedprincippet om *in dubio pro reo*, hvorfor enhver rimelig tvivl omkring tilhørsforhold til en gruppe, kommer den sigtede/tiltalte til gode, jf. TfK2018.1053/2 (afhandlingens pkt. 3.3). Dette statueres yderligere ved, at politiet anvender et såkaldt '4 x 4 system', hvorefter en kildes troværdighed og oplysningens sandhedsværdi vurderes og valideres, jf. TfK2018.683 (afhandlingens pkt. 3.2). Det må

endvidere forudsættes, at dette gælder for al politivirksomhed i forbindelse med banderegistrering, oprettelse af rocker- og bandegrupper og konflikt og lignende. Ved politiets vurdering indgår det dog ikke, hvorvidt den sigtede/tiltaltes samvær med andre banderegistrerede skyldes, at disse er barndomsvenner eller venner i øvrigt, hvorfor dette altså er op til retten at vurdere, hvorvidt disse omstændigheder skal indgå, med hvor megen vægt og med hvilke konsekvenser, jf. TfK2019.353 (afhandlingens pkt. 3.5). Domsanalysen påviser yderligere med al tydelighed, at politiets tilknytningsvurdering i langt de fleste tilfælde bliver taget til følge af både by- og landsretten.

At en tiltalt tidligere er dømt for en overtrædelse af knivloven samt besiddelse af et pistolmagasin, som det var tilfældet i TfK2018.683 (afhandlingens pkt. 3.2), synes også at statuere en tilknytning til et kriminelt miljø, hvilket derfor også er en omstændighed som retten tillægger vægt ved tilknytningsvurderingen. At gerningsstedet for den begåede kriminalitet sker på et tilholdssted for gruppen, tillægges tillige vægt ved rettens tilknytningsvurdering jf. TfK2019.353 (afhandlingens pkt. 3.5). Retten tillægger det naturligvis også en betydelig, for ikke at sige altafgørende, vægt, såfremt den tiltalte selv erkender en tilknytning/medlemskab til en rocker- eller bandegruppe, jf. eksempelvis TfK2019.989 (afhandlingens pkt. 3.7). Det bliver også tillagt vægt, at den tiltalte var i besiddelse af merchandise fra en sådan gruppe, ligesom en folkeregisteradresse på et registreret tilholdssted for en rockergruppe tillægges en ikke ubetydelig vægt, jf. TfK2018.1053/2 og TfK2018.1225/1 (afhandlingens pkt. 3.3 og pkt. 3.4).

Med afsæt i at størstedelen af de tiltalte nægter, at de er enten tilknyttet eller medlem af en rocker- eller bandegruppe, kan det yderligere påvises, at der er en ikke ubetydelig diskrepans imellem hvornår den pågældende og politiet/anklagemyndigheden vurderer at den pågældende er tilknyttet/medlem en rocker- eller bandegruppe. Forfatteren af afhandlingen har på denne baggrund været i dialog med enkelte rocker- og bandemedlemmer, for at få belyst dette tema. Det kan således vurderes, at særligt medlemmer af løse grupperinger, synes at have en *flydende* til- og afgang i forhold til gruppebegrebet, og de betegner 'gruppen' som værende et *netværk*, frem for en bande.

Konfliktvurderingen synes med afsæt i domsanalysen ikke at være videre problematisk. Det er således muligt at konstatere forudgående anvendelse af våben i konflikten, ligesom det er muligt på baggrund af politiets monitorering at påvise et handlemønster grupperne i mellem. Det, som i praksis volder problemer, er hvornår konflikten er påbegyndt og ophørt, hvilket skal ses, i overensstemmelse med at politiets informationer kommer med en vis forsinkelse, samt at de implicerede i rocker- og bandemiljøet ikke ønsker at udtale sig om sådanne forhold. Det bør yderligere vurderes, at det faktum, at en konflikt er afsluttet på nationalt niveau, ikke udelukker, at en konflikt kan versere på lokalt niveau. Afhandlingens afsnit 3 påviser, at retten også i langt størstedelen af tilfældene vurderer i overensstemmelse med politiets dokumentationsrapporter, for så vidt angår konfliktvurderingen. Det skal kort bemærkes, at byrettens konfliktvurdering i Tfk2018.1225/1 (afhandlingens pkt. 3.4.1) stred med denne afhandlings pkt. 2.3.6, om hvornår en overtrædelse er egnet til at fremkalde en konflikt. Landsretten rettede dog efterfølgende op på dette fejlskøn, hvorfor konfliktvurderingen i dette tilfælde også var i overensstemmelse med retsgrundlaget herfor. Det skal ligeledes indgå, at det bør antages, at såfremt den tiltalte ikke bestrider, at der verserede en konflikt mellem to grupper, indikerer, et tilhørsforhold til en af grupperne, idet vedkommende da er bekendt med aktivitetsniveauet. Dette var således tilfældet ved Tfk2019.353 (afhandlingens pkt. 3.5).

I forlængelse af dette afsnits antagelser, bør det indgå, at lovforarbejderne ikke stiller krav til bevisets styrke, for at bestemmelsen kan finde anvendelse. Det må derfor antages, hvilket domsanalysen i øvrigt med al tydelighed illustrerer, at kravene til bevisets styrke er underlagt strafferetsplejens sædvanlige beviskrav. Det betyder, at såfremt straffen af anklagemyndigheden påstås forhøjet i medfør af strfl. § 81 a, stk. 1, er spørgsmålet om bestemmelsens anvendelighed en selvstændig del af tiltalen, for hvilket der skal føres et bevis af samme styrke som i den øvrige del af tiltalen, hvorefter grundsætningen om *in dubio pro reo* gælder⁸⁴.

---

⁸⁴ Jacobsen, Morten N. m.fl.: *Kommenteret straffelov*, s. 526

4.1.1 Perspektivering til international ret

På trods af afhandlingens problemformulering ikke sigter mod at vurdere dansk rets internationale påvirkning, bør det dog nævnes, at det ud fra domsanalysen ikke kan vurderes, at dansk ret er påvirket af international ret. Domstolene ses derfor ikke at være påvirket af præjudikater og præmisser fra EMD, ligesom der ej heller kan spores nogen form for påvirkning af anden international ret som angivet under afhandlingens pkt. 2.3.7.

4.2 Strafudmålingsniveauet

Strfl. § 81 a, stk. 1 og dennes lovforarbejder tilsiger, at det forudsættes, at strafudmålingsniveauet i sager omfattet af bestemmelsen, som udgangspunkt *skal* fordobles i forhold til den straf, der ellers ville blive fastsat af domstolene⁸⁵. Dette konflikter umiddelbart med bestemmelsens ordlyd, som derimod tilsiger at straffen *kan* fordobles, hvorfor strafforhøjelsen er fakultativ, jf. også afhandlingens pkt. 2.3.2. Dette betyder modsætningsvist, at ordlyden ikke forpligter domstolene til, at straffen *skal* fordobles. Lovgiver har dog angivet, at fastsættelsen af straffen vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og straffelovens almindelige regler om straffens fastsættelse vil fortsat finde anvendelse, også i sager omfattet af § 81 a, stk. 1, hvorfor strafniveauet altså *kan* fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder. En sådan fravigelse vil derfor kræve domstolenes begrundelse herfor, idet de altså fraviger udgangspunktet om at straffen *skal* fordobles. Det bør således stå klart, at lovgivers formål ubestridt har været, at der *skal* ske en fordobling af straffen. I afhandlingens pkt. 3.8 er TfK2011.742/3 kort gengivet. Denne dom er særlig relevant henset til at Højesteret netop tager stilling til nærværende problemstilling. Højesteret henviser i deres præmisser til lovforslag nr. 211, hvorefter det angives, af fastsættelsen straffen fortsat vil bero på domstolene konkrete vurdering, og at straffelovens almindelige regler om straffens fastsættelse, herunder strfl. §§ 81-83, fortsat finder anvendelse. Højesteret

---

⁸⁵ L 211 som fremsat den 29. april 2009, pkt. 2.2.5

foretog på denne baggrund en konkret vurdering og henviste i deres præmisser til strfl. § 82 nr. 9 og 10, hvorfor det kan udledes, at en fravigelse af udgangspunktet om at der skal ske dobbelt straf, kræver en begrundelse.

Som angivet i afhandlingens pkt. 1.3 afgrænses nærværende spørgsmål, henset til afhandlingens tilladelige omfang. Det bør dog kort angives, under henvisning til TfK2018.1225/1 (som analyseret i afhandlingens pkt. 3.4) hvor landsretten fandt, at de idømte straffe i overensstemmelse med udgangspunktet i strfl. § 81 a, stk. 1, skulle forhøjes til det dobbelte, idet der ikke forelå formildende omstændigheder. Afhandlingens øvrige analyserede praksis bevidner da også, at det er mere reglen end undtagelsen, at der sker en strafforhøjelse på det dobbelte, såfremt strfl. § 81 a, stk. 1 finder anvendelse.

Med afsæt i afhandlingens afsnit 2 og 3 samt dette punkts ovenstående betragtninger, kan svaret på spørgsmålet om hvorvidt der ved anvendelsen af strfl. § 81 a, stk. 1 reelt set sker en strafforhøjelse med ind til det dobbelte, besvares relativt kort. Domstolene synes i et meget stort omfang at efterleve lovgivers udtrykkelige ønske om dobbelt straf. Det må imidlertid noteres, at der som ved andre straffesager sker en form for rabat, idet der ikke anvendes absolut kumulation, ligesom straffelovens almindelige regler om skærpende og formildende omstændigheder fortsat finder anvendelse.

Det bør yderligere bemærkes, at den fakultative ordlyd, som angivet i bestemmelsen eventuelt kan begrundes i den omstændighed, at en de facto dobbeltstraf, såfremt betingelserne i øvrigt er opfyldt, muligvis vil rejse væsentlige spørgsmål i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

4.3 Mulige retssikkerhedsmæssige problemstillinger

4.3.1 Forholdet til legalitetsprincippet

Da afhandlingens problemformulering tager sigte på at vurdere eventuelle retssikkerhedsmæssige problemstillinger som kan være forbundet med strfl. § 81 a, stk. 1, vil det være i overensstemmelse hermed at introducere *legalitetsprincippet*. Når

legalitetsprincippet tages til behandling, er det af den årsag, at bestemmelsen knytter sig til begrebet retfærdig rettergang, hvilket må siges at være kernen i retssikkerhedsbegrebet. En retfærdig rettergang sikrer således, at retsstatens idealer kan gennemføres. Princippet træder også frem i grundlovens (grl.)⁸⁶ § 71, stk. 2, hvorefter *”frihedsberøvelse kun kan finde sted med hjemmel i lov”*. Særligt relevant for nærværende afhandling er det, at princippet er yderligere underbygget i strfl. § 1, hvorefter det gælder, at *”straf kan kun pålægges for et forhold, hvis strafbarhed er hjemlet ved lov, eller som ganske må ligestilles med et sådant”*. Princippet betyder derfor, at der ikke må pålægges straf, medmindre der er hjemmel i lov. Kravet gælder således også ved strafforhøjelsesgrunde⁸⁷, og generelt antages princippet at indeholde to sider: at det er lovgiver som bestemmer (den formelle lovs princip), og at borgeren ved at læse loven kan finde ud af, hvad der er ret og pligt (den materielle lovs princip)⁸⁸. Da princippet er lovfæstet, hænger det naturligvis sammen med nutidens synspunkter om straffens legitimitet.

Henset til at nærværende afhandling relaterer sig til strfl. § 81 a, stk. 1, samt at lovgiver kan siges at have anvendt vage og elastiske begreber, kan det på denne baggrund tænkes, at bestemmelserne strider imod tankerne bag legalitetsprincippet, idet en borger ikke kan vide sig sikker på sin retsstilling, da bestemmelsen er ganske uklar, henset til eksempelvis gruppebegrebet samt hvornår man er tilknyttet en sådan. Det kan yderligere underbygges ved dialogen som anført i afhandlingens pkt. 4.1, hvorefter der hersker en flydende og dermed uklar grænsedragning af, hvornår man er tilknyttet/medlem af et netværk, i bandemedlemmernes øjne.

Legalitetsprincippet blev da heller ikke under lovgivningsprocesserne hverken drøftet eller diskuteret. Straffelovrådet anbefalede dog i 2002, at strafforhøjelse i overensstemmelse med legalitetsprincippet bør *”søges udformet så klart og præcist*

---

⁸⁶ Lov nr. 169 af 5. juni 1953: Danmarks Riges Grundlov

⁸⁷ Jacobsen, Morten N. m.fl.: *Kommenteret straffelov*, s. 90

⁸⁸ Nielsen, Gorm T.: *Strafferet 1 - Ansvar*, s. 33.

*som muligt*⁸⁹, hvilket rådet i 2012 stadig fandt anbefalelsesværdigt⁹⁰. Straffelovrådet er derfor af den opfattelse, at jo mere bebyrdende en strafferamme er, des mere klar og præcis bør formuleringen være. Der kan næppe herske tvivl om, at strfl. § 81 a, stk. 1 er en særdeles bebyrdende bestemmelse, hvorfor det ud fra Straffelovrådets anbefalinger må antages, at legalitetsprincippet burde have været drøftet nærmere i forbindelse med lovgivningsprocesserne⁹¹. Overfor Straffelovrådets anbefalinger står lovgiver og deres lovgivningsteknik. Strfl. § 81 a, stk. 1 må imidlertid også anses for at være et udtryk på en form for lovgivningsteknik, som er almindelig anerkendt og udbredt i dansk lovgivningstradition⁹², og det må derfor vurderes, at lovgivers intention har været, at bestemmelsen først får en forholdsvis præcis mening gennem retspraksis. Særlig henset til at lovgivningsteknikken er almindelig anerkendt, bør man være særdeles varsom med at råbe op om, at strfl. § 81 a, stk. 1 er direkte '*retsstridighed*'.

Det skal yderligere gøres gældende, at såfremt der var en egentlig tvivl om hjemmelsgrundlaget, så indebærer hensynet til den tiltaltes retssikkerhed altså ikke, at der skal være den mest givtige fortolkning for denne. Praktikerne af bestemmelsen bør dog være særligt tilbageholdene med at lægge mere i beskrivelsen af gerningsindholdet, end ordlyden med sikkerhed kan bære, og i den forbindelse skal det gøres klart, at en udvidende fortolkning eller analogislutning til skade for en tiltalt er særlig betænkelig i tilfælde som strfl. § 81 a, stk. 1. Bestemmelsen kan yderligere antages at konflikte med retssikkerhedsbegrebet i den forstand, at domstolenes rolle jo netop er at konstatere overtrædelsen i et historisk perspektiv, mens borgeren ved nuværende lovgivning er nødt til at have kendskab til en række andre faktorer end blot lovens ord for at kunne afklare sin retsstilling. Med afsæt i det forudgående ændres domstolsprøvelsen sig fra at være konstaterende til at være normerende. På denne baggrund bliver domstolene altså retsskabende.

---

⁸⁹ Betænkning nr. 1424/2002, s. 204

⁹⁰ Betænkning nr. 1531/2012, s. 38

⁹¹ Nielsen, Lise D.: *Straffelovens § 81 a og begrebet »grupper af personer«*, s. 62

⁹² Eksemplificeret ved begrebet '*retsstridigt*' i strfl. § 279

Perspektiveres der kort til EMRK, som i art. 7 udtrykker princippet om, at det kun er loven, der kan definere en forbrydelse og foreskrive en straf (nullum crimen, nulla poene sine lege), angiver EMRK hertil, at forbrydelsen skal være tilstrækkelig klar og præcist defineret. Kravet herom synes dog at være opfyldt, hvis borgeren ud fra bestemmelsens ordlyd og om nødvendigt ved hjælp af nationale domstoles fortolkning af bestemmelsen i praksis kan vide, hvilke handlinger og undladelser der vil kunne medføre strafansvar⁹³. Dette synes i overensstemmelse med, at det er uundgåeligt, at der ikke er en flig af juridisk fortolkning, hvilket naturligvis ikke er et problem, ligesom retsregler også bør undgå formuleringer, som er alt for stive i ordlyden, hvorfor der lægges op til formuleringer, der i større eller mindre grad er vage⁹⁴. På denne baggrund vurderes det, at strfl. § 81 a, stk. 1's formulering ikke giver anledning til væsentlige problemer i forhold til legalitetsprincippet.

Det vurderes derfor, at legalitetsprincippet giver en sikkerhed for, at straffen følger loven, men princippet indeholder altså ingen sikkerhed for, hvilke forhold som potentielt kan gøres strafbare, eller hvordan disse forhold kan fortolkes. Det er således almindelig anerkendt, at gældende ret også er et udslag af afsagte præjudikater. Sagt med andre ord: de klassiske retsstatsdyder og kernerettighederne udledt heraf, begrænser ikke statens adgang til intervention i form af udvidelser af det strafbare område eller formuleringen heraf⁹⁵.

4.3.2 Argumentationen under lovgivningsprocessen

Sammenholdes lovforslagene samt de kommenterede hørings svar med hørings svarene som afgivet til lovforslagene, påviser afhandlingen en betydelig forskel i argumentationen, som altså fremføres af hhv. lovgiver og kritikere i forbindelse med lovgivningsprocessen. Den vurdering hviler derfor på afhandlingens pkt. 2.1.1, 2.2.1 og 2.3.1. Kritikernes argumentation relaterer sig således til den klassiske retsforståelse, herunder med tanke på legalitetsprincippet, hvorefter forudsigelighed i

---

⁹³ Kjølbro, Jon F.: *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, s. 742

⁹⁴ *Ibid.*, s. 744

⁹⁵ Dyrn, Gert: *Retssikkerhed – Begreb og indhold i forandring*, s. 184

retsanvendelsen udgør et grundvilkår. Lovgivers argumentation relaterer sig derimod til, hvad det må antages at være en nyere retsopfattelse, hvorefter man anvender strafferetten som et socialt styringsinstrument. Lovgivers anvendelse af upræcise og vage gerningsbeskrivelser og dertil et forholdsvist udefineret adfærdskodeks bør endvidere tyde på, at man anså loven som et middel til at forebygge en adfærd, som ikke var mulig på forhånd af definere og afgrænse præcist⁹⁶. På denne baggrund kan det altså konstateres, at den påviste forskel i argumentation bevidner om, at lovgivers argumentation og metode udfordrer kritikernes traditionelle opfattelse af retssikkerhed.

I og med at kritikken blev fremført af et større antal af de hørte parter, er det ligeledes på sin plads at konstatere, at med lovgivers vedtagelse af lovforslagene skete der en betydelig udvikling på retsområdet, en udvikling, som dog med ikke kan konkluderes at være direkte retssikkerhedsmæssig uforsvarlig. Dette støttes endvidere på den omstændighed, at kritikkerne og de berørte parter fik mulighed for i tilstrækkeligt omfang at modificere og påpege fejl og mangler i forbindelse med lovforslagenes høringsfaser. At afhandlingen vurderer, at høringsparterne i tilstrækkeligt omfang har haft mulighed for at komme med svar, beror på antagelsen om, at høringsfristerne ikke må siges at være decideret *korte*, idet høringsparterne havde hhv. 20, 45⁹⁷ og 27 dage til at fremkomme med svar. Dette støttes på antagelsen, at lovgiver i et vist omfang forsøger at efterstræbe, at høringsparterne har 4 uger til at fremkomme med hørings svar, medmindre der naturligvis er tale om en lov, som skal hastebehandles, hvilket dog i relief til ændringer af bl.a. straffeloven bør undgås. På trods heraf kan det forekomme betænkeligt, at der ved indførelsen af strfl. § 81 a, stk. 1 var en kortere frist, på alene 20 dage. Dette fik eksempelvis Østre Landsret til bemærke, at *”Som følge af den korte frist for afgivelse af en udtalelse har det ikke været muligt at foretage en tilbundsgående gennemgang af alle enkeltheder i udkastet, ligesom udkastet ikke har*

---

⁹⁶ Ibid., s. 185

⁹⁷ Retsudvalget L 122 - bilag 1, hørings svar fra Østre Landsret dateret til den 11. december 2013. Der ses ikke at være angivet en høringsfrist. Østre Landsrets hørings svar ses afgivet senest

*kunnet blive drøftet på et plenarmøde med landsrettens dommere.*⁹⁸. En for kort høringsfrist svækker forudsætningerne for lov kvalitet, herunder en faglig vurdering, idet de kompetente høringsparter da ikke har mulighed for, at gøre sig grundige overvejelser om lovforslaget og dennes konsekvenser. Høringsparterne ses imidlertid ikke at have været reelt afskåret fra at fremkomme med gennemarbejdet materiale og kritik af lovforslaget, og der har således været tale om en reel høring, hvilket derfor også gør sig gældende ved de efterfølgende ændringer. De berørte parter har således haft en reel adgang til at blive hørt, hvilket er i overensstemmelse med retssikkerhedsbegrebets retlige forudsætninger henset til lovgivningsprocessen.

For en god ordens skyld skal det påpeges, at det ud fra en generel betragtning er almindelig sund fornuft, at rette sig efter eksperter anvisninger, men lovgiver er altså ikke pligtig til at rette ind efter kritikken. Det kan dog findes betænkeligt, at man ved indførelsen af Bandepakke 1, hvor der også blev indført minimumsstraffe hvad angår overtrædelse af strfl. § 192 a, stk. 1, ikke afventede yderligere undersøgelser, herunder Straffelovrådets anbefalinger. Det findes ligeledes betænkeligt, at man indførte førnævnte minimumsstraffe under ét år efter vedtagelsen af tidligere vedtagne skærper, hvorfor man burde have afventet effekterne af den tidligere indførte skærper, såfremt man var oprigtigt interesseret i at se effekterne af tidligere tiltag.

4.3.3 Domstolenes 'nye' rolle

I afhandlingens pkt. 4.3.1 blev det konstateret, at foruden den bagudrettede konstatering af en overtrædelse, er domstolenes rolle blevet *udvidet* til i et langt større omfang også at omfatte retsskabende virksomhed. Dette er sket ved, at lovgiver har formuleret bestemmelsen så upræcist, at domstolene er blevet overladt en retspolitisk og dermed retsskabende opgave. Omvendt bør det ligeledes medgå i denne vurdering, at der er som sådan ikke noget nyt i dette, da det længe har været en naturlig følge, at hvad lovgiver ikke præcist har beskrevet i loven, må domstolene tage stilling til. Det er i sagens natur sådan praksis udvikles og der opstilles dernæst betingelser for en given

---

⁹⁸ Østre Landsrets høringssvar af 21. marts 2009, Retsudvalget L 211 - bilag 1

straf. Det må dog samlet vurderes, at domstolene siden indførelsen i 2009 har udøvet en større grad af egentlig retsskabende virksomhed. Omfanget synes endnu ikke at være retssikkerhedsmæssigt betænkeligt. Det bør dog være oplagt at konstatere, at en yderligere udvidelse af anvendelsesområdet vil være betænkeligt, såfremt udvidelsen består i, at begreberne bliver endnu mere diffuse, vage og upræcise. En sådan udvidelse vil da bevirke, at spørgsmål i relief til grl. § 3 vil rejse sig. Det skal imidlertid bemærkes, at en sådan udvidelse synes usandsynlig.

Den reelle usikkerhed eller retssikkerhedsmæssige betænkelighed består dermed ikke i, at dommeren udøver en retsskabende opgave, idet dommerne er *trænet* i at udøve en sådan opgave. Usikkerheden kan derimod bestå i, at skønnet tillige varetages af domsmænd og nævninge⁹⁹.

Det må på baggrund af afhandlingens foreløbige afsnit være uomtvisteligt, at lovgiver har efterladt nogle få og upræcise redskaber til hvordan domstolene skal fortolke nogle af begreberne angivet i strfl. § 81 a, stk. 1. Det kan derfor konstateres, at domstolene i et vist omfang er efterladt til sig selv og de resterende civile aktører. At forarbejderne til loven i ringe grad angiver hvordan begreberne skal fortolkes, betyder at præjudikater afsagt efter seneste lovændring vil blive tillagt en ikke ubetydelig værdi, når domstolene på nuværende tidspunkt skal vurdere en sag, hvor § 81 a, stk. 1 fremgår af anklageskriftet. Domstolenes rolle har derfor siden 2009 været særdeles central hvad angår strfl. § 81 a, stk. 1, såfremt der perspektiveres til andre bestemmelser i straffeloven. Præjudikaterne får altså en central rolle for forsvarerne, anklagemyndigheden og domstolene, når de skal procedere og vurdere sagen, idet parterne da alene kan søge vejledning i retspraksis, hvorfor domstolene bør tilstræbe at beskrive præjudikaterne så minutiøst som muligt. Herunder bør domstolene tilstræbe af beskrive hvilke konkrete omstændigheder der tillægges vægt i relation til gerningsindholdet af strfl. § 81 a, stk. 1, ligesom der også bør tilstræbes udførlige gengivelser af domsudskrifterne. Særligt bør det tilstræbes, at domstolenes fravigelser af lovgivers fastsatte udgangspunkter beskrives nøjsomt, hvilket dog ikke var tilfældet i

---

⁹⁹ Dyrn, Gert: *Retssikkerhed – Begreb og indhold i forandring*, s. 186

TfK2018.1225/1 (afhandlingens pkt. 3.4.1). Foruden førnævnte domsreferat, synes antagelsen om at domstolene bør tilstræbe af beskrive samtlige omstændigheder som bliver tillagt vægt i relation til strfl. § 81 a, stk. 1, at være opfyldt, henset til afhandlingens øvrige analyserede retspraksis. Det bør derfor konkluderes, at domstolenes begrundelser er udførlige, grundige og præcise, såfremt der også sammenholdes med anden gængs retspraksis.

4.3.4 Politiets baggrundmateriale

Afhandlingens afsnit 3 påviser, at der i bevisbedømmelsen ved rettens tilknytnings-, konflikt- og gruppevurdering, både indgår forklaringer fra polititjenestemænd med lokalkendskab til de omhandlende grupper, forklaringer fra polititjenestemænd som har udarbejdet væsentlige rapporter, ligesom tidligere straffedomme over personer fra grupperne indgår, samt oversigter over episoder der involverer grupperne. Det bør være gældende, at politiets interne oversigter/skemaer over relevante episoder for grupperne, ikke i sig selv kan eller må udgøre et tilstrækkeligt bevis, medmindre det bekræftes af endelige straffedomme eller at disse oplysninger uddybes eller gengives ved vidneforklaringer for retten. Som det er tilfældet i de analyserede domme, så både dokumenteres rapporterne, ligesom de vedstås og uddybes af den pågældende, som har udarbejdet dem, eller anden rette vedkommende – hvilket domstolene altså finder tilstrækkeligt. Domstolene lægger derefter i overvejende grad disse forklaringer og rapporter af og udarbejdet af politiet til grund for deres efterfølgende vurdering. Som tidligere angivet i afhandlingen, er det alene en del af baggrundmaterialet til brug for politiets vurdering, som kan efterprøves, idet nogle informationer er undtaget for aktindsigt, hvorfor politiets skøn i megen ringe grad bliver efterprøvet, jf. afhandlingens pkt. 2.3.11. Skønnet bliver således alene efterprøvet i det omfang, at rapporterne bliver dokumenteret, såfremt der forefindes åbne oplysninger, hvorefter rette vedkommende uddyber og vedstår rapportens indhold. Det afgørende og måske mest indlysende spørgsmål, man i den forbindelse må stille sig selv, er, om denne fortrolighedsproces og forsvarrets og domstolenes manglende mulighed for at efterprøve det af politiet udøvede skøn, bevirker en risiko for, at personer bliver dømt uretmæssigt for

overtrædelse af strfl. § 81 a, stk. 1. Det må anses for ubestridt, at den åbenlyse slutning på førnævnte problemstilling må være, at der er en potentiel risiko for, at politiet på baggrund af eksempelvis observationer bliver anset som tilknyttet af en gruppe, til trods for at venskabet og samværet ikke relaterer sig til kriminalitet. Afhandlingens afsnit 3 påviser dog i det øvrige, at strafferetsplejens hovedprincip om in dubio pro reo, også iagttages af politiet, jf. TfK2018.1053/2 (afhandlingens pkt. 3.3). Vurderingerne som altså endeligt tilkommer retten, hvorefter hovedprincippet naturligvis også gælder, undergår derfor en behandling hvorefter princippet iagttages i to gange. Det må på denne baggrund vurderes, at der er en vis risiko for uretmæssig henførsel af strfl. § 81 a, stk. 1, hvilket der i sagens natur altid vil være, men at denne ikke er betænkelig, idet retssikkerhedsmæssige garantier synes overholdt.

Det skal videre noteres, at selv om forsvareren for en tiltalt i en sag vedrørende strfl. § 81 a, stk. 1, finder bevismaterialet utilstrækkeligt for at varetage forsvaret, må det anses at være uomtvisteligt, at der foreligger legitime overvejelser bag fravigelsen af ligestillingsprincippet, jf. også afhandlingens pkt. 2.3.11. På denne baggrund kan det yderligere konstateres, at der består et passende forhold mellem hensynet til fortrolighed og muligheden for at tilrettelægge et tilstrækkeligt forsvar.

Det skal yderligere bemærkes, at det vil være betænkeligt, at retten tillægger det altafgørende vægt, at den tiltalte efter politiets udsagn er blevet set sammen med andre af politiet rocker- eller banderegistrerede, såfremt retten ikke efterprøver (eller får mulighed for at efterprøve) det af politiet udøvede skøn, for så vidt angår de øvrige tilknytning til den pågældende rocker- eller bandegruppe, eller såfremt dette ikke dokumenteres af endelige domme.

4.3.5 Perspektivering til civilretten

Afhandlingens afsnit 3 påviser yderligere, at når gerningsindholdet inden for strafferetten skal fastlægges, er domstolene i et vist omfang overladt til sig selv, lovens forarbejder og de øvrige civile deltagere. Foruden strafferetten findes civilretten. I civilretten

hersker der derimod ikke en generel bevisregel som straffeprocessens *in dubio pro reo*. Civilrettens bevisgrundlag er derimod, at domstolene støtter sig til den fortolkning af retsgrundlaget og sagen, som administrationen og klageorganerne har anlagt. Særegent for civilprocessen er det, at retten skal træffe sin afgørelse på grundlag af de af parterne fastsatte krav samt de tilvejebragte oplysninger, og retten har i almindelighed ingen adgang til at inddrage yderligere processtof, jf. rpl. §§ 338 og 344. Reglen om at processtoffets tilvejebringelse af parterne gælder på sin vis også i straffeprocessen, idet der ikke kan dømmes for forhold, som ikke er omfattet af tiltalen, jf. rpl. § 833, stk. 3. Den helt principielle forskel består således i, at grundet en straffesags beskaffenhed og de alvorlige konsekvenser en forkert domsfældelse har, tilstræbes det at nå frem til den rigtige sandhed, jf. det materielle sandhedsprincip. I civile retlige sager, træffes grundlaget altså på baggrund af parternes procesførelse, hvor retten ved fortolkningen af lovgivningen i tvivlstilfælde lægger opfattelsen hos sagkyndige personer/organer (syn og skøn) til grund for deres samlede vurdering af sagen, ligesom domstolene ikke vurderer indholdet af et skøn udøvet af forvaltningen, men alene vurderer, om procesgarantierne er opfyldt. At det forholder sig således i civilretten, skyldes hensynet til parternes materielle rådighedsret, at en kontradiktorisk forhandling i private anliggender anses for den bedste måde for at komme sandheden nær og naturligvis af procesøkonomiske hensyn. Civilrettens bevisgrundlag er beskrevet særdeles kortfattet og overordnet, og det bør af denne årsag indgå, at civilrettens bevisgrundlag naturligvis indeholder en række andre principper og regler. Til trods herfor vurderes det, at såfremt civilrettens bevisgrundlag blev implementeret i strafferetten, ville det i sager vedrørende strfl. § 81 a, stk. 1, få den følge, at politiets opfattelse ville blive lagt til grund i tvivlstilfælde, idet politiet da ville anses som et *sagkyndigt organ*. Politiet ville blive tillagt denne rolle, med henblik på at få skønstemaet belyst, idet de netop monitorer og efterforsker i rocker- og bande kriminalitet. Dette ville naturligvis konflikte væsentligt med uskyldsformodningen samt mod generelle retsstatsprincipper, da det som bekendt er anklagemyndigheden som skal løfte bevisbyrden for at strfl. § 81 a, stk. 1 finder anvendelse. Kritikere af strfl. § 81 a, stk. 1 vil vurdere, at ovenstående bevisgrundlag på sin vis allerede finder anvendelse under nugældende retstilstand. På trods heraf

synes det oplagt at konkludere, at den gældende retstilstand for strfl. § 81 a, stk. 1, afviger kraftigt fra civilrettens bevisgrundlag, idet netop uskyldsformodningen og generelle retsprincipper iagttages ved både politiets og domstolenes vurdering.

4.4 Retspolitiske overvejelser

I forlængelse af diskussionen og vurderingen af de retssikkerhedsmæssige problemstillinger, vil afhandlingen nu tage sit sigte på retspolitiske overvejelser, herunder strfl. § 81 a, stk. 1 som signallovgivning, og hvorvidt lovgivers intention kan indfries på anden vis. I den forbindelse diskuteres det tillige, om en yderligere udvidelse af anvendelsesområdet vil være betænkelig. Afslutningsvist knyttes en kommentar til bestemmelsens manglende anvendelighed, såfremt forurettede er en sagesløs person.

4.4.1 Signallovgivning

Ved vurderingen af hvorvidt strfl. § 81 a, stk. 1 er et udtryk for signallovgivning, bør det indgå i overvejelserne, at straffeloven før § 81 a, stk. 1's indtræden i 2009 også indeholdte regler om skærpende omstændigheder i forbindelse med strafudmålingen, jf. strfl. § 81. Der skal særligt henvises til § 81 nr. 2, 3 og nr. 5, hvorefter det indgår som en skærpende omstændighed, at gerningen er udført af flere i forening, at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet samt at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed. Reglerne i strfl. § 81 kan som bekendt anvendes samtidig med benyttelsen af strfl. § 81 a, stk. 1, jf. afhandlingens pkt. 2.1.1 og under henvisning til TfK2011.742/3 (som nævnt i afhandlingens pkt. 3.8, 3.9 og 4.1).

Det kan generelt antages, at signallovgivning kan være et redskab til at afvige fra høringsparternes angivelser, idet lovgivningen da vil være baseret på intuitioner og følelser, ligesom lovforslagene kan vedtages hurtigere. På denne måde viser politikkerne sig handlekraftige¹⁰⁰. Omvendt kan en sådan lovgivning anses for uhensigtsmæssig, idet en hurtig behandling af lovforslag kan bevirke øgede samfundsmæssige omkostninger, eksempelvis ved at praktikerne af en bestemmelse kan have svært ved at tyde lovens

---

¹⁰⁰ Elholm, Thomas: *Symbol- og signallovgivning i dansk kriminalpolitisk perspektiv*, s. 12

signaler, ligesom lovens kvalitet i det øvrige må synes af ringe kvalitet. Signallovgivning kan også medføre en usammenhængende straffelovgivning og en uhensigtsmæssig afvejning af retsfølelsen¹⁰¹, ligesom det kan bevirke uproportionale straffe.

For at diskutere hvorvidt strfl. § 81 a, stk. 1 er et udtryk for signallovgivning, tages der udgangspunkt i Thomas Elholms definition: at signallovgivning er lovforslag, 1) hvis primære formål er signaliering af en bestemt holdning, som 2) fremsættes uden reel interesse for virkningerne, og ofte 3) uden interesse for problemets reelle omfang¹⁰². De første to led i definitionen er obligatoriske, mens det tredje led alene udgør en indikation for, om der er tale om signallovgivning. Foruden Elholms bidrag, har Dansk sprognævn ligeledes opstillet en definition herom¹⁰³. Denne definition synes imidlertid ikke tilstrækkelig for nærværende vurdering, på trods af den må opfattes som den gængse forståelse af ordet. Elholms definition vurderes derimod at være specifikt møntet på signallovgivning frem for signalpolitik, om end definitionen er forholdsvis løs og dermed op til en subjektiv fortolkning. Forskellen mellem signallovgivning og signalpolitik er som bekendt ikke genstand for behandling.

Lovforslagenes altafgørende formål var kort sagt, at skabe ro, sikkerhed og tryghed i samfundet for almindelige borgere, for dermed at signalere en afstandstagen fra rocker- og bandemedlemmer. Der kan således ikke spores nogen tvivl om, at lovgiver har fundet hensynet til samfundet og sikkerheden for almindelige borgere højere, end til formodede forbrydere. For en mere fyldestgørende henvisning til lovforslagernes intentioner og formål, henvises til afhandlingens pkt. 2.1.1, 2.2.1 og 2.3.1. På denne baggrund vurderes definitionens første led for opfyldt.

Vedtagelsen af bandepakkerne, herunder § 81 a, stk. 1, har uomtvisteligt ændret retstilstanden, idet en anvendelse af bestemmelse medfører en forhøjelse af straffen med op til det dobbelte. Det kan dog være svært at give et entydigt svar på, om

---

¹⁰¹ Ibid., s. 13-14

¹⁰² Ibid., s. 6-7

¹⁰³ Dansk Sprognævn: *Signallovgivning*. Udgivet den 13. december 2018

lovforslagene blev fremsat uden en reel interesse for virkningerne. Det bør imidlertid formodes at ændringen af retstilstanden var afgørende for lovgiver, idet "[...] at der efter regeringens opfattelse er behov for, at samfundet træffer meget skrappe modforholdsregler med henblik på at få bragt de gentagne skyderier mv. på åben gade til ophør."¹⁰⁴ Tages afhandlingens pkt. 2.1.1, 2.2.2 og 2.2.3 til indtægt, er det indtrykket, at strafskærpelser var det primære formål, mens virkningerne af lovforslagene henvises til en sekundær plads. Virkningen, altså ændringen af retstilstanden, skete således på et retsområde, hvorefter der næppe ses nogen præventiv effekt forbundet med strafskærpelser. Dette vurderes således at være den generelle holdning blandt kriminologer¹⁰⁵. Det må på denne baggrund antages, at lovgiver næppe troede på en generelpræventiv effekt af lovforslaget, men derimod en individualpræventiv effekt, idet formålet med lovforslagene tilstræbte, at få så mange rocker- og bandemedlemmer i fængsel som muligt. Ved vurderingen skal det naturligvis inddrages, at lovforslagene var Bandepakker, hvorfor strfl. § 81 a, stk. 1 alene udgjorde et element i Bandepakkerne, som altså også indeholdte andre initiativer. At Bandepakkerne, herunder strfl. § 81 a, stk. 1, ikke har haft en præventiv effekt på trods af lovgivers udtrykkelige ønske om at bringe skyderier på åben gade til ophør, støttes på Rigspolitiets opgørelser herom. Rigspolitiet har således offentliggjort, at der i 2.-4. kvartal 2009¹⁰⁶ blev registreret 67 skudepisoder i det offentlige rum, som blev vurderet at have relation til rocker- og bandekonflikterne¹⁰⁷. I 2016 var antallet af skudepisoder 54, mens det i 2017 var på 87¹⁰⁸. Det bør dog også indgå i vurderingen, at ingen kan udtale sig om hvorledes tallene havde set ud, såfremt Bandepakkerne ikke var blevet vedtaget.

Med en vis skepsis kan det på denne baggrund vurderes, at bestemmelsen reelt set ikke har haft nogen effekt efter vedtagelsen, men at det dog ikke kan udelukkes, at lovgiver ved fremsættelsen havde en reel interesse for virkningerne af lovforslagene, henset til de mange andre tiltag som fremsat i lovforslagene/Bandepakkerne. Af samme årsag kan det ikke udelukkes, at lovforslagene blev fremsat med en interesse for problemets reelle

---

¹⁰⁴ L 211 som fremsat den 29. april 2009, pkt. 3.2.1

¹⁰⁵ Jacobsen, Michael og Anne-Stina Sørensen: *Kriminologi – en introduktion*, s. 248

¹⁰⁶ Oplysninger for 1. kvartal er ikke tilgængelige, idet indberetningsordningen blev iværksat i marts 2009

¹⁰⁷ Rigspolitiets opgørelse for Rockere og bander 2009

¹⁰⁸ Rigspolitiets opgørelse for Rockere og bander 2017

omfang. Dette afhænger naturligvis af øjnene der ser, hvorfor førnævnte vurdering naturligvis kan kritiseres.

Bandepakkerne, herunder strfl. § 81 a, stk. 1, vurderes på denne baggrund ikke at være et udtryk for signallovgivning, idet Bandepakkerne også indeholdte andre præventive tiltag, og at lovgiver på denne baggrund må formodes at have haft en reel interesse for virkningerne af tiltagene, om end de i relief til strfl. § 81 a, stk. 1, var af individualpræventiv karakter. Dette vurderes på trods af, at strfl. forinden indførelsen af strfl. § 81 a, stk. 1, indeholdte muligheder for at skærpe straffene, jf. strfl. § 81. Det vurderes imidlertid samtidig, at signalværdien hvad angår *strengere straffe til rocker- og bandemedlemmer* var det primære formål, mens virkningerne af lovforslagene blev henvist til en sekundærplads.

Yderligere kan det diskuteres, at Indførelsen og ændringerne af strfl. § 81 a, stk. 1, bryder med princippet om lige straf for lige forhold, samt at der ikke længere består et rimeligt forhold mellem forbrydelsen og strafferammen, herunder en diskrepans i retsordenen. Omvendt kan strfl. § 81 a, stk. 1 også tjene til sikring af proportionalitetsprincippet, idet lovgiver da har fundet det ønskværdigt at de pågældende får en højere straf – og kan man egentlig kalde det signallovgivning?

4.4.2 Lovgivers intention

Som angivet under afhandlingens pkt. 4.4.1 angående Rigspolitiets opgørelser, er lovgivers intention om at komme rocker- og bandekriminalitet til livs langt fra indfriet. Lovgivers intention kunne formentlig opfyldes ved at udvide anvendelsesområdet yderligere. Dette kunne ske ved at bestemmelsen omfattede flere delikter. Det skal dog i den forbindelse nævnes, at de fleste delikter, som kan have relevans i forhold til rocker- og bandekonflikter allerede er omfattet. Yderligere kunne det tænkes, at lovgiver kunne indsætte stk. 3 i bestemmelsen, hvorefter besiddelse af euforiserende stoffer ville kunne straffes, såfremt man var rocker- eller bandetilknyttet, hvorfor man kunne komme rocker- og bandegruppernes levevej til livs. Spørgsmålet om hvorvidt banderne i så fald vil brødføde sig på anden vis, vil da opstå.

Lovgivers formål kan imødeses ved at lempe betingelserne yderligere ved eksempelvis at fjerne betingelsen om forudgående anvendelse af farligt våben. Imidlertid bør dette findes betænkeligt, henset til at en sådan anvendelse navnlig statuerer, at der er tale om en egentlig konflikt i strfl. § 81 a, stk. 1's forstand. Det findes derimod mere formålstjenligt, og dermed mindre betænkeligt, at betingelsen lempes, og at grænsen derfor gradueres i nedadgående retning, således at mindre farlige våben, bliver dækket af bestemmelsen.

Lovgivers intention om at bekæmpe rocker- og bandekriminalitet kan også imødeses på andre måder. Eksempelvis kunne der udarbejdes en instruks til politiet, hvorefter samtlige personer angivet i politiets registre, som er medlem eller tilknyttet en registreret rocker- eller bandegruppe, ville få en meddelelse på E-boks herom. En sådan meddelelse skulle da opridse hvilke vidtrækkende konsekvenser en tilknytning/medlemskab har, både i forhold til strafferammen af en potentiel overtrædelse, men også i forhold til afsoningsvilkår. I tråd hermed kunne lovgivers formål også imødegås ved at indføre en mulighed for, at de pågældende, som mistænker sig selv for at være tilknyttet/medlem en rocker- eller bandegruppe, kunne henvende sig til politiet, for at høre hvorvidt de er at finde i politiets register herom. Det bør formodes, at nogle af de pågældende personer, ved en sådan viden, vil indrette sin tilværelse herefter, og derfor finde andre *græsgange*.

På trods af ovenstående vurderinger, er det samlede indtryk, at strfl. § 81 a, stk. 1's nuværende ordlyd har et så bredt anvendelsesområde, at den *fanger* de lovovertrædelser, og dermed de personer som lovgiver ønsker. I tråd hermed er det forfatterens vurdering, at en yderligere udvidelse af anvendelsesområdet, altså i tilfælde af at bestemmelsen finder anvendelse på et endnu tidligere stadie, vil være retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, eksempelvis med tanke på legalitetsprincippet og det deri liggende krav om forudberegnelighed, under henvisning til afhandlingens pkt. 4.3.1. Det bør yderligere vurderes, at en udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde inden for en årrække, ikke vil tjene noget formål, såfremt man er

oprigtig interesseret i at se eftervirkningerne af bestemmelsen. At det ikke vurderes at være nødvendigt og ej heller formålstjeneligt at udvide bestemmelsens anvendelsesområde yderligere, begrundes eksempelvis ved omstændigheden, at der efterhånden findes et stort antal domme, som ikke er trykt i Karnovs lovregister, og på denne baggrund bør lovgiver i et vist omfang være *tilfredse* med anvendelsen af bestemmelsen. Bestemmelsens endelige effekt må derfor afventes et par år endnu, idet bestemmelsen tilsigter at få så mange rocker- og bandemedlemmer i fængsel som muligt. En øget anvendelse af strfl. § 81 a, stk. 1 får derfor den naturlige konsekvens, at de dømte skal afsone i længere tid. Lovgiver bør særligt være tilfreds med, at de indlemmede strfl. § 192 a i strfl. § 81 a, stk. 1. Dette vurderes på baggrund af, at afhandlingens afsnit 3 påviser, at langt de fleste domme hvor strfl. § 81 a, stk. 1 finder anvendelse, netop relaterer sig til overtrædelser af strfl. § 192 a.

4.4.3 Sagesløse og tilfældige ofre

Det findes relevant afslutningsvist at vurdere, at det ud fra en umiddelbar betragtning forekommer usædvanligt, at bestemmelsen ikke også omfatter angreb på tilfældige ofre, idet bestemmelse alene omfatter sagesløse, såfremt gerningsmanden havde bestemte formodninger. Under henvisning til bemærkningerne til lovforslagene, baggrunden for indførelsen samt afhandlingens pkt. 2.1.1, 2.2.1 og 2.3.1, skulle man da også forvente det omvendte, altså at sagesløse og tilfældige ofre var omfattet af bestemmelsen henset til lovgivers intentioner og beskyttelseshensynet. Så meget desto mere kan det forekomme absurd, når man også tager det retsstatslige udgangspunkt om lighed for loven i betragtning. Retspolitisk Forening angav konkret om denne diskrepans, at forskellen udtrykker en *”uforståelig og uacceptabel forskelsbehandling”*¹⁰⁹. På denne baggrund må det fra lovgivers synsvinkel, særligt henset til deres intentioner og formål, være relevant at ændre bestemmelsens anvendelsesområde, således at strfl. § 81 a, stk. 1 også finder anvendelse, når forurettede er komplet sagesløs og dermed ikke tilknyttet eller medlem af en rocker- eller bandegruppering!

---

¹⁰⁹ Kommenteret høringsoversigt af 29. april 2009, Retsudvalget L 211 – bilag 1, pkt. 2.1

5. Konklusion

Strfl. § 81 a, stk. 1 blev indført med virkning fra den 15. juni 2009 og har sidenhen været genstand for to ændringer, senest i 2017. Uagtet ændringer har bestemmelsens altovervejende beskyttelseshensyn siden indførelsen været samfundet og sagesløse borgere.

I sin nugældende ordlyd hjemler strfl. § 81 a, stk. 1, at straffen kan forhøjes med indtil det dobbelte, for personer der overtræder visse delikter angivet i strfl. § 81 a, stk. 1. Denne overtrædelse skal yderligere have baggrund i eller være egnet til at fremkalde en konflikt, som foregår mellem grupper af personer, som den pågældende skal være tilknyttet, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben, våben eller eksplosivstoffer.

Afhandlingen peger på, at konfliktbegrebet ifølge lovforarbejderne skal forstås bredt, således at enhver uoverensstemmelse mellem grupper af personer kan udgøre en konflikt, samt at visse lovovertrædelser er mere egnede end andre til at fremkalde en konflikt. En analyse af retspraksis viser, at det, som i praksis volder problemer, er, hvornår en konflikt er påbegyndt og ophørt.

Afhandlingen angiver også, at lovgiver i lovforarbejderne vedrørende begrebet '*gruppe af personer*', har angivet nogle få fortolkningsbidrag til, hvordan begrebet skal forstås, herunder at der som minimum skal være to personer på hver side af konflikten, og at både formaliserede grupper og løse grupperinger er omfattet af betegnelsen. Afhandlingens analyse af retspraksis peger på, at det generelt ikke kan antages, at der er en tidsfaktor for, hvornår flere personer kan betragtes som værende en gruppe i strfl. § 81 a, stk. 1's forstand. Analysen viser også, at domstolene lægger vægt på, om de involverede i gruppen har et kriminelt adfærdsmønster, ligesom gruppens historik og øvrige geografiske tilholdssted tillægges betydning. I overensstemmelse med lovgivers angivelser tillægges det også vægt, om gruppen anvender et fælles navn, tegn eller lignende. Begrebet vurderes dog ikke at volde de store problemer i praksis, da det er en

sjældenhed at gruppebegrebet diskuteres i retten, og forsvarerne synes på denne baggrund at acceptere politiets vurderinger for så vidt angår gruppebegrebet.

En tiltalt kan herefter være enten tilknyttet eller medlem af en sådan gruppe, og begge dele er således tilstrækkeligt for at grundforbrydelsen kan henføres under strfl. § 81 a, stk. 1, forudsat de øvrige betingelser er opfyldte. Afhandlingen påviser da, at domstolene lægger vægt på de pågældendes adfærdsmønstre, og de forpligtelser som kan være forbundet med at være medlem af en rocker- eller bandegruppe. Denne adfærd behøver ikke være dokumenteret i form af en dom, men at der dog skal være en vis tyngde i kriminaliteten, som den pågældende er mistænkt for. Herudover lægger domstolene i den forbindelse vægt på sms- og opkaldsregistre, kodesprog, tatoveringer og andre symboler.

Afhandlingens analyse påviser, at betingelsen om forudgående anvendelse af skydevåben, våben eller brandstiftelse, ikke volder problemer i praksis.

Det konkluderes samlet, at lovgivers fortolkningsbidrag til førnævnte begreber synes upræcise, akkurat som høringsparterne også angav under høringsfasen.

Afhandlingen påviser at domstolene ved bevisbedømmelsen angående ovennævnte vurderinger, hovedsageligt lægger vægt på politiets dokumentationsrapporter. Disse rapporter vedstås og uddybes af rette vedkommende for retten. Rapporterne angiver, hvorvidt det er politiets vurdering, at den tiltalte er medlem af en gruppe af personer, om gruppen udgør en gruppe i strfl. § 81 a, stk. 1's forstand, og om der verserer en konflikt mellem to eller flere grupper, herunder om der tidligere er anvendt skydevåben eller lignende. Baggrundsmaterialet til brug disse rapporter er imidlertid i et vist omfang undtaget fra aktindsigt, hvilket udgør en fravigelse af ligestillingsprincippet. Dette betyder, at hverken forsvarerne eller domstolene får mulighed for at efterprøve politiets skøn, i et fuldstændigt omfang. Afhandlingen påpeger i den forbindelse, at den potentielle risiko for at politiets skøn over betydningen af informationer og hændelser

hviler på fejlvurderinger eller urigtige antagelser, imødegås ved stærke retssikkerhedsmæssige garantier. Kravene til bevisets styrke er underlagt strafferetsplejens sædvanlige beviskrav, hvorefter grundsætningen om *in dubio pro reo* gælder. Politiet anvender i forbindelse med deres vurdering selvsamme beviskrav, hvorfor de retssikkerhedsmæssige garantier altså ses overholdt, først ved politiet og dernæst for retten. At retten derfor vurderer i overensstemmelse med politiets vurderinger, ses på denne baggrund ikke at give anledning til yderligere bemærkninger. Det kan på samme baggrund konkluderes, at der består et passende forhold mellem hensynet til fortroligheden og muligheden for et tilstrækkeligt forsvar.

Afhandlingen påviser herudover, at domstolene i det øvrige synes at efterleve lovgivers intentioner, herunder at der tilsigtes, at straffen som udgangspunkt skal fordobles i forhold til den straf, der ellers ville blive fastsat af domstolene.

Afhandlingen påpeger yderligere, at strfl. § 81 a, stk. 1 ikke strider med legalitetsprincippet, også selvom lovgivers intention har været, at bestemmelsen først får en forholdsvis præcis mening gennem retspraksis. Dette har yderligere fået konsekvensen, at domstolenes opgave i et større omfang også er at udøve retsskabende virksomhed, hvilket efter afhandlingens antagelser ikke udgør en retssikkerhedsmæssig betænkelighed. Det kan derimod være betænkeligt, at også domsmænd og nævninge varetager skønnet, idet disse ikke er *trænet* i at udøve en sådan virksomhed i samme omfang som de juridiske dommere. Lovgivers manglende præcisering får yderligere den konsekvens, at præjudikater får en fremtrædende rolle ved eventuelle tvister, hvorfor domstolene bør tilstræbe at beskrive domsreferaterne så minutiøst som muligt, herunder hvad der konkret tillægges vægt i forhold til gerningsindholdet af strfl. § 81 a, stk. 1. Domsreferaterne som gengivet på Karnov bærer dog et vidnesbyrd om, at dette efterleves i praksis.

Afhandlingen påviser endvidere, at der inden bestemmelsens endelige vedtagelse og indførelse i straffeloven, herskede differentierede opfattelser af behovet for strfl. § 81

a, stk. 1. Høringsparternes argumentation tog udgangspunkt i en klassisk forståelse af retssikkerhed, hvorfor legalitetsprincippet blev anført til støtte for kritikken, mens lovgiver argumenterede på baggrund af et hensyn til at beskytte samfundet. Det påpeges endvidere, at såfremt man implementerede civilrettens bevisgrundlag i strafferetten, ville det betyde, at politiets opfattelse af sagen ville blive lagt til grund i tvivlstilfælde, idet politiet da ville anses som et sagkyndigt organ, hvilket ville stride med uskyldsformodningen.

Det kan ikke med sikkerhed konkluderes, at Bandepakkerne, herunder strfl. § 81 a, stk. 1 er et udtryk for signallovgivning, selvom straffeloven forinden indførelsen af strfl. § 81 a, stk. 1, indeholdte muligheder for at skærpe straffene, jf. strfl. § 81. Afhandlingen peger også på, at lovgivers intention og formål potentiel kan indfries ved andre tiltag. Det findes afslutningsvist bemærkelsesværdigt, at bestemmelsen ikke omfatter angreb på tilfældige ofre, medmindre gerningsmanden har bestemte formodninger. Dette findes særligt bemærkelsesværdigt, når man tager baggrunden for indførelsen og ændringerne af bestemmelsen i betragtning.

6. Litteraturliste

6.1 Litteratur

Dyrn, Gert: *Retsikkerhed – Begreb og indhold i forandring*, besvarelse af Advokatrådets Prisopgave 2009.

Elholm, Thomas: *Symbol- og signallovgivning i kriminalpolitisk perspektiv*. Udgivet i *Festskrift til Per Ole Träskman* (ps 166-178), Norstedts Juridik, 2011.

Rørddam, Thomas: *Forsvareren*. 1. udg. Karnov Group Denmark A/S, 2012.

Pihlmann, Kåre: *Strafskærpebestemmelsen i Straffelovens § 81 a*, Tidsskrift for Kriminalret 2012.567.

Nielsen, Gorm Toftegaard: *Strafferet 1, Ansvar*. 4. udg. Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2013.

Jacobsen, Michael Hviid og Anne-Stina Sørensen: *Kriminologi – en introduktion*. 1. udg. Hans Reitzels forlag, 2013.

Nielsen, Lise Dyrby: *Straffelovens § 81 a og begrebet »grupper af personer«*. Juristen, Årg. 97, nr. 2 2015 s. 59-68.

Blume, Peter: *Retssystemet og juridisk metode*. 3. udg. Jurist- og økonomiforbundets Forlag, 2016.

Schiøler, Jakob og Ane Dragsted: *Straffuldbyrdelsesloven med kommentarer*. 2. udg. Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017.

Nielsen, Gorm Toftegaard, Thomas Elholm, Morten Niels Jakobsen: *Kommenteret straffelov - Speciel del*. 11. udg. Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017.

Kjølbros, Jon Fridrik: *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, 4. udg. Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017.

Madsen, Lasse Lund, Thomas Elholm, Morten Niels Jakobsen: *Kommenteret straffelov, Almindelig del*. 11. udg. Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2018.

- Det bemærkes at Morten Niels Jakobsen ses krediteret for udfærdigelsen af kommentarerne til strfl. § 81 a.

Poulsen, Jacob Lund m.fl.: *Straffeprocessen*. 3. udg. Karnov Group Denmark A/S, 2018.

6.1.1 Herunder artikler, hjemmesider, opgørelser, m.v.

”*Straf, straf og atter straf*”. Af Frej Thomsen og Kira Rønn. Udgivet i Dagbladet Information den 14. marts 2009. Internetadresse: <https://www.information.dk/debat/2009/03/straf-straf-atter-straf> (Besøgt den 1. november 2019)

”*Statistik og udgivelser*”. Udgivet af Rigspolitiet. Internetadresse: <https://politi.dk/statistik/bander-og-rockere> (Besøgt den 15. november 2019)

”*Rockere og bander 2009*”. Udgivet af Rigspolitiet. Internetadresse: <https://politi.dk/-/media/mediefiler/dokumenter/landsdaekkende/statistikker/bander-og-rockere/rockere-og-bander-2009.pdf?la=da&hash=20BE1243C3D44D176442EBCA1A4F836D17491BBD> (Besøgt den 15. november 2019)

”*Rockere og bander 2017*”. Udgivet af Rigspolitiet. Internetadresse: <https://politi.dk/-/media/mediefiler/dokumenter/landsdaekkende/statistikker/bander-og-rockere/rockere-og-bander-2017.pdf?la=da&hash=6DCC4EECFB75FECC3A40AEA2BB60B83EC02433FC> (Besøgt den 15. november 2019)

”*Der var engang en retsstat*”. Af prof. Eva Smith. Udgivet i Politiken den 7. maj 2003. Internetadresse: <https://politiken.dk/debat/kroniken/art5456352/Der-var-engang-en-retsstat> (Besøgt den 20. november 2019)

”*Toppfigur i ny bandegruppering: Vi er et broderskab*”. Af Frank Hvilsom. Udgivet i Politiken den 25. februar 2013. Internetadresse: <https://politiken.dk/indland/art5438390/Topfigur-i-ny-bandegruppering-Vi-er-et-broderskab> (Besøgt den 25. november 2019)

”*10 års fængsel for våbenbesiddelse under bandekonflikt*”. Af Procesbevillingsnævnet. Udgivet den 9. oktober 2019. Internetadresse: <http://www.domstol.dk/Procesbevillingsnaevnet/nyheder/Appeltilladelser/Pages/10ars-faengselforvaabenbesiddelseunderbandekonflikt.aspx> (Besøgt den 18. december 2019)

”*Signallovgivning*”. Udgivet af Dansk Sprognævn, den 13. december 2018. Internetadresse: <https://dsn.dk/noid/?q=signallovgivning> (Besøgt den 22. december 2019)

6.2 Domme

6.2.1 Refereret praksis

Følgende praksis er brugt ifbm. afhandlingen. Samtlige domme er udfundet på Karnov.

<u>Tidsskrift og Kriminalret</u>	<u>Ugeskrift for Retsvæsen</u>
TfK2011.700	
TfK2011.742/3	U.2011.2203
TfK2011.904	
TfK2011.997	
TfK2014.152/1	U.2014.718
TfK2018.683	
TfK2018.700/1	U.2018.2405
TfK2018.1053/2	
TfK2018.1225/1	U.2018.2653
TfK2019.353	
TfK2019.434	
	U.2019.780
TfK2019.781	
TfK2019.989	
TfK2019.1173	

6.2.2 Ikke-refereret praksis

Retten i Glostrups dom af 13. oktober 2013, som gengivet i TfK2014.152/1.

6.3 Love og bekendtgørelser

6.3.1 Nationale retsakter

Lov nr. 169 af 5. juni 1953: Danmarks Riges Grundlov.

Lov nr. 232 af 8. juni 1978: Lov om ændring af retsplejeloven.

Lov nr. 285 af 29. april 1992: Lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Bekendtgørelse nr. 423 af 20. maj 1996: Bekendtgørelse om ændring af bilag 1 til lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Lov nr. 436 af 10. juni 2003: Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet).

Lov nr. 215 af 31. marts 2004: Lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Offentlighed i retsplejen).

Lov nr. 501 af 12. juni 2009: Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og forvaltningsloven (Styrket indsats mod bandekriminalitet m.v.).

Lov nr. 733 af 25. juni 2014: Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om våben og eksplosivstoffer, lov om politiets virksomhed og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Initiativer mod rocker- og bandekriminalitet m.v.).

Lov nr. 672 af 8. juni 2017: Lov om ændring af straffeloven, lov om forbud mod ophold i bestemte ejendomme og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Styrket indsats mod rocker- og bandekriminalitet m.v.).

Lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019: Bekendtgørelse af lov om retspleje.

Lovbekendtgørelse nr. 976 af 17. september 2019: Bekendtgørelse af straffeloven.

6.3.2 Internationale retsakter

LOV-2019-06-21-50: Lov om straff (straffeloven).

Rådet for Den Europæiske Union: Rameafgørelse 2008/841/RIA af 24. oktober 2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

BKI nr. 3 af 19. februar 2004: Bekendtgørelse af FN-konvention af 15. november 2000 om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet.

6.4 Lovforarbejder

6.4.1 Nationale lovforarbejder og betænkninger

Betænkning om efterforskning i straffesager, afgivet af Strafferetsplejeudvalget. Betænkning nr. 622/1971.

Betænkning om 3. instansbevillinger og andre procesbevillinger, afgivet af Retsplejerådet. Betænkning nr. 1222/1991.

Betænkning om straffastsættelse og strafferammer, afgivet af Straffelovrådet. Betænkning nr. 1424/2002.

Lovforslag nr. 218 som fremsat den 23. april 2003: Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven. (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet), af fhv. justitsminister Lene Espersen.

Lovforslag nr. 211 som fremsat den 29. april 2009: Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven, lov om politiets virksomhed, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og forvaltningsloven. (Styrket indsats mod bandekriminalitet m.v.), af fhv. justitsminister Brian Mikkelsen.

Kommenteret høringsoversigt af 29. april 2009, Retsudvalget L 211 – bilag 1.

Betænkning om strafudmåling – samspillet mellem lovgiver og domstole, afgivet af Straffelovrådet. Betænkning nr. 1531/2012.

Lovforslag nr. 122 som fremsat den 15. januar 2014: Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om våben og eksplosivstoffer, lov om politiets virksomhed og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Initiativer mod rocker- og bandekriminalitet m.v.), af fhv. justitsminister Karen Hækkerup.

Kommenteret høringsoversigt af 22. januar 2014, Retsudvalget L 122 – bilag 1.

Endeligt svar på spørgsmål nr. 6 af 9. april 2014, Retsudvalget L 112.

Lovforslag nr. 190 som fremsat den 26. april 2017: Forslag til lov om ændring af straffeloven, lov om forbud mod ophold i bestemte ejendomme og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Styrket indsats mod rocker- og bandekriminalitet m.v.), af fhv. justitsminister Søren Pape Poulsen.

Kommenteret høringsoversigt af 3. maj 2017, Retsudvalget L 190 – bilag 1.

6.4.2 Norske lovforarbejder

Ot. Prp. Nr. 62 (2002-2003): Om lov om endringer i straffeloven og straffeprocesslove n,v. (lovtiltak mot organisert kriminalitet og menneskehandel, gjengangsstraff mv.)
Internetadresse: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-62-2002-2003-/id173878/sec1>